

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojums

Saturs

Lietoto saīsinājumu saraksts	2
<u>A. Ievads</u>	3
1. Komisijas mandāts un darbības principi	4
2. Komisijas mērķis un uzdevumi	6
3. Komisijas sastāvs	6
4. Komisijas darbībā iesaistītās personas	7
5. Komisijas paveiktais	9
6. Komisijas vērtējums par Valsts policijas veikto izmeklēšanu un Rīgas pilsētas pašvaldības īstenoto būvniecības kontroli	11
<u>B. Būvniecības jomas normatīvais regulējums un uzraudzības sistēma</u>	18
7. Valsts atteikšanās no būvniecības kontroles	18
8. Valsts īstenotas būvniecības kontroles atjaunošana un pašreizējā būvniecības uzraudzības sistēma	25
9. Spēkā esošā būvniecības jomas normatīvā regulējuma vērtējums	31
10. Būvspeciālistu augstākās izglītības kvalitāte un kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības (sertifikācijas) kārtība	39
11. Būvizstrādājumu tirgus uzraudzība	44
12. Publiskie iepirkumi būvniecībā	47
13. Par nepieciešamību ieviest identifikācijas kartes būvniecībā nodarbinātajiem	53
14. Prasības vides pieejamībai būvniecībā personām ar invaliditāti	54
15. Par nepieciešamību ieviest lobisma tiesisko reglamentāciju	55
<u>C. Valsts un pašvaldības dienestu gatavība rīcībai ārkārtējās situācijās</u>	58
16. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta veikto darbību un tehnisko iespēju novērtējums saistībā ar Zolitūdes traģēdiju	58
17. Traģēdijas ietekmē veiktie uzlabojumi ugunsdrošības un civilās aizsardzības jomu regulējošos normatīvajos aktos	61
18. Vienotas agrīnās apziņošanas platformas ieviešana un civilās trauksmes sistēmas modernizēšana	63
19. Par nepieciešamību izstrādāt informatīvus un izglītojošus materiālus tirdzniecības darbinieku drošībai darba vietās	64
20. Valsts un pašvaldību uzdevumi ārkārtējās situācijās	65
21. Apsardzes darbinieku apmācības un sertifikācijas kārtības uzlabošanas nepieciešamība	67
22. Trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmas ieviešanas nepieciešamība	70
<u>D. Traģēdijas seku novēršana</u>	74
23. Ar Traģēdijā cietušajiem saistītie sociālās nodrošināšanas jautājumi	74
24. Seku pārvaldībā iesaistīto dienestu un organizāciju norādītās problēmsituācijas, kuras nepieciešams risināt valstiski	77
25. Traģēdijas izgaismotais morāles jautājums	83
<u>Kopsavilkums</u>	85
<u>Izmantoto avotu saraksts</u>	89
Komisijas locekļa Inta Dāldera atsevišķās domas	104
Komisijas locekles Zentas Tretjakas atsevišķās domas	106

Lietoto saīsinājumu saraksts

Būvniecības birojs – Būvniecības valsts kontroles birojs;

KNAB – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs;

Komisija vai Izmeklēšanas komisija – 2014.gada 11.novembrī Saeimas izveidotā Parlamentārās izmeklēšanas komisija par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā;

Lielveikals – SIA „Homburg Zolitude” un SIA „Tineo” kopīpašumā esošā ēka Rīgā, Zolitūdes mikrorajonā, Priedaines ielā 20, kurā uz nomas līguma pamata darbojās SIA “Maxima Latvija” veikals „Maxima xx” un kuras jumta konstrukcijas 2013.gada 21.novembrī iebruka;

Talsu traģēdija – 1997.gada 28.jūnija traģēdija Talsos, kad Iekšlietu ministrijas organizēto ugunsdzēsēju un policijas svētku laikā, deformējoties Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta autopacēlāja strēlei notrūka grozs ar tajā esošajiem cilvēkiem, no kuriem vairākums bija bērni. Dzīvību zaudēja deviņi bērni, bet traumas guva 21 persona;

Tautsaimniecības komisija – Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija;

VUGD – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;

Zolitūdes traģēdija vai Traģēdija – 2013.gada 21.novembrī Rīgā, Zolitūdes mikrorajonā, Priedaines ielā 20, notikusī traģēdija, kad, iebrūkot veikala „Maxima xx” jumtam, bojā gāja 54 cilvēki, bet traumas guva 59 cilvēki.

A. Ievads

2013.gada 21.novembrī Rīgā, Priedaines ielā 20, iebruka lielveikala „Maxima xx” jumts un tā rezultātā bojā gāja 54 cilvēki, bet 59 tika ievainoti.¹ Pēc bojāgājušo skaita tā ir viena no lielākajām traģēdijām, kas Latvijā notikusi miera laikā.

Saistībā ar Zolitūdes traģēdiju veiktie glābšanas darbi ir paši apjomīgākie Latvijas Republikā. Tajos jau pirmajās 14 stundās tika iesaistīti vairāk nekā 192 ugunsdzēsēji, 17 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes, 215 policijas amatpersonas, 46 Rīgas pašvaldības policijas darbinieki, 110 Nacionālo bruņoto spēku karavīri un zemessargi. Glābšanas darbi kopumā ilga četras dienas (94 stundas).²

Ņemot vērā Zolitūdes traģēdijas apmēru un sabiedrības lielo sašutumu, valdība dažas nedēļas pēc notikušā – 2013.gada 11.decembrī – izveidoja Zolitūdes traģēdijas sabiedrisko izmeklēšanas komisiju. Tai vajadzēja izvērtēt Traģēdijas tiešos un netiešos cēloņus, glābšanas darbus un Traģēdijas seku likvidēšanas procesu, atbildīgo dienestu un amatpersonu rīcības efektivitāti, kā arī normatīvā regulējuma darbības efektivitāti būvniecības, publisko iepirkumu un civilās aizsardzības jomā.³ Pastrādājusi vien dažas dienas, sabiedriskās izmeklēšanas komisija jau bija paspējusi pieprasīt sev dārgu biroja tehniku un apvainot fondu “Ziedot.lv” kapacitātes trūkumā.⁴ Tas raisīja diskusijas sabiedrībā un šaubas par šādas komisijas spējām kaut ko izmeklēt. Līdz ar sabiedrības uzticības zaudēšanu komisija izjuka. Visa gada garumā valdība darbojās, lai novērstu Traģēdijas sekas un veiktu izmaiņas normatīvajos aktos un valsts iestāžu darbībā.⁵ 2014.gada 11.novembrī jaunievēlētā 12.Saeima izveidoja Parlamentārās izmeklēšanas komisiju par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā.⁶

¹ Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 3.lpp.

² VUGD priekšnieka vietnieka K.Eklona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 5.lpp. Detalizētāku informāciju par glābšanas darbiem sk.: Pārresoru koordinācijas centra [informatīvais ziņojums](#) “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu”.

³ Ministru kabineta 11.12.2013. [rīkojums](#) Nr.612 “Par sabiedrisko komisiju 2013.gada 21.novembra Zolitūdes traģēdijas apstākļu izvērtēšanai”.

⁴ LTV: Zolitūdes izmeklēšanas komisijas pirmā vēstule – fondam “Ziedot.lv”.

Pieejams: <http://www.irir.lv/2013/12/17/ltv-zolitudes-izmeklesanas-komisijas-pirma-vestule-ziedot-lv>.

⁵ Valdības paveiktais apkopots [Pārresoru koordinācijas centra informatīvajā ziņojumā](#) “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu”.

⁶ Saeimas priekšsēdētājas I.Mūrnieces 11.11.2014. [paziņojums](#) par Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisijas izveidi.

1. Komisijas mandāts un darbības principi

1.1. Saskaņā ar Satversmes⁷ 26.pantu Saeima ieceļ parlamentārās izmeklēšanas komisiju, ja to pieprasa ne mazāk kā viena trešā daļa Saeimas locekļu. Minēto komisiju izveidoja pēc 36 deputātu pieprasījuma. Izmeklēšanas komisiju darbību regulē ne tikai minētais Satversmes 26.pants, bet arī Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums⁸ un Saeimas kārtības rullis.⁹

1.2. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem **izmeklēšanas komisijām ir šādas tiesības:** 1) pieprasīt savai darbībai vajadzīgās ziņas un paskaidrojumus no Ministru kabineta locekļiem un viņiem padotajām iestādēm, kā arī no pašvaldībām un citām publiskajām institūcijām; 2) uzaicināt jebkuru personu uz komisijas sēdēm; 3) uzdot izdarīt revīziju valsts un pašvaldību iestādēs un citās institūcijās; 4) iesniegt likumprojektu izskatīšanai Saeimā; 5) sagatavot secinājumus un priekšlikumus, kurus valdība un parlaments ņem vērā savā darbībā vai iestrādā normatīvajos aktos.

1.3. Kā jebkurai Saeimas komisijai, arī parlamentārās izmeklēšanas komisijai pamatdarbības veids ir sēdes. Izmeklēšanas komisijas darbības noslēgumā, ar absolūto komisijas locekļu balsu vairākumu tiek apstiprināts **galaziņojums** par izmeklēšanu, kurā atspoguļo ziņas par komisiju, komisijas konstatētos faktus un to novērtējumu, kā arī priekšlikumus konstatēto trūkumu novēršanai. Galaziņojums tiek izskatīts Saeimas sēdē, par to notiek debātes, un tas tiek publicēts oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

1.4. Komisija darbojas, pamatojoties uz Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumu un vadoties pēc šādiem principiem:

1.4.1. Parlamentārās izmeklēšanas princips. Izmeklēšanas komisijas veic **parlamentāro izmeklēšanu**, kas atšķiras no tiesībaizsardzības institūciju veiktās izmeklēšanas. Parlamentārā izmeklēšana primāri ir parlamenta kontrole pār izpildvaras darbībām saistībā ar kādu notikumu vai faktu, kas liek domāt par valsts pārvaldes bezdarbību vai mazspēju kādas konkrētas funkcijas izpildē. Parlamentārās izmeklēšanas priekšmets nav tiesas process un kriminālvajāšana, lai gan komisija var paust politisku vērtējumu par tiesībaizsardzības institūciju darbu;¹⁰

1.4.2. Nevainīguma prezumpcijas princips. Ikvienā tiesiskā un demokrātiskā valstī darbojas nevainīguma prezumpcija, saskaņā ar kuru nevienu personu nevar atzīt par vainīgu noziedzīga

⁷ Latvijas Republikas Satversme: pieņemta 15.02.1922. (spēkā no 07.11.1922.)// Likumu un Valdības Rīkojumu Krājums, 1922, 12.burtnīca, Nr.113; Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr.43.

⁸ Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums: pieņemts 08.05.2003. (spēkā no 01.06.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 22.05.2003., Nr.76.

⁹ Saeimas kārtības rullis: pieņemts 28.07.1994. (spēkā no 01.09.1994.)// Latvijas Vēstnesis, 18.08.1994., Nr.96.

¹⁰ Balodis R. Parlamentāru (parlamentārisku) izmeklēšanas komisiju statuss un to loma valsts pārvaldībā. Jurista Vārds, 12.05.2015., Nr.19. Pieejams: http://zolitude.saeima.lv/attachments/499_Jurista%20Vards%2012052015.pdf.

nodarījuma izdarīšanā, kamēr tās vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā.¹¹ Komisija, pildot savus uzdevumus, ievēro minēto principu, un neviens šajā ziņojumā minētais apsvērumus nevar tikt interpretēts pretēji nevainīguma prezumpcijas principam. Šis princips ir saistošs un nepārkāpjams gan Komisijai, gan ikvienai valsts amatpersonai, kas izteikusies, izsakās vai izteiksies saistībā ar Zolitūdes traģēdiju. Minētais princips kā krimināltiesisks ir jānošķir no Izmeklēšanas komisijas vērtējuma. Komisijas vērtējums neprezumē attiecīgo personu vainu, tomēr parlamentārās izmeklēšanas laikā konstatētie fakti var būt par pamatu tiesībsardzības iestāžu ierosinātam kriminālprocesam vai valsts pārvaldes iestādes ierosinātai disciplinārlietai;

1.4.3. Neitralitātes un objektivitātes princips. Lai novērstu jebkuras aizdomas par iespējamu ietekmi uz Komisijas locekļu lēmumiem, ikviens Komisijas loceklis ir parakstījis apliecinājumu par interešu konflikta neesamību viņa darbībā Izmeklēšanas komisijā, kā arī apliecinājis, ka uz viņu neattiecas Saeimas deputātu ētikas kodeksa 10.punkts (deputāts atturas no iesaistīšanās parlamentārās izmeklēšanas komisijās, ja izmeklējamā joma un periods ir saistīti ar viņa darbību);

1.4.4. Labas pārvaldības un atgriezeniskās saites principi. Saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumu komisijas galaziņojumā atspoguļotos priekšlikumus izmeklēšanas komisija nosūta Saeimas komisijām, Ministru kabinetam, ministrijām vai citai publiskas personas institūcijai, kuras kompetencē ietilpst attiecīgo priekšlikumu ieviešana. Turklāt likumā ir iestrādāts **atgriezeniskās saites princips**, jo adresātam ir ar likumu noteikts pienākums izvērtēt priekšlikumus un lemt par to ieviešanu. Izmeklēšanas komisijas viedokļa respektēšana ir atkarīga ne tikai no galaziņojuma kvalitātes un komisijas spējas argumentēt, bet arī no Saeimas vairākuma un valdības politiskās gribas un vēlmes uzlabot valsts pārvaldes darbību un garantēt valsts iedzīvotāju drošību;

1.4.5. Atklātības un informācijas pieejamības princips. Lai gan var būt izmeklēšanas komisijas, kuras savas darbības specifikas dēļ informāciju, kas ir to rīcībā, nepublicē un kuru sēdes ir aizklātas, šī izmeklēšana notika sabiedrībai pilnībā atklāti. Ņemot vērā sabiedrības lielo interesi un vēlmi līdzdarboties Komisijas darbā, tika nodrošināta Komisijas sēžu tiešraide, kas ir pirmais gadījums Saeimas vēsturē, kad kādas komisijas sēdes regulāri tiek translētas tiešraidē. Sēdes tiešraidē skatīja vidēji 3000 cilvēku, un tas, ņemot vērā Latvijas iedzīvotāju skaitu (divi miljoni), ir izcils rādītājs, kas apliecina sabiedrības lielo interesi par Komisijas darbu. Tas ir četras reizes vairāk nekā 2015.gadā vidēji skatītas Saeimas sēdes (izņemot Valsts prezidenta vēlēšanas 2015.gada 3.jūnijā, kuras tiešraidē skatījās aptuveni 7000 cilvēku).¹² Lai nodrošinātu Izmeklēšanas

¹¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Latvijas Vēstnesis, 2011, 144.–148.lpp.

¹² Pēc Google Analytics statistikas datiem.

komisijas darba caurredzamību, Saeimas mājaslapā ir izveidota atsevišķa interneta vietne <http://zolitude.saeima.lv/>, kurā aprakstīts ne tikai Komisijas darbs un apkopota Komisijas sarakste ar valsts institūcijām, pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām, bet arī ikvienam interesentam tiek nodrošināta iespēja aplūkot visu Komisijas sēžu video un audio ierakstu arhīvu un Komisijas sēžu protokolus. Komisijas mājaslapa no 2015.gada februāra līdz septembrim kopumā ir tikusi skatīta 26 640 reizes. Savukārt Komisijas locekļa Artusa Kaimiņa videosižeti par Izmeklēšanas komisijas darbību kopumā ir skatīti 483 000 reizes, katrs sižets vidēji ir skatīts 37 154 reizes. Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisija ir pirmā parlamentārās izmeklēšanas komisija, kas izveidojusi savu mājaslapu. Šobrīd, no 16 Saeimas pastāvīgajām komisijām, vien četrām ir sava mājaslapa.¹³

2. Komisijas mērķis un uzdevumi

Komisijas darbības **mērķis** ir konstatēt un izvērtēt Zolitūdes traģēdiju veicinošas nepilnības valsts un pašvaldību iestāžu darbā un normatīvajā regulējumā, identificējot arī par nepilnībām atbildīgās amatpersonas, kā arī formulēt priekšlikumus normatīvā regulējuma un valsts un pašvaldību iestāžu darba uzlabošanai. Ņemot vērā to, ka policija un prokuratūra Komisijas darbības laikā veica kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanu un apsūdzības izvirzīšanu, Komisijai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma¹⁴ 396.pantu nebija iespējams iepazīties ar lietas materiāliem un aizsargājamo informāciju.¹⁵ Komisija respektēja tās 2014.gada 15.decembra sēdē izteikto ģenerālprokurora Ērika Kalnmeiera ierosinājumu, proti, izmeklēt trūkumus normatīvo aktu sistēmā un valsts iestāžu darbībā, neiejaucoties tiesībsardzības iestāžu darbā. Izmeklēšanas komisijas **uzdevumi** ir izmeklēt Traģēdijas cēloņus, primāri analizējot Lielveikala celtniecības un ekspluatācijas laikā pastāvošo būvniecības uzraudzības sistēmu, kā arī analizēt valsts un pašvaldību veiktās darbības Zolitūdes traģēdijas seku novēršanā, normatīvo aktu sakārtošanā un iestāžu darba uzlabošanā, lai līdzīgas traģēdijas neatkārtotos.

3. Komisijas sastāvs

3.1. Saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumu izmeklēšanas komisiju locekļi tiek iecelti vienādā skaitā (proporcionāli) no katras Saeimas frakcijas. Izmeklēšanas komisijas

¹³ Savas mājaslapas ir Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas [komisijai](#), Mandātu, ētikas un iesniegumu [komisijai](#), Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības [komisijai](#) un Ilgtspējīgas attīstības [komisijai](#).

¹⁴ Kriminālprocesa likums: pieņemts 21.04.2005. (spēkā no 01.10.2005.)// Latvijas Vēstnesis, 11.05.2005., Nr.74.

¹⁵ Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora A.Kalniņa sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 01.12.2014. [sēdes protokols](#), 2.lpp., ģenerālprokurora Ē.Kalnmeiera sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 15.12.2014. [sēdes protokols](#) Nr.4, 3.lpp.

sastāvā ir 12 tautas priekšstāvji no sešām 12.Saeimā izveidotajām frakcijām: Ringolds Balodis (NSL), Ints Dālderis (V), Artuss Kaimiņš (LRA), Kārlis Krēsliņš (NA), Aleksejs Loskutovs (V), Inguna Rībena (NA), Kārlis Seržants (ZZS), Inguna Sudraba (NSL), Mārtiņš Šics (LRA), Zenta Tretjaka (S), Juris Vectirāns (ZZS), Igors Zujevs (S).

3.2. Komisijas locekļi par Komisijas priekšsēdētāju ievēlēja Ringoldu Balodi (NSL), bet par Komisijas sekretāru – Intu Dālderu (V). 2015. gada 29. oktobrī komisijas locekļi atbrīvoja Intu Dālderu no komisijas sekretāra amata un par komisijas sekretāru ievēlēja Kārli Krēsliņu.

3.3. Komisijas sākotnējā sastāvā no 2014.gada 27.novembra līdz 2015.gada 7.maijam bija arī deputāte Regīna Ločmele–Luņova (S), kas tika ievēlēta par priekšsēdētāja biedri. Regīnas Ločmeles–Luņovas (S) vietā Saeima par Komisijas locekli ievēlēja Igoru Zujevu (S).

3.4. Komisijas konsultante no 2015.gada 5.janvāra līdz 2015.gada 31.maijam bija Sandra Notruma, pēc viņas šos pienākumus pildīja Krišjānis Bebers. No 2015.gada 1.jūnija līdz 24.septembrim par Komisijas sekretāri strādāja Asnāte Streļča.

4. Komisijas darbībā iesaistītās personas

4.1. Balstoties uz Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 8.pantu, jau pirmajā Izmeklēšanas komisijas sēdē tika vienbalsīgi nolemts Komisijas darbā iesaistīt prokuroru. Atsaucoties uz Komisijas ierosinājumu, ģenerālprokurors dalībai Komisijā norīkoja Krimināltiesiskā departamenta virsprokuroru Arvīdu Kalniņu, kuru nepieciešamības gadījumā aizvietoja Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas izmeklēšanas uzraudzības nodaļas prokurors Ivo Ivanovs.

4.2. Komisijai, iztaujājot lieciniekus saistībā ar bijušā Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra Jura Pūces sievas vadītās biedrības „Ascendum” saņemtajiem ziedojumiem no vairākiem būvniecības uzņēmumiem, radās aizdomas par korupciju būvniecības normatīvo aktu izstrādes jomā. Tādēļ Komisija 2015.gada 15.janvārī vērsās pie KNAB, lūdzot uz Komisijas sēdēm deleģēt KNAB pārstāvi. No 2015.gada 19.janvāra līdz 2015.gada 2.martam Komisijas sēdēs piedalījās KNAB priekšnieka vietniece Ilze Jurča.

4.3. Saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 169.pantu Komisijai ir tiesības savā darbā iesaistīt **lietpratējus** – gan pastāvīgus, gan atsevišķiem gadījumiem. Komisijas darbā iesaistītajiem ekspertiem, kuriem sniedzot liecības un viedokļus par sēdēs apskatītajiem jautājumiem, iespējams, veidojās interešu konflikta situācija, pirms sēdes bija jāparaksta **apliecinājums**, ka viņš ir iepazinies ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 11.pantu, kurā noteikts, ka par apzināti nepatiesu paskaidrojumu vai atzinumu sniegšanu komisijai persona saucama pie kriminālatbildības.

Savu uzdevumu izpildei Komisija uz sabiedriskiem pamatiem darbā iesaistīja virkni savas jomas lietpratēju. Uz Komisijas sēdēm tika aicinātas arī atbildīgās valsts un pašvaldību iestāžu amatpersonas un liecinieki.

4.3.1. Lietpratēji no nevalstiskajām organizācijām, kas iesaistījās Komisijas darbā, bija pārstāvji no Latvijas Arhitektu savienības, Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra, Latvijas Būvinženieru savienības, Latvijas Elektroenerģētiķu un energobūvnieku asociācijas, Latvijas Būvnieku asociācijas, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes, Latvijas Krimināllietu advokātu biedrības, biedrības “Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS”, Latvijas Ugunsdzēsības asociācijas, biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna”, Drošības nozares kompāniju asociācijas, Latvijas Drošības biznesa asociācijas, Latvijas Juristu apvienības, Latvijas Tirgotāju asociācijas, Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons”, Latvijas Pasākumu centru asociācijas, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, fonda “Ziedot.lv”, Latvijas Sarkanā Krusta, Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas, Romas Katoļu baznīcas, Latvijas Pašvaldību savienības, biedrības “Zolitūde 21.11.”, kas pārstāvēja Traģēdijā cietušos.

4.3.2. Komisijas sēdēs piedalījās pārstāvji no šādām **valsts un pašvaldību institūcijām**: Valsts kancelejas, Pārresoru koordinācijas centra, Valsts kontroles, Tiesībsarga biroja, Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja, Ekonomikas ministrijas un tās padotības iestādēm – Būvniecības biroja un Patērētāju tiesību aizsardzības centra, Finanšu ministrijas un tās padotības iestādes – Iepirkumu uzraudzības biroja, Iekšlietu ministrijas un tās padotības iestādēm – Valsts policijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Aizsardzības ministrijas, Zemessardzes, Veselības ministrijas un tās padotības iestādes – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta, Izglītības un zinātnes ministrijas un tās padotības iestādes – Valsts izglītības satura centra, Labklājības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas. Komisijas sēdēs ir piedalījušies un savus viedokļus pauduši Rīgas, Liepājas, Jelgavas, Jūrmalas, Daugavpils, Ventspils, Ogres un Tukuma pašvaldību pārstāvji.

4.3.3. Komisijas sēdēs piedalījās arī **Saeimas deputāti, kas nav Komisijas locekļi**: Inesis Boķis, Aleksandrs Kiršteins, Māris Kučinskis, Juris Šulcs, Ivars Zariņš, kā arī **pastāvīgo komisiju priekšsēdētāji**: Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājs Ainars Latkovskis, Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja Aija Barča, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas priekšsēdētājs Romāns Naudiņš.

4.3.4. Komisijas sēdēs piedalījās Latvijas Universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes, Biznesa augstskolas “Turība” un Nacionālās aizsardzības akadēmijas pārstāvji.

4.3.5. Komisijas sēdēs **lietības sniedza šādas personas**: bijušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs, iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis,

bijušie ekonomikas ministri Artis Kampars un Daniels Pavļuts, 11.Saeimas Tautsaimniecības komisijas priekšsēdētājs un bijušais ekonomikas ministrs Vjačeslavs Dombrovskis, bijušais Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs Juris Pūce, 11.Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Ilma Čepāne, bijušais Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks Edgars Pastars, Valsts kancelejas vadītāja Elita Dreimane, Pārresoru koordinācijas centra vadītājs Pēteris Vilks, SIA “Maxima Latvija” pārstāvji: korporatīvo attiecību vadītājs Ivars Svilāns un Juridiskā departamenta direktors Andrejs Šteinmanis, SIA “Tilts” vadītājs Sergejs Gridņevs (glābšanas darbos tika piesaistīta SIA “Tilts” tehnika), Traģēdijā cietušie un bojāgājušo tuvinieki Valērijs Sliņko, Aļona Burve-Želudkova, Imants Burvis, Marija Mizula.

4.3.6. Komisijas sēdēs piedalījušies un savu ekspertīzi un konsultācijas snieguši arī atsevišķi eksperti – korupcijas novēršanas un apkarošanas jomas eksperte Juta Strīķe un būvniecības tiesību eksperts Jānis Bramanis.

5. Komisijas paveiktais

5.1. Ir notikušas 27 Izmeklēšanas komisijas sēdes, kurās kopumā piedalījušies vairāk nekā 160 cilvēku. 2015.gada 7.septembra Komisijas izbraukuma sēdē uz Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionāru “Gaiļezers” deputāti klātienē piedalījās slimnīcas ēkas vecā korpusa ekspluatācijas pārbaudē un iepazinās ar Būvniecības biroja darbu. Sēdē bez deputātiem piedalījās četri Būvniecības biroja pārstāvji, kā arī atzīti būvniecības eksperti no Latvijas Būvinženieru savienības.¹⁶ Kopumā Komisijas sēdēs iztaujāti vairāk nekā 70 liecinieki un amatpersonas. Savu vērtējumu snieguši vairāk nekā 30 būvniecības, civilās aizsardzības, ugunsdrošības, apsardzes un citu jomu nevalstisko organizāciju pārstāvji.

5.2. Paralēli Komisijas sēdēm noritēja apjomīga sarakste ar valsts un pašvaldību iestādēm, augstākajām izglītības iestādēm, ekspertiem un arī fiziskajām personām. Uz Komisijas rakstiskajiem jautājumiem atbildes tika saņemtas no Ekonomikas ministrijas un tās padotības iestādes – Būvniecības biroja, bijušā Ministru prezidenta, Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieka eiro un sociālā dialoga jautājumos Valda Dombrovska, Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas, Valsts kancelejas, Ādažu, Aizkraukles, Carnikavas, Cēsu, Daugavpils, Dobeles, Garkalnes, Grobiņas, Gulbenes, Ikšķiles, Jēkabpils, Jelgavas, Jūrmalas, Ķekavas, Liepājas, Limbažu, Ogres, Olaines, Rēzeknes, Rīgas, Salacgrīvas, Siguldas, Talsu, Tukuma, Valmieras, Ventspils būvvaldēm un pašvaldībām, Iekšlietu ministrijas un tās padotības iestādēm – Valsts

¹⁶ Sk.: Lasmanis J. Būvniecības uzraugiem instrumentu vietā publicitāte. Neatkarīgā Rīta Avīze, 08.09.2015. Pieejams: http://zolitude.saeima.lv/attachments/499_nra%2008.09.2015.pdf; Rīga Tv 24 sižets par Komisijas izbraukuma sēdi. Pieejams: <http://goo.gl/vXzMfa>

policijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Veselības ministrijas un tās padotības iestādēm – Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta, Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra, Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas klīnikas, biedrības “Skalbes”. Pēc savas iniciatīvas Komisijai rakstiskus viedokļus sniedza bijušais ekonomikas ministrs Artis Kampars, bijusī 11. Saeimas Juridiskās komisijas vadītāja, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesore Ilma Čepāne, Rīgas pilsētas būvvalde, kā arī Latvijas Pašvaldību savienība.

5.3. Izmeklēšanas komisija savas darbības laikā izjuta lielu sabiedrības atsaucību, gan no uzaicināto ekspertu, gan no iztaujāto liecinieku puses, tomēr jānorāda, ka netika saņemta vēlamā atsaucība uz aicinājumu piedalīties Komisijas sēdēs no Rīgas Stradiņa universitātes puses. Tika saņemti vairāk nekā 30 privātpersonu, nevalstisko organizāciju un amatpersonu (Latvijas Pašvaldību savienības, Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS, biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna”, Patērētāju tiesību aizsardzības centra, Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra, Latvijas Arhitektu savienības, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes, būvniecības tiesību eksperta Jāņa Bramaņa u.c.) rakstiski priekšlikumi Komisijas galaziņojumam. Liela daļa no tiem arī tika iekļauti šajā galaziņojumā. Tāpat tika saņemtas vairāk nekā 200 privātpersonu vēstules.

5.4. Komisijas sēdēs tika analizēti šādi jautājumi:

5.4.1. Valsts būvinspekcijas likvidācijas iemesli un tās ietekme uz būvniecības uzraudzības sistēmas efektivitāti;

5.4.2. no 2008.gada 1.janvāra līdz 2013.gada 21.novembrim izdarītie grozījumi būvniecības jomu regulējošos normatīvajos aktos un Ekonomikas ministrijas veiktie pasākumi, lai ieviestu Valsts kontroles 2010.gada 26.novembra revīzijas ziņojuma ieteikumus būvniecības jomā;

5.4.3. jaunā būvniecības jomas normatīvā regulējuma kvalitāte, tā salīdzinājums ar iepriekšējo regulējumu;

5.4.4. Ekonomikas ministrijas realizētā politika būvniecības jomā pirms un pēc Zolitūdes traģēdijas, kā arī ministrijas kapacitāte, lai nodrošinātu būvniecības vispārējo uzraudzību un koordināciju;

5.4.5. Būvniecības biroja izveides nepieciešamība, tam piešķirto resursu pietiekamība un funkciju apjoms;

5.4.6. pašvaldību īstenotā būvniecības kontrole;

5.4.7. publisku ēku ekspluatācija būvdarbu laikā un būvizstrādājumu tirgus uzraudzība;

5.4.8. būvniecības jomas informācijas sistēmas un pakalpojumu ieviešana elektroniskajā vidē;

5.4.9. būvspeciālistu izglītības un sertifikācijas kvalitāte;

5.4.10. publisko iepirkumu procedūra būvniecības nozarē;

5.4.11. būvprojekta autora un eksperta atbildība;

5.4.12. Ekonomikas ministrijas veiktās darbības, lai aicinātu iedzīvotājus ziņot par pārkāpumiem būvniecībā, par iedzīvotāju aktivitāti šajā jomā un institūciju reakciju uz attiecīgajām sūdzībām;

5.4.13. apsardzes darbinieku zināšanu apjoms un faktiskā izpratne par rīcību trauksmes gadījumā;

5.4.14. publisku ēku ekspluatācijas apturēšanas iespējas drošības riska situācijās;

5.4.15. glābšanas dienestu sadarbība ar pašvaldībām ārkārtējās situācijās, glābšanas darbu organizēšana un seku novēršana katastrofu gadījumos, iesaistīto dienestu nodrošinājums;

5.4.16. civilās aizsardzības plānošana un valdības koordinējošā loma krīzes situācijās;

5.4.17. Valsts policijas īstenotās izmeklēšanas gaita;

5.4.18. nevalstisko organizāciju iesaiste ārkārtējās situācijās sociālā atbalsta organizēšanai;

5.4.19. valsts un pašvaldību sniegtais sociālais nodrošinājums ārkārtējās situācijās;

5.4.20. pārliecināšanās praksē par Būvniecības biroja spēju veikt tam Būvniecības likumā noteiktos uzdevumus (izbraukuma sēde).

6. Komisijas vērtējums par Valsts policijas veikto izmeklēšanu un Rīgas pilsētas pašvaldības īstenoto būvniecības kontroli

6.1. Sabiedrībā pastāv viedoklis, ka Traģēdijas izmeklēšana ir bijusi pārāk gausa, tādēļ Komisija uzskatīja par savu pienākumu izvērtēt, vai šāds apgalvojums ir pamatots. Pēc izmeklēto krimināllietu nodošanas prokuratūrai Komisijas 2015.gada 20.aprīļa sēdē Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieks Andrejs Grišins sniedza ziņojumu par Traģēdijas izmeklēšanas rezultātiem. Tāpat informācija par izmeklēšanas gaitu ir saņemta no Valsts policijas priekšnieka Inta Ķuža. Izvērtējot iegūto informāciju, kā arī publiskajā telpā pieejamos avotus, Komisija ir nākusi pie šādiem secinājumiem:

6.1.1. Traģēdijas dienā, 2013.gada 21.novembrī, policija uzsāka kriminālprocesu, kas tika kvalificēts pēc Krimināllikuma¹⁷ 239.panta otrās daļas (būvniecības noteikumu pārkāpšana, kā rezultātā iestājušās smagas sekas). Šajā krimināllietā par cietušajiem atzīta 251 persona, kopējā materiālā zaudējuma summa – 98 387 732 eiro. Sākotnēji tika izveidota izmeklētāju grupa 47 cilvēku sastāvā, dažbrīd izmeklēšanā vienlaikus strādāja pat 100 policijas darbinieku. Izmeklēšanas darbības notikuma vietā tika veiktas 249 dienas. Izmeklēšanas laikā kriminālprocesam tika noteikta

¹⁷ Krimināllikums: pieņemts 17.06.1998. (spēkā no 01.04.1999.)// Latvijas Vēstnesis, 08.07.1998., Nr.199/200.

papildu kvalifikācija pēc Krimināllikuma 319.panta trešās daļas (valsts amatpersonas bezdarbība, ja ar to izraisītas smagas sekas). Vairāk nekā pēc gada, proti, 2015.gada 7.aprīlī, krimināllieta tika nodota prokuratūrai, lūdzot uzsākt kriminālvajāšanu pret astoņām personām: pret piecām personām pēc Krimināllikuma 239.panta otrās daļas un pret trim personām pēc Krimināllikuma 319.panta trešās daļas. Ar kriminālprocesu saistītās izmaksas sasniedza 1,3 miljonus eiro. Prokuratūrai nodotā krimināllieta sastāv no 56 sējumiem, bet procesuālo dokumentu apjoms ir vairāk nekā 14 000 lappušu;¹⁸

6.1.2. par Traģēdiju atbildīgo vainas pierādīšana nav iespējama bez ekspertīzes slēdziena, un ir likumsakarīgi, ka 2014.gada sākumā policija noteica komplekso būvniecības ekspertīzi, ko veica 10 Latvijas būvniecības speciālisti. Sākotnēji bija plānots, ka ekspertīze varētu tikt pabeigta oktobra beigās vai novembra sākumā, bet sakarā ar to, ka notikuma vietas izpētes gaitā tika atklātas būtiskas nianse un augustā tika uzdoti svarīgi papildu jautājumi, ekspertīze tika pabeigta gada nogalē. Ekspertīzes gaitā tika veikti divi izmeklēšanas eksperimenti. Pirmais – no 2014.gada 15.aprīļa līdz 17.aprīlim – noslogojot konstrukciju kopnes. Otrais – 2014.gada 27.maijā – veicot kontrolētu dedzināšanu, lai izpētītu, kā uguns varēja ietekmēt jumta stiprību (aptuveni divus gadus pirms Traģēdijas uz Lielveikala jumta bija izcēlies ugunsgrēks). Visiem ekspertīzē iesaistītajiem ekspertiem tika apmaksāts darbs visa gada garumā. Ekspertīze kopumā izmaksāja 180 tūkstošus eiro;¹⁹

6.1.3. saistībā ar Traģēdiju Valsts darba inspekcija veica pārbaudi attiecībā uz Lielveikala darbinieku bojāeju un traumu gūšanu nogrūvuma rezultātā. Pārbaudes slēdzienā Valsts darba inspekcija saskatīja noziedzīga nodarījuma pazīmes minētā uzņēmuma darbinieku rīcībā. Pamatojoties uz Valsts darba inspekcijas slēdzienu, 2014.gada 9.jūnijā pēc Krimināllikuma 146.panta otrās daļas tika uzsākts kriminālprocess par darba aizsardzības noteikumu pārkāpšanu, ja tas izraisījis cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vairākiem cilvēkiem. Šajā kriminālprocesā par aizdomās turamo tika atzīta viena persona, un 2015.gada 15.aprīlī šis kriminālprocess tika nodots prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai;²⁰

¹⁸ Valsts policijas priekšnieka I.Ķuža un Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina sniegtā informācija. Sk.: Valsts policijas 09.06.2015. [vēstule](#) Nr.20/2/618949, Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 3.–4.lpp.; Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina [sniegtā informācija](#) plašsaziņas līdzekļiem, Valsts policijas 16.04.2015. [preses relīze](#).

¹⁹ Valsts policijas priekšnieka I.Ķuža un Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina, kā arī valdības sniegtā informācija. Sk.: Valsts policijas 09.06.2015. [vēstule](#) Nr.20/2/618949, Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 3.–4.lpp., Pārresoru koordinācijas centra [informatīvais ziņojums](#) “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu,” 19.–20.lpp.

²⁰ Valsts policijas priekšnieka I.Ķuža un Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina sniegtā informācija. Sk.: Valsts policijas 09.06.2015. [vēstule](#) Nr.20/2/618949, Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 3.–4.lpp.

6.1.4. ņemot vērā to, ka policija un prokuratūra Komisijas darbības laikā veica kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanu un apsūdzības izvirzīšanu, Izmeklēšanas komisijai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 396.pantu nebija iespējas iepazīties ar lietas materiāliem un aizsargājamo informāciju,²¹ līdz ar to Komisija nevar vērtēt Valsts policijas veiktās izmeklēšanas kvalitāti.

6.2. Lai varētu izdarīt secinājumus par izmeklēšanas virzību Latvijā, Komisija analizēja līdzīgu būvniecības traģēdiju izmeklēšanas praksi citās valstīs (piemēram, Polijā, Vācijā un Kanādā).

6.2.1. 2006.gada 28.janvāra traģēdija Polijas pilsētas Katovices Starptautiskajā izstāžu centrā (*Międzynarodowe Targi Katowickie*), kad no sniega segas smaguma nogruva izstāžu zāles jumts, ievainojot 170 apmeklētājus un atņemot dzīvību 65 personām, tostarp 13 ārvalstu pilsoņiem, ir lielākā pēdējo gadu būvniecības katastrofa Eiropā.²² Izmeklēšanas procesu personiski pārraudzīja toreizējais Polijas prezidents Lehs Kačiņskis, krimināllieta tika ierosināta uzreiz pēc negadījuma, pirmie aresti sekoja jau pēc trim nedēļām, pirmās apsūdzības – pēc sešiem mēnešiem, kopumā izvirzot apsūdzības 12 cilvēkiem un 2008.gada jūlija beigās, apsūdzētajiem piespriežot 8–12 gadus ilgus cietumsodus. Tie tika pārsūdzēti apelācijas kārtībā,²³ kā rezultātā pašlaik notiesāta ir tikai viena persona, tiesvedība saistībā ar pārējiem apsūdzētajiem turpinās.²⁴ Katastrofas rezultātā Polijas Seims 2007.gadā izdarīja grozījumus Polijas normatīvajos aktos, turpmāk paredzot veikt ēku apsekošanu divreiz gadā – pirms ziemas iestāšanās un pēc tās – un par neatbilstībām nosakot naudas sodu vai pat cietumsodu atkarībā no konstatēto pārkāpumu apmēra.²⁵ Katovices tirdzniecības centra gadījumā bija svarīga atbildīgo izmeklēšanas iestāžu ātra reakcija, jo, neskatoties uz nekavējoties uzsākto kriminālprocesi, ēkas īpašnieks un pārvaldītājs – uzņēmums „International Katowice Fair” –, zinot par savu vēlāk pierādīto nolaidību ēkas drošības prasību nodrošināšanā, bija mēģinājis iznīcināt lielu daļu dokumentācijas, tai skaitā uzņēmuma datoros glabāto, bet vēlāk atjaunoto informāciju.²⁶ Uzņēmuma amatpersonu aresti tika uzskatīti arī par preventīvu līdzekli, lai novērstu iespējamo liecinieku ietekmēšanas varbūtību.²⁷ Katovices izmeklēšanas eksperti secināja, ka galvenais katastrofas iemesls ir kļūdas ēkas projektā, kas

²¹ Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora A.Kalniņa sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 01.12.2014. [sēdes protokols](#), 2.lpp., ģenerālprokurora Ē.Kalnmeiera sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 15.12.2014. [sēdes protokols](#) Nr.4, 3.lpp.

²² Kapitāls. Kā Polijas varas iestādes rīkojās pēc *Maxima* traģēdijai līdzīgās 2006.gada janvāra traģēdijas Katovicē. 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/VCWtCe>.

²³ Kodis M. Speciāli no Polijas: Pēc izstāžu zāles sabrukšanas jau astoņus gadus turpinās tiesvedība. 01.12.2013. Pieejams: <http://goo.gl/vo7WoD>.

²⁴ Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 24.08.2015. [sēdes protokols](#) Nr.20, 4.lpp.

²⁵ Kapitāls. Kā Polijas varas iestādes rīkojās pēc *Maxima* traģēdijai līdzīgās 2006.gada janvāra traģēdijas Katovicē. 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/VCWtCe>.

²⁶ Turpat.

²⁷ Turpat.

vairākkārt grozīts, lai samazinātu būvniecības izmaksas.²⁸ No plašsaziņas līdzekļos izskanējušās informācijas ir zināms, ka Latvijas policijas darbinieki 2014.gada janvārī devās uz Katovici, lai apmainītos pieredzē ar Polijas traģēdijas izmeklētājiem.²⁹

6.2.2. Līdzīga rakstura traģēdija, konstrukcijām neizturot sasnigušā sniega smagumu, notika dažas nedēļas pirms nelaimes Katovicē, 2006.gada 2.janvārī iebrūkot ledus halles jumtam Bādreihenhallas pilsētā (*Bad Reichenhall*) Vācijā, kur dzīvību zaudēja 15 cilvēki, galvenokārt bērni, un smagus ievainojumus guva 34 personas.³⁰ Apsūdzības tika izvirzītas piecām personām tikai pusotru gadu pēc traģēdijas,³¹ gandrīz visi apsūdzētie tika attaisnoti, un tikai par halli atbildīgajam būvinženierim piesprieda 18 mēnešus brīvības atņemšanas.³² Otrs kriminālprocesā apsūdzētais būvinženieris, kas trīs gadus pirms negadījuma bija apstiprinājis ēkas drošību un pārbaudījis būvkonstrukciju stāvokli, 2011.gada apelācijas procesa rezultātā tika atkārtoti attaisnots.³³ Vācijas sabiedriskajos medijos galvenie pārmetumi izskanēja par kavēšanos vērtēt amatpersonu atbildību, kā arī par nesamērīgi ilgo atbildīgo meklēšanas un sodīšanas procesu.³⁴

6.2.3. Trešais Komisijas aplūkots izmeklēšanas piemērs ir 2012.gada 23.jūnijā Kanādas Ontārio provinces Eliotleikas (*Elliot Lake*) pilsētā iebrukušais „Algo” tirdzniecības centrs (*Algo Centre Mall*, no 2005.gada – Īstvudas tirdzniecības centrs (*Eastwood Mall*)). Šajā traģēdijā dzīvību zaudēja divas sievietes, bet ievainojumus guva 19 personas.³⁵ Glābšanas darbi ilga 48 stundas, bet tika pārtraukti glābēju drošības apsvērumu dēļ, tad atkal atsākti, noslēdzot tos 27.jūnijā, kad no gruvešiem tika iznestas abu sieviešu mirstīgās atliekas.³⁶ Šīs traģēdijas izmeklēšanai izveidotās komisijas ziņojums tapa divus gadus, un tajā komisija iedziļinājās visos 33 tirdzniecības centra pastāvēšanas gados, no kuriem lielākā daļa pagāja, cīnoties ar likstām ēkas konstrukcijās.³⁷ Izmeklēšana, kurā tikai 2014.gada 31.janvārī tika celta apsūdzība pret bijušo tirdzniecības centra

²⁸ Turpat.

²⁹ Kasjauns.lv. Polijas ģenerālprokurors: “Latviešiem Zolitūde ir tas pats, kas mums Smoļenskas traģēdija.”. 02.01.2014. Pieejams: <http://goo.gl/RQzoGs>.

³⁰ *Die Welt*. Falscher Leim verursacht Einsturz. 20.07.06. <http://goo.gl/prcCMd>.

³¹ Wedemeyer G. Wer hat Schuld am Tod meiner Mutter? *Stern.de*, 28.01.2008. <http://goo.gl/kUWWB4>.

³² Gunkel C. Und wo sind die Mitschuldigen? *Frankfurter Allgemeine*, 18.11.2008. <http://goo.gl/jAUfn1>.

³³ *Sueddeutsche Zeitung*. Freispruch für den “Statikpapst”. 27.10.2011. <http://goo.gl/bsqFwu>.

³⁴ Stübinger S. Neuer Freispruch im Fall Bad Reichenhall 2:1 für Traunstein gegen Karlsruhe. *Legal Tribune Online*, 27.10.2011. <http://goo.gl/UdpMal>.

³⁵ Bélanger, P. Report of the Elliot Lake Commission of Inquiry, Executive Summary. October 2014, p. 3 http://www.attorneygeneral.jus.gov.on.ca/inquiries/elliottlake/report/ES/ELI_ES_E.pdf.

³⁶ Bélanger, P. Report of the Elliot Lake Commission of Inquiry, Executive Summary. October 2014, p. 3 http://www.attorneygeneral.jus.gov.on.ca/inquiries/elliottlake/report/ES/ELI_ES_E.pdf.

³⁷ Eliotleikas izmeklēšanas komisijas ziņojums divās daļās un ziņojuma kopsavilkums pieejams: <http://www.attorneygeneral.jus.gov.on.ca/inquiries/elliottlake/report/index.html>.

inženieri³⁸, kā arī tiesāšanās civilā kārtā ar 13 atbildētājiem turpinās vēl pašlaik, vismaz 300 personas prasa zaudējumu atlīdzināšanu.

6.3. Attiecībā uz izmeklēšanas ilgumu Komisijas slēdziens ir piesardzīgi nogaidošs. Ņemot vērā Zolitūdes traģēdijas krimināllietu apjomu, kā arī nepieciešamību pēc kvalitatīva, juridiski korekta ekspertīzes atzinuma, pašreizējā kriminālprocesa stadijā, Komisijas ieskatā, nav pamata pārnest policijai krimināllietu pārāk ilgu izmeklēšanu. Lietas izmeklēšanā tika iesaistīti ievērojami finansiāli un cilvēku resursi. Ja policija būtu pakļāvusies sabiedrības un politiķu spiedienam, pastāv liela iespējamība, ka šāda sasteigta izmeklēšana varētu beigties ar fiasko tiesā. Par izmeklēšanas kvalitāti varēs spriest tikai pēc tiesas procesa noslēguma.

6.4. Kā jau iepriekš norādīts, izmeklēšanas komisijām nav tiesību veikt tiesībaizsardzības institūciju kompetencē esošo izmeklēšanu,³⁹ turklāt, kā norādījis Valsts policijas priekšnieks Ints Ķuzis, kriminālprocesā iegūto pierādījumu publicēšana varētu nopietni ietekmēt tiesas procesa iznākumu.⁴⁰ Ņemot vērā to, ka Komisijas sēdes ir atklātas un aizklātās sēdēs nebūtu izslēdzama informācijas noplūde, Rīgas pilsētas būvvaldes darbinieku iztaujāšana un citu ziņu iegūšana varētu tikt izmantota par labu apsūdzētajiem. Lielveikala projektēšanas un celtniecības laikā vienīgā publiskā institūcija, kurai bija pienākums nodrošināt būvniecības procesa tiesiskumu Rīgas pilsētā, bija Rīgas pilsētas pašvaldība. Tas, vai Rīgas pilsētas pašvaldības amatpersonas saistībā ar Lielveikala būvniecības procesa uzraudzību izpildīja visus tām normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, noskaidrosies pēc tiesas procesa beigām, kad tiks atzīta vai neatzīta būvvaldes amatpersonu bezdarbība, veicot savus pienākumus. Vienlaikus jāatzīmē, ka konkrēto amatpersonu vaina vai nevainība Zolitūdes traģēdijā neatbrīvo Komisiju no pienākuma izvērtēt, vai Rīgas pilsētas pašvaldības izveidotā būvniecības uzraudzības sistēma bija efektīva un atbilstoša Valsts pārvaldes iekārtas likumā⁴¹ (turpmāk nodaļā – VPIeL) ietvertajiem principiem.

6.5. Rīgas pilsētas pašvaldībā ir izveidota Rīgas pilsētas būvvalde (turpmāk nodaļā – Būvvalde vai Rīgas būvvalde). Būvvaldei un tās sastāvā ietilpstošajiem būvinspektoriem Lielveikala būvniecības procesa laikā būvniecības normatīvajos aktos bija noteikti konkrēti pienākumi, kā arī piešķirtas samērā plašas tiesības šo pienākumu īstenošanai. Citu būvniecības procesa dalībnieku tiesības un pienākumi neatbrīvoja pašvaldību un tās Būvvaldi no pienākuma nodrošināt būvniecības procesa tiesiskumu.⁴² Atsevišķas funkcijas būvniecības jomā līdztekus

³⁸ *The Canadian Press. Robert Wood, Elliot Lake mall inspector, charged with criminal negligence.* 31.01.2014. <http://goo.gl/o817RB>.

³⁹ Sk.: Galaziņojuma 1.4.1.punktu.

⁴⁰ Komisijas 24.08.2015. [sēdes protokols](#) Nr.20, 5.lpp.

⁴¹ Valsts pārvaldes iekārtas likums: pieņemts 06.06.2002. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 21.06.2002., Nr.94.

⁴² Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 01.07.2010. [spriedums](#) lietā Nr.SKA – 107/2010.

Būvvaldei veic arī **Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments** (turpmāk nodaļā – Departaments) un **Rīgas pilsētas arhitekta birojs**. Saskaņā ar Rīgas pilsētas pašvaldības nolikumu⁴³ Rīgas būvvaldes faktisko rīcību un izdoto sākotnējo administratīvo aktu privātpersona var apstrīdēt, vēršoties pie Departamenta direktora, vienlaikus Būvvalde ir Rīgas domes priekšsēdētāja pakļautībā. **Izvērtējot iepriekš minēto institūciju funkcijas, Komisija Rīgas pilsētas pašvaldības izveidotajā būvniecības uzraudzības institucionālajā sistēmā ir konstatējusi šādus trūkumus:**

6.5.1. Rīgas būvvaldes administratīvo aktu un faktiskās rīcības apstrīdēšanas sistēma neatbilst ne Rīgas pilsētas pašvaldības nolikuma 19.2.3.punktā noteiktajai Rīgas būvvaldes institucionālajai padotībai (Būvvaldes pakļautība domes priekšsēdētājam), ne arī nolikuma 2.pielikumam “Rīgas pašvaldības pārvaldes struktūra”, kurā noteikts, ka Departaments ir padots pakļautības formā Rīgas domes priekšsēdētāja vietniekam, savukārt Rīgas būvvalde padota pakļautības formā domes priekšsēdētājam kā “īpaša statusa institūcija”;

6.5.2. Departamentam nav tiesību dot rīkojumus Rīgas būvvaldei, padotības neesamība neļauj dot rīkojumus arī prettiesiskas bezdarbības gadījumā, kā tas paredzēts VPIeL 5.panta septītajā daļā. Departaments pret Būvvaldi nevar izmantot VPIeL paredzētās augstākas iestādes tiesības (tiesības iegūt informāciju (34.pants), dienesta pārbaudes tiesības (35.pants), tiesības ierosināt disciplinārlietu (36.pants), pilnvaru pārņemšanas tiesības (37.pants)). Līdz ar to, ka Rīgas domes priekšsēdētājs nav izveidojis atsevišķu kontroles sistēmu Rīgas būvvaldei, bet Departamentam to nav tiesību darīt, nepastāv augstākas iestādes kontrole pār Rīgas būvvaldi;

6.5.3. funkcionāli tādu savstarpēji loģiski saistītu iestāžu kā Rīgas pilsētas arhitekta birojs, Departaments un Rīgas būvvalde neiekļaušana hierarhiskā sistēmā, proti, racionāli, pakāpeniski, savstarpēji padotā sistēmā, bet formāla padotība Rīgas domes priekšsēdētājam jau pirmšķietami vien palielina Rīgas domes priekšsēdētāja neformālo varu un politisko ietekmi, taču nerod tiesiskus risinājumus no VPIeL 10.panta principiem izrietošajai pastāvīgi pārbaudītai, efektīvai, subsidiārai, priekšpārbaudei un pēcparbaudei pakļautai pastāvīgi funkcionējošai pastarpinātās pārvaldes iestāžu tiesiskajai sistēmai.

6.6. Ņemot vērā secināto, Komisijas ieskatā Lielveikala celtniecības laikā **Rīgas pilsētas pašvaldībā pastāvošā būvniecības uzraudzības sistēma bija neefektīva un nevajadzīgi sadrumstalota**. Minēto iemeslu dēļ par Zolitūdes traģēdiju gan politiski, gan morāli ir atbildīgs Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs (amatā no 01.07.2009.) un Rīgas pilsētas būvvaldes vadītājs Inguss Vircavs (amatā no 07.03.2012.). Sabiedrība pieprasa morālo un politisko atbildību

⁴³ Rīgas domes 01.03.2011. [saistošie noteikumi](#) Nr.114 “Rīgas pilsētas pašvaldības nolikums” (spēkā no 05.03.2011.).

par Tragēdiju, un tā gulstas uz Nilu Ušakovu un Ingusu Vircavu. Būvniecības jomas nesakārtotā vide Rīgas pilsētas pašvaldībā noveda pie Zolitūdes tragēdijas.

6.7. Komisijas viedoklis ir, ka pašreizējais VPiEL regulējums ir veicinājis nepareizi izveidoto būvniecības uzraudzības sistēmu Rīgas pilsētā. VPiEL 76.panta pirmā daļa noteic, ka atvasinātas publiskas personas iestāžu un amatpersonu iekšējo normatīvo aktu izdošanas un spēkā stāšanās kārtību nosaka tās orgāns, kas pašvaldību gadījumā ir dome. Tas nozīmē, ka teorētiski var veidoties vairāk nekā simts iekšējo normatīvo aktu sistēmu, kas ir savstarpēji atšķirīgas to funkcionālās un institucionālās uzbūves, izdošanas kārtības, saskaņošanas kārtības un spēkā stāšanās ziņā. Šāda situācija ir pretrunā ne tikai ar VPiEL 10.pantā nostiprinātajiem tiesību principiem, bet arī ar Satversmes 90.pantā nostiprinātajām pamattiesībām ikvienam zināt savas tiesības. **Tāpēc VPiEL 76.pants būtu papildināms, paredzot vismaz vienus principus iekšējo normatīvo aktu veidošanā, kā arī nosacījumus un vienu kārtību iekšējo normatīvo aktu saskaņošanā, kas paredzētu arī Tieslietu ministrijas vienu metodoloģisko kontroli pār visu atvasinātu publisku personu iekšējiem normatīvajiem aktiem.**

B. Būvniecības jomas normatīvais regulējums un uzraudzības sistēma

7. Valsts atteikšanās no būvniecības kontroles

Ņemot vērāt to, ka viens no Komisijas uzdevumiem ir noskaidrot cēloņus, kas noveda pie 2013.gada 21.novembra traģiskajiem notikumiem, Komisija ir noskaidrojusi Valsts būvinspekcijas likvidācijas iemeslus un sekas, kā arī par šo lēmumu atbildīgās institūcijas.

7.1. Pēc valsts neatkarības atgūšanas Latvijas būvniecības sistēma tika veidota, balstoties uz pārmantotiem PSRS normatīvajiem aktiem un pieredzi.⁴⁴ Izprotot nepieciešamību radīt savu normatīvo bāzi, Latvijas valdība 1992.gadā apstiprināja Latvijas būvnormatīvu pamatlikumu, kas ļāva uzsākt Latvijas būvnormatīvu izstrādi.⁴⁵ 1995.gada 10.augustā Saeima pieņēma Būvniecības likumu,⁴⁶ kurā cita starpā bija noteikts, ka būvniecības kontroli īsteno pašvaldības un Valsts būvinspekcija, tomēr šāda uzraudzības sistēma reāli sāka darboties vien 1998.gadā, kad tika izveidota Valsts būvinspekcija.⁴⁷

7.2. Izveidotā būvniecības uzraudzības sistēma, kuru īstenoja gan valsts, gan pašvaldības, pastāvēja līdz 2009.gada 1.jūlijam, kad spēkā stājās grozījumi Būvniecības likumā,⁴⁸ ar kuriem tika likvidēta Valsts būvinspekcija, bet tas faktiski nozīmēja valsts pilnīgu atteikšanos no būvniecības uzraudzības funkcijas, to atstājot tikai pašvaldību (konkrēti – pašvaldību būvvalžu) ziņā.

7.3. Valstij ir pienākums ieviest nepieciešamos normatīvos aktus un veikt nepieciešamos administratīvos pasākumus, lai pēc iespējas novērstu draudus personas dzīvībai un nodrošinātu personu drošu atrašanos publiskās vietās.⁴⁹ Tieši Zolitūdes traģēdija aktualizēja jautājumu par valsts atbildību būvniecības jomā, it sevišķi tas attiecas uz būvniecības procesa uzraudzību. Šajā sakarā vairāki būvniecības jomas eksperti (Traģēdijas kontekstā) norādīja, ka tieši ar Valsts būvinspekcijas likvidāciju notikusī valsts atteikšanās no būvniecības uzraudzības to ir būtiski samazinājusi, jo ar pašvaldību īstenoto kontroli vien nepietika.⁵⁰

⁴⁴ Bramanis J. Būvniecības tiesību attīstības problemātika Latvijā. [Promocijas darbs](#). 2013.

⁴⁵ Turpat.

⁴⁶ Būvniecības likums: pieņemts 10.08.1995. (zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 30.08.1995., Nr.131.

⁴⁷ Latvijas Valsts arhīva [informācija](#).

⁴⁸ Grozījumi Būvniecības likumā: pieņemts 12.06.2009. (zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 26.06.2009., Nr.97.

⁴⁹ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 19.04.2012. spriedums lietā Nr. 49382/06 *Gorgiev v former Yugoslav Republic of Macedonia*, 43.punkts; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 30.11.2004 spriedums lietā Nr. 48939/99 *Oneryildiz v. Turkey*, 89.punkts.

⁵⁰ Latvijas Būvzinieņu savienības valdes priekšsēdētāja M.Straumes, Latvijas Būvzinieņu savienības valdes loceklis un Valsts būvinspekcijas vadītāja L.Jākobsona, Būvniecības biroja vadītāja P.Druķa paustie vērtējumi par Valsts būvinspekcijas likvidāciju. Sk.: Veģe I. Būvinspekcijas vadītājs: pamatā veicām fiziskas pārbaudes. Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai, 11.12.2013. Pieejams: <http://goo.gl/ISmmHn>, Kalaus M. Būvzinieņu savienības vadītājs: Likvidējot būvinspekciju, likvidēta būvprojekta valsts ekspertīze. Nozare.lv, 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/olK0jl>. Dzedulis Z. Valsts sāk uzraudzīt būvniecību. Latvijas Avīze, 01.07.2015. Pieejams: <http://goo.gl/4VRSVC>.

7.4. Izmeklēšanas komisija analizēja Valsts būvinspekcijas likvidācijas apstākļus un sekas vairākās sēdēs (2015.gada 12. un 19.janvāra, 16.februāra un 16.marta sēdē). Par iemesliem, kuru rezultātā institūcija tika likvidēta, Komisijai savas liecības ir sniegušas tās amatpersonas, kuras ir līdzatbildīgas Valsts būvinspekcijas likvidācijā, proti, bijušais ekonomikas ministrs Artis Kampars un bijušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis.

7.4.1. No Arta Kampara un Valda Dombrovskā izteikumiem secināms, ka, viņuprāt, pēc Valsts būvinspekcijas likvidācijas valstī nav samazinājusies būvniecības uzraudzība, jo pilnīgi visas Valsts būvinspekcijas funkcijas tika nodotas citām institūcijām.⁵¹

7.4.2. Vairāki būvniecības jomas pārstāvji, piemēram, Latvijas Būvinženieru savienības vadītājs Mārtiņš Straume un valdes loceklis Leonīds Jākobsons, kā arī Būvindustrijas nevalstisko organizāciju Koordinācijas centra Prezidija priekšsēdētājs Valdis Birkavs, Komisijas sēdēs skaidri norādīja, ka Valsts būvinspekcijas likvidācija ir bijusi kļūda.⁵²

7.4.3. Ekonomikas ministrija, atbildot uz Komisijas lūgumu, rakstiskā atbildē par Valsts būvinspekcijas likvidācijas apstākļiem norādīja, ka sākotnējā Ekonomikas ministrijas iecere bija būvniecības uzraudzības funkcijas centralizācija, Valsts būvinspekcijas sastāvā iekļaujot pašvaldību būvvalžu būvinspektoros. Centralizācijas ideja tika atmesta, jo tai kategoriski nepiekrita Latvijas Pašvaldību savienība. Pēcāk, finanšu krīzes ietekmē, veicot budžeta konsolidāciju, tika pieņemts lēmums par Valsts būvinspekcijas likvidāciju.⁵³

7.4.4. Papildus tika izpētīti vairāki citi avoti, tai skaitā Valsts kontroles revīzijas ziņojums “Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, kurā secināts, ka pēc Valsts būvinspekcijas likvidācijas būvniecības uzraudzība valstī ir samazinājusies.⁵⁴

7.5. Apkopojusi un izanalizējusi savā rīcībā esošo informāciju, **Komisija secina:**

7.5.1. Valsts būvinspekcijas reorganizācijas nepieciešamība iezīmējās jau 2008.gadā, kad Ekonomikas ministrija bija sagatavojusi un iesniegusi valdībai Būvniecības nozares attīstības pamatnostādnes 2009.–2013.gadam.⁵⁵ Dokumentā kā pamats reorganizācijas veikšanai minēta Valsts būvinspekcijas un pašvaldību būvvalžu **funkciju dublēšanās**,⁵⁶

⁵¹ Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, Komisijas 16.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.13.

⁵² Komisijas 12.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.5, 5.–6.lpp., Komisijas 19.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.6, 5.lpp., Komisijas 16.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.13, 5.lpp.

⁵³ Ekonomikas ministrijas 08.01.2015. [vēstule Nr.1-1-150](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 1.–3.lpp.

⁵⁴ Pieejams: <http://goo.gl/zJVU4b>.

⁵⁵ V.Dombrovskā 12.03.2015. [vēstule](#) par atbildēm uz Komisijas 16.02.2015. [vēstulē Nr.233.9/18-27-12/15](#) uzdotajiem jautājumiem, 1.lpp. Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, 3.–4.lpp.

⁵⁶ Būvniecības nozares attīstības [pamatnostādņu](#) 2009.–2013.gadam projekts (informatīvā daļa), 16.lpp.

7.5.2. sākotnējā Ekonomikas ministrijas pozīcija bija vērsta nevis uz Valsts būvinspekcijas likvidāciju, bet gan uz tās stiprināšanu, piedāvājot noteikt, ka Valsts būvinspekcijas sastāvā tiek iekļauti pašvaldību būvvalžu būvinspektori,⁵⁷ tomēr šādai iecerei kategoriski nepiekrita Latvijas Pašvaldību savienība, un līdz ar to centralizācijas ideja tika atmesta;⁵⁸

7.5.3. Latvijas ekonomiskajai situācijai strauji pasliktinoties, 2008.gada nogalē valsts uzsāka starptautiskā aizdevuma programmu. Īstenojot šo programmu, valdība veica būtiskus budžeta deficīta samazināšanas pasākumus. Daudzi tā laika lēmumi bija sasteigti un nepārdomāti.⁵⁹ Kā sekas minētajiem taupības pasākumiem, ko veica valdība, bija arī 2009.gada 12.jūnijā pieņemtie grozījumi Būvniecības likumā, ar kuriem tika likvidēta Valsts būvinspekcija. Minētie grozījumi bija iekļauti 2009.gada valsts budžeta grozījumu likumprojektu paketē, kas paredzēja budžeta deficīta samazināšanu par 500 miljoniem latu.⁶⁰ Par pamatu Valsts būvinspekcijas likvidācijai Saeimā atrodamos dokumentos norādīti divi iemesli, proti, funkciju dublēšanās novēršana⁶¹ un budžeta līdzekļu ietaupīšana.⁶² Komisijas ieskatā Valsts būvinspekcijas likvidācijas mērķis bija **steidzama nepieciešamība ietaupīt valsts budžeta līdzekļus, nerēķinoties ne ar ko. Funkciju dublēšanās novēršana tika izmantota vien kā papildu arguments, kuram nebija izšķirošas nozīmes.**⁶³ Pats Ministru kabinets savā atbildes vēstulē uz 11.Saeimas Pieprasījumu komisijas vēstuli, kurā pēc iedzīvotāju iesnieguma izskatīšanas tika lūgts atjaunot Valsts būvinspekciju, norādījis: **“Valsts būvinspekcijas reorganizācija ir notikusi, lai ietaupītu valsts budžeta līdzekļus, veicot 2009.gada valsts budžeta konsolidācijas pasākumus”;**⁶⁴

7.5.4. lai gan tēzi par funkciju dublēšanos apšaubā tādi būvniecības nozarē atzīti eksperti kā Latvijas Būvinženieru savienības valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Straume un Latvijas Būvinženieru

⁵⁷ Ekonomikas ministrijas 08.01.2015. [vēstule Nr.1-1-150](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 2.lpp. Ekonomikas ministrijas sagatavotā likumprojekta (VSS-1706) “Grozījumi Būvniecības likumā” [anotācijas](#) I sadaļas “Kādēļ normatīvais akts ir vajadzīgs” 3.punkts, III sadaļas “Kāda var būt normatīvā akta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem” 6.punkts.

⁵⁸ V.Dombrovska 12.03.2015. vēstule par atbildēm uz Komisijas 16.02.2015. [vēstulē Nr.233.9/18-27-12/15](#) uzdotajiem jautājumiem, [vēstules 2.pielikums](#). Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, 3.–4.lpp.

⁵⁹ Balodis R., Pleps J. *Financial Crisis and the Constitution in Latvia*. Grām. *Constitution in the Global Financial Crisis. A Comparative Analysis* (Ed. Xenophon Contiades). Centre for European Constitutional Law. Greece, ASHGATE 2013. p.115.–140.

⁶⁰ Saeimas likumprojektu datubāze. Pieejams: <http://goo.gl/gokxIF> (Nr.1319/Lp9).

⁶¹ 12.06.2009. pieņemtā likuma “Grozījumi Būvniecības likumā” likumprojekta [anotācijas](#) I sadaļas “Kādēļ normatīvais akts ir vajadzīgs” 2.punkts.

⁶² Turpat, III sadaļas “Kāda var būt normatīvā akta ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem” 6.punkts.

⁶³ Ekonomikas ministrijas 08.01.2015. [vēstule Nr.1-1-150](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr. 233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 2.lpp. Komisijas 12.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.5, 3.lpp., Grozījumi Būvniecības likumā: pieņemts 12.06.2009. (zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 26.06.2009., Nr.97., [anotācija](#).

⁶⁴ Latvijas Republikas 11.Saeimas Pieprasījumu komisijas sarakste pamatdarbības jautājumos [(2012.gada janvāris-decembris). 07.08.2012. Ministru kabineta atbildes vēstule Nr.18/TA-1471 uz Pieprasījumu komisijas vēstuli Nr.9/11-2-n/45-11/12.] Pieejama: Saeimas arhīvā.

savienības valdes loceklis Leonīds Jākobsons,⁶⁵ tomēr var piekrist apgalvojumam, ka Valsts būvinspekcijas un pašvaldību būvvalžu funkcijas nebija skaidri nodalītas. Divu dažādu institūciju tiesības kontrolēt privātpersonu rīcību, turklāt abām šīm institūcijām neatrodies otras padotībā, radīja tiesisko nenoteiktību, aizskarot privātpersonas tiesisko paļāvību.⁶⁶ **Vienlaikus jāatzīmē, ka šī jautājuma sakārtošanai bija jāveic grozījumi normatīvajos aktos, nevis vieglprātīgi jālikvidē Valsts būvinspekcija;**

7.5.5. pēc Valsts būvinspekcijas likvidācijas atsevišķas tās funkcijas pārņēma Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Ekonomikas ministrija un Iekšlietu ministrija,⁶⁷ bet Būvniecības likuma 29.pantā noteiktā Valsts būvinspekcijas funkcija – pārbaudīt, kā pašvaldību institūcijas ievēro likumu un citu normatīvo aktu prasības būvniecības jomā, kā arī dot pašvaldību būvvaldēm norādījumus konstatēto būvniecības pārkāpumu novēršanai un uzraudzīt to izpildi – **netika nodota nevienai institūcijai.** Būvniecības procesa uzraudzību iepriekšējo pilnvaru apjomā **turpmāk īstenoja tikai pašvaldību būvvaldes;**

7.5.6. Valsts būvinspekcijas pamatuzdevums bija uzraudzīt pašvaldību būvvalžu darbu, kontrolējot pieņemto lēmumu atbilstību normatīvajiem aktiem un to, kā uzraudzības funkcija tiek reāli izpildīta dabā.⁶⁸ Tā, piemēram, 2008.gadā Valsts būvinspekcija, veicot pārbaudes, konstatēja, ka 14,4 procentos no pārbaudītajiem būvobjektiem būvdarbu žurnāls netiek regulāri pildīts, 14,1 procentā no pārbaudītajiem būvobjektiem nebija autoruzraudzības žurnāla, 13,1 procentā no pārbaudītajiem objektiem nebija sagatavoti segto darbu akti, bet 7,3 procentos no pārbaudītajiem būvprojektiem normatīvajos aktos ietvertajos gadījumos nebija veikta ekspertīze.⁶⁹ **Augstie pārkāpumu rādītāji liecina, ka pašvaldību īstenotā kontrole bija nepietiekama.** Tajā pašā laikā **nesaprotama un pretēja labas pārvaldības principa izpratnei ir Ekonomikas ministrijas nostāja 2010.gadā.** Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs Juris Pūce nevarēja nezināt par kritisko situāciju būvniecības kontroles jomā, bet saistībā ar Valsts kontroles minētajiem trūkumiem pēc Valsts būvinspekcijas likvidācijas norādīja uz toreizējā ministra Arta Kampara politisko nostāju: “[..] Valsts būvinspekcijas likvidācija ir konkrētā ministra (*Arta Kampara*) pārliecība, ka pašvaldībām autonomo funkciju realizācijai ir jādod vairāk rīcības brīvības. Runājot par konkrēto

⁶⁵ Komisijas 16.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.13, 5.lpp., Komisijas 12.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.5, 5.lpp.

⁶⁶ 11. Saeimas Juridiskās komisijas vadītājas, Latvijas Universitātes profesores dr. iur. I. Čepānes un Latvijas Pašvaldību savienības padomnieka tehnisko problēmu jautājumos A. Salmiņa sniegtais viedoklis par galaziņojuma projekta secinājumiem. Sk.: Komisijas 24.08.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 20, 6.lpp., I. Čepānes 29.08.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai, 3. lpp.

⁶⁷ Ministru kabineta 29.05.2009. [rīkojums](#) Nr.352 “Par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju”.

⁶⁸ Bramanis J. Būvniecības tiesību attīstības problemātika Latvijā. [Promocijas darbs](#). 2013. Komisijas 12.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.5, 5.lpp.

⁶⁹ Valsts kontroles 26.11.2010. [revīzijas ziņojums](#) Nr.5.1-2-7/2010 “Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, 143.–144.punkts.

funkciju, ministra nostāja ir, ka pašvaldības labāk zina, kas ir tie riski, kuri varētu ietekmēt būvniecības procesa norisi”,⁷⁰

7.5.7. līdz ar Valsts būvinspekcijas likvidāciju **pieauga interešu konflikta riski** gadījumos, kad būvniecības iniciators bija pati pašvaldība.⁷¹ Bez šaubām, būvinspektori, atrodoties darba tiesiskajās attiecībās ar pašvaldību, nevarēja būt objektīvi, uzraugot pašvaldību objektus. Ņemot vērā apstākli, ka pašvaldību būvvaldes pēc Valsts būvinspekcijas likvidācijas neviens neuzraudzīja, pašvaldību būvinspektoru neatkarība bija būtiski apdraudēta. **Vairs netika veiktas Valsts būvinspekcijas būvprojektu ekspertīžu pārbaudes, kuras pamatā tika veiktas, koncentrējoties uz sabiedriski nozīmīgām būvēm,**⁷² šo būvju kategorijā ietilpa arī Lielveikals. **Saskaņā ar Vispārīgajiem būvnoteikumiem,**⁷³ Valsts būvinspekcijai bija arī tiesības organizēt būvprojekta ekspertīzi, lai novērtētu būvprojekta atbilstību normatīvajos aktos un tehniskajos noteikumos noteiktajām prasībām. **Līdz ar Valsts būvinspekcijas likvidāciju tika zaudēta iespēja realizēt vienotu valsts politiku būvniecībā.**⁷⁴

7.6. Grozījumus Būvniecības likumā, ar kuriem tika likvidēta Valsts būvinspekcija, Saeimā iesniedza Ministru kabinets. Lēmums par Valsts būvinspekcijas likvidāciju tika pieņemts 2009. gada 26. maija Ministru kabineta sēdē.⁷⁵ Ne visi valdības ministri bija par Valsts būvinspekcijas likvidāciju, toreizējais vides ministrs R. Vējonis norādīja, ka: “tas nav īsti tālredzīgs lēmums attiecībā uz būvniecības kontroli,” jo šādi tiks zaudēts efektīvs instruments, ar ko īstenot valsts politiku būvniecībā.⁷⁶ Latvijas Pašvaldību savienība, līdzīgi citiem sociālajiem partneriem neiebilda pret Valsts būvinspekcijas likvidāciju, lai gan pauda viedokli par nepieciešamību pēc valsts regulējošas lomas būvekspertīžu jomā un norādīja uz interešu konflikta riskiem.⁷⁷ Saeimā likumprojekts tika nodots Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai kā atbildīgajai komisijai un Tautsaimniecības komisijai.⁷⁸ Minētās komisijas bez diskusijām un priekšlikumiem lēma par šo grozījumu atbalstīšanu, vienīgie priekšlikumi, likumprojektu virzot uz otro lasījumu, bija Saeimas

⁷⁰ Valsts kontroles padomes 15.12.2010. [sēdes protokols](#) Nr. 69, 9.lpp.

⁷¹ Valsts kontroles 26.11.2010. [revīzijas ziņojums](#) Nr.5.1-2-7/2010 “Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, 14.punkts.

⁷² Latvijas Būvinženieru savienības valdes priekšsēdētāja M. Straumes sniegtā informācija. Sk.: Kalaus M. Būvinženieru savienības vadītājs: Likvidējot būvinspekciju, likvidēta būvprojektu valsts ekspertīze. Nozare.lv, 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/olK0jl>.

⁷³ Ministru kabineta 01.04.1997 noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi”.(zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 04.04.1997., Nr. 88.

⁷⁴ Šādu viedokli ir paiduši Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācija centra Prezidija priekšsēdētājs V. Birkavs, Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra vietnieks J. Spiridonovs. Sk.: Komisijas 12.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 5, 3.lpp.; Komisijas 19.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.6, 5.lpp.

⁷⁵ Ministru kabineta 26.05.2009. sēdes protokols Nr.33. Pieejams: <http://likumi.lv//ta/id/192627?&search=on>

⁷⁶ Ministru kabineta 26.05.2009. sēdes [audioieraksts](#), 2:49:00 – 03:03:00.

⁷⁷ Latvijas Pašvaldību savienības 03.09.2015. [vēstule](#) Nr. 0820152693/A1815,2.-3.lpp.

⁷⁸ Saeimas likumprojektu datubāze. Pieejams: <http://goo.gl/gokxIF> (Nr.1319/Lp9).

Juridiskajam birojam.⁷⁹ Saeimā šie grozījumi tika pieņemti 2009.gada 12.jūnijā, tos atbalstīja visi pozīcijas un opozīcijas deputāti, kuri piedalījās balsojumā.⁸⁰ Viena no ļoti vajadzīgām vietām Saeimas darbībā ir deputātu analītiskais nodrošinājums. Saeima Rietumu demokrātijā ir viens no retajiem parlamenti, kurā nav pat nelielas nodaļas, kuras pienākumos būtu apkopot informāciju. Iespējams, ja būtu šāda nodaļa, kas gatavotu analīzes, apskates un pētījumus, Valsts būvinspekcija netiktu likvidēta.⁸¹ Kā norādījis Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis, prof., Dr. iur.h.c. Egils Levits: “Šī traģēdija pēc būtības ir nepārdomātu likumdošanas izmaiņu radīta riska realizācija”.⁸² Komisijas atzinums: **Valsts būvinspekcijas likvidācija ievērojami samazināja būvniecības uzraudzību, tādējādi palielinot Zolitūdes traģēdijas iespējamību. Par Valsts būvinspekcijas likvidāciju solidarā atbildība ir jāuzņemas 9.Saeimai un tās apstiprinātajai valdībai, bet it sevišķi Ekonomikas ministrijai, kas, būdama atbildīgā par būvniecības jomu, iniciēja Valsts būvinspekcijas likvidāciju.**

7.7. Zolitūdes traģēdija ir ārkārtējs notikums, par kuru sabiedrība pieprasa politisko un morālo atbildību no amatpersonām, kuru pārraudzībā atradās būvniecības joma. Atšķirībā no kriminālatbildības politiskā un morālā atbildība nav saistāma ar amatpersonu motīviem vai Traģēdijas tehniskajiem cēloņiem. Politiskā un morālā atbildība ir rodama valsts pārvaldības attiecībās ar sabiedrību, kas uztur morālu prasību par notikušo. Taču atbildību var pieprasīt tikai un vienīgi no indivīdiem, jo tie ir spējīgi izdarīt izvēli. Līdz ar to neatkarīgi no motīviem sabiedrības priekšā par Traģēdiju morāli un politiski atbildīgas var būt tikai amatpersonas. Ņemot vērā būvniecības jomas pārstāvju viedokli, kā arī iepriekš minētajā Valsts kontroles revīzijas ziņojumā pausto un to, ka lēmumu par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju (likvidāciju) pieņēma amatpersonas, par Zolitūdes traģēdiju un tās izraisītajām sekām politiski un morāli atbildīgi ir šādi bijušie valdības locekļi: Valdis Dombrovskis, bijušais Ministru prezidents, kas ieņēma šo amatu, kad tika likvidēta būvniecības kontrole valsts līmenī, reorganizējot Valsts būvinspekciju 2009.gada 1.jūlijā; Artis Kampars, bijušais ekonomikas ministrs, kas ieņēma šo amatu, kad tika likvidēta būvniecības kontrole valsts līmenī; kā arī Anrijs Matīss, Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs,

⁷⁹ Latvijas Republikas 9.Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas sēžu protokoli ar tiem pievienotajiem materiāliem (Nr.241-267), 2.sējums, 2009.gada 1.aprīlis–12.jūnijs. Latvijas Republikas 9.Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas sēžu protokoli ar tiem pievienotajiem materiāliem (Nr.66–70), 13.sējums, 2009.gada 2.–4.jūnijs. Pieejami: Saeimas arhīvā.

⁸⁰ Balsošanas rezultāti. Pieejami: <http://www.saeima.lv/steno/Saeima9/090612/Balsoj/075.htm>.

⁸¹ **Piezīme.** Saistībā ar Valsts būvinspekcijas likvidāciju Valsts kontrole ir norādījusi: “**Lēmuma par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju sagatavošanas procesā netika pietiekami izvērtēta plānotās reorganizācijas ietekme uz būvniecības procesa kontroles funkcijas īstenošanu valstī**, un revīzijas laikā tika konstatētas nepilnības normatīvajā regulējumā un atbildīgo institūciju faktiskajā rīcībā, kas ietekmē patērētāju drošību.” Valsts kontroles 26.11.2010. [revīzijas ziņojums](#) Nr.5.1-2-7/2010 “Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, 12.punkts.

⁸² E. Levita 24.08.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.

kas strādāja Arta Kampara vadībā. No 2011.gada 25.oktobra līdz 2014.gada 22.janvārim ekonomikas ministra amatu ieņēma Daniels Pavļuts. No 2010.gada 8.februāra līdz 2013.gada novembra beigām Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra amatu ieņēma Juris Pūce, kas no amata atkāpās tieši pēc Zolitūdes traģēdijas, jo tapa zināms, ka Jura Pūces sievas vadītā organizācija *Ascendum* saņēmusi ziedojumus no RE&RE. Ne Daniela Pavļuta kā ekonomikas ministra un par būvniecības nozari atbildīgās amatpersonas, ne Jura Pūces kā Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra rīcība nebija vērsta uz būvniecības kontroles atjaunošanu un stiprināšanu.

Gan Valda Dombrovska vadītās valdības 2009.gada 11.marta deklarācijā,⁸³ gan Valda Dombrovska vadītās valdības 2010.gada 3.novembra deklarācijā,⁸⁴ gan Valda Dombrovska vadītās valdības 2011.gada 25.oktobra deklarācijā⁸⁵ tika iekļauti punkti, kuros attiecīgā valdība apņemas izstrādāt un pieņemt jaunu Būvniecības likumu un izveidot sabiedrībai drošu, videi un cilvēka veselībai draudzīgu būvniecību, nodrošināt kompetentu būvuzraudzību. Neraugoties uz deklarēto, jaunu Būvniecības likumu valdība apstiprināja tikai 2011.gada 12.aprīlī, un tajā nebija paredzēta būvniecības kontroles atjaunošana valsts līmenī, tādējādi nenodrošinot sabiedrībai un videi drošu būvniecību. Minēto valdības deklarāciju darbības laikā par būvniecības nozari valstī – tātad par deklarētā izpildi – atbildīgas bija iepriekš nosauktās piecas amatpersonas.

Tieši Komisijas minēto iemeslu dēļ par Zolitūdes traģēdiju gan politiski, gan morāli ir atbildīgs bijušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis un pārējās nosauktās amatpersonas. Sabiedrība pieprasa morālo un politisko atbildību par Traģēdiju, un tā gulstas uz Valdi Dombrovski, Arti Kamparu, Anriju Matīsu, Danielu Pavļutu un Juri Pūci. Politiski dotie solījumi un apņemšanās netika pildīti, kā rezultātā būvniecības nozares nekontrolētā un nesakārtotā vide noveda pie Zolitūdes traģēdijas.

7.8. Komisijas ieskatā Saeimas Kancelejas ietvaros beidzot būtu jāizveido dienests, kura pienākums būtu apkopot informāciju un veikt analīzi likumdevēja darba kvalitātes uzlabošanai. Šī analīze ietvertu pirmslikumdošanas (*ex ante*) un pēclikumdošanas (*ex post*) novērtēšanas sistēmu. Tas gan uzlabotu likumprojektu izstrādātāju darba kvalitāti, gan palielinātu likumdevēju atbildību par pieņemto tiesību normu efektivitāti. Šāda likumdošanas analīzes dienesta izveide stiprinātu Latvijas parlamentārismu un novērstu valstiskus riskus un traģēdijas. Likumdošanas analīze arī uzlabotu varas dališanas sistēmu

⁸³ [Deklarācija](#) par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (12.03.2009.–02.11.2010.), 7.5.1.punkts.

⁸⁴ [Deklarācija](#) par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (03.11.2010.–25.10.2011.), 11.32., 11.33.punkts.

⁸⁵ [Deklarācija](#) par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (25.10.2011.–22.01.2014.).

un mazinātu ierēdniecības/birokrātijas ietekmi uz tautas ievēlētu tās priekšstāvju lēmumiem, tādējādi atjaunojot tautas uzticību demokrātijai un parlamentārisma kopumā.⁸⁶

7.9. Zīmīgi, ka līdztekus būvniecības uzraudzības sistēmas vājināšanai, valstī būtiski tika samazināta arī būvniecības procesā iesaistīto atbildība. Ar 2012. gada 13. decembra grozījumiem Krimināllikumā,⁸⁷ 239. panta otrajā daļā ietvertajam nodarījumam (būvniecības noteikumu pārkāpšana, kā rezultātā iestājušās smagas sekas) tika samazināta soda veida – brīvības atņemšana – maksimālā robeža, **no astoņiem gadiem uz četriem.**⁸⁸ Saskaņā ar Krimināllikuma 5. pantu, šiem grozījumiem ir atpakaļejošs spēks un tie ir attiecināmi uz Zolitūdes traģēdijas krimināllietā apsūdzētajām amatpersonām.

7.10. Komisija pievienojas Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras paustajam viedoklim, ka **11. Saeima pieņemot grozījumus Krimināllikuma 239. pantā, nepietiekami izvērtēja šī nozieguma kaitīguma pakāpi** un to, ka ēkai vai tās daļai sabrūkot, dzīvību var zaudēt liels skaits cilvēku.⁸⁹ Kļūdu atzinis arī pats parlaments, jo ar 2014. gada 25. septembra grozījumiem Krimināllikumā,⁹⁰ 239. pants tika papildināts ar jaunu ceturto daļu, nosakot, ka par būvniecības noteikumu pārkāpšanu, ja tas izraisījis divu vai vairāku cilvēku nāvi, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem, atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz desmit gadiem.

8. Valsts īstenotas būvniecības kontroles atjaunošana un pašreizējā būvniecības uzraudzības sistēma

8.1. Valda Dombrovska vadītais Ministru kabinets, kas tika apstiprināts **2009.gada 12.martā**, savā deklarācijā par iecerēto darbību apņēmas izstrādāt un pieņemt jaunu Būvniecības likumu.⁹¹ Pēc diviem gadiem, 2011.gada 12.aprīlī, Ekonomikas ministrijas izstrādātais Būvniecības likuma projekts tika atbalstīts Ministru kabinetā un iesniegts izskatīšanai Saeimā.⁹² Saeima šo likumprojektu skatīja divus gadus, līdz **2013.gada 9.jūlijā** tika pieņemts pašreiz spēkā esošais

⁸⁶ Eiropas Savienības tiesas tiesneša E. Levita, valsts kontrolieres padomnieka juridiskajos jautājumos E. Pastara, Valsts prezidenta konstitucionālo tiesību padomnieka J. Plepa, Latvijas Universitātes asociācijā profesora D. Auera, 12. Saeimas priekšsēdētājas biedres I. Lībiņas – Egneres paustie viedokļi. Sk.: E. Levita 24.08.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai; Komisijas 24.08.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 20, 5.-6.lpp.; Latvijas Radio 1 raidījuma “Krustpunktā” [intervija](#) ar J. Plepu; Auers D. Parlamentārās izpētes kapacitātes salīdzinājums Baltijas jūras reģionā. Grām.: Priekšlikumi Latvijas publiskās varas pilnveidošanai. Ekspertu grupas pārvaldības pilnveidei materiāli. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2015, 159.lpp. Vai Saeimai nepieciešams likumdošanas analīzes dienests. [Jurista Vārds, 20.10.2015., Nr.41](#), 12.-21.lpp.

⁸⁷ Grozījumi Krimināllikumā: pieņemts 13.12.2012. (spēkā no 01.04.2013)// Latvijas Vēstnesis, 27.12.2012., Nr.202

⁸⁸ Trešā lasījuma balsošanas [rezultāti](#).

⁸⁹ Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras 20.09.2015. [vēstule](#).

⁹⁰ Grozījumi Krimināllikumā: pieņemts 25.09.2014. (spēkā no 29.10.2014)// Latvijas Vēstnesis, 15.10.2014., Nr.204

⁹¹ [Deklarācija](#) par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (12.03.2009.–02.11.2010.).

⁹² Ministru kabineta 12.04.2011. sēdes protokols Nr.24. Pieejams: <http://likumi.lv//ta/id/228801?&search=on>.

Būvniecības likums.⁹³ Tā sākotnējā redakcija neparedzēja valsts iesaisti būvniecības procesa uzraudzībā, šo uzdevumu atstājot vien pašvaldību un to būvvalžu ziņā.

8.2. Lai arī Būvniecības likuma sākotnējā redakcija neparedzēja valsts īstenotas būvniecības kontroles atjaunošanu, tomēr likumprojektu skatot Saeimā, šāda iespēja tika apsvērta. Saeimas Tautsaimniecības komisijā tika apskatīts jautājums par tādu Valsts būvinspekciju, kas pārņemtu visas pašvaldību funkcijas šajā jomā.⁹⁴ Tāpat tika apspriesta iespēja izveidot reģionālās būvvaldes, kas darbotos pie plānošanas reģioniem.⁹⁵ No deputātu puses bija arī priekšlikumi atjaunot Valsts būvinspekciju, kas darbotos paralēli pašvaldību būvvaldēm.⁹⁶ Saeimas plenārsēdē saistībā ar atsevišķu deputātu (I. Līdaka, R. Vējonis un A. Bērziņš) priekšlikumiem atjaunot Valsts būvinspekciju, Tautsaimniecības komisijas priekšsēdētājs Vjačeslavs Dombrovskis atzina, ka komisijā ir bijusi liela vienprātība par to, ka Valsts būvinspekcija kā tāda ir jāatjauno. Dombrovskis atzina: "To (Būvinspekcijas atjaunošanu) atbalstīja gan darba grupā, gan arī komisijā. Bet tas, protams, ir fiskāls jautājums - budžeta līdzekļu jautājums, jo tas izmaksā 2 miljonus latu."⁹⁷ Priekšlikumi par valsts īstenotas būvniecības kontroles atjaunošanu tika noraidīti, pamatojoties uz līdzekļu trūkumu.⁹⁸

8.3. Tikai Zolitūdes traģēdijas iespaidā, reaģējot uz sabiedrības kategorisko prasību palielināt būvniecības uzraudzību, Saeima jaunajā Būvniecības likumā iekļāva normu,⁹⁹ kas **atjaunoja** valsts būvniecības kontroli. Būvniecības likuma 6.pants tika papildināts ar jaunu septīto daļu un izveidots jauns 6.¹ pants, kas paredzēja Būvniecības biroja īstenotu būvniecības kontroli.¹⁰⁰ **Tādējādi līdztekus jau esošajai pašvaldību būvniecības kontrolei tika izveidota valsts būvniecības kontrole. Tika radīti priekšnosacījumi tam, lai Zolitūdes traģēdijai līdzīgas nelaimes vairs neatkārtotos paviršas kontroles dēļ. Sabiedrībā tika radīts iespaids, ka kontrole būvniecības jomā ir būtiski pastiprinājusies.**

8.4. Būvniecības kontroles jomā valsts un pašvaldību funkcijas ir nodalītas. Ekonomikas ministrijas padotībā esošā Būvniecības biroja uzdevumos ietilpst uzraudzīt noteiktu kategoriju būvju būvniecības procesu un ekspluatācijas drošumu, organizēt būvprojektu ekspertīzes likumā noteiktajos gadījumos, kā arī veikt būveksperts sertifikāciju. Pašvaldību būvvalžu kompetencē ir

⁹³ Būvniecības likums: pieņemts 09.07.2013. (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 30.07.2013., Nr.146.

⁹⁴ Bijušā ekonomikas ministra D. Pavļuta un bijušā ministrijas valsts sekretāra J. Pūces sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 10, 4;6.lpp.

⁹⁵ Priekšlikumu [tabula](#) likumprojektam "Būvniecības likums" uz otro lasījumu (Priekšlikums nr. 50).

⁹⁶ Turpat, (Priekšlikums nr. 79.-80.).

⁹⁷ Latvijas Republikas 11. Saeimas ziemas sesijas 2013. gada 14. marta sēdes (11.sēde) [stenogramma](#).

⁹⁸ Bijušā ekonomikas ministra D. Pavļuta, 11. Saeimas Tautsaimniecības komisijas priekšsēdētāja Vj.Dombrovskas, Ekonomikas ministrijas Būvniecības un mājokļu politikas departamenta direktores I. Ošas sniegtā informācija Sk.: Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10., 4.lpp.; Komisijas 19.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 6, 5.-6. lpp.

⁹⁹ Grozījumi Būvniecības likumā: pieņemts 24.04.2014. (spēkā no 01.05.2014.)// Latvijas Vēstnesis 30.04.2014., Nr.84.

¹⁰⁰ Būvniecības birojs savu darbu uzsāka 01.10.2014. līdz ar jaunā Būvniecības likuma spēkā stāšanos.

uzraudzīt visu pārējo būvju būvniecības procesu un ekspluatācijas drošumu, kā arī lemt ar būvniecības ieceri saistītus jautājumus.

8.5. Izmeklēšanas komisija pašvaldību īstenotās būvniecības kontroles jautājumus analizēja 2015.gada 26.janvāra sēdē, kurā piedalījās arī Latvijas lielāko pašvaldību būvvalžu pārstāvji. Divdesmit piecu pašvaldību būvvaldēm tika lūgts sniegt rakstiskas atbildes par sadarbību ar valsts iestādēm, tostarp Ekonomikas ministriju, un par veiktajiem pasākumiem būvniecības uzraudzības jomā pēc Traģēdijas, kā arī par būvprojektu un būvprojektu ekspertīžu kontroli.

8.5.1. Pašvaldību būvvalžu pienākumi, kas būvniecības kontroles jomā izriet no Būvniecības likuma un Vispārīgajiem būvnoteikumiem,¹⁰¹ pēc būtības ir birokrātiska procedūra, kuras ietvaros galvenokārt notiek dokumentu pārbaude.¹⁰² **Būvvaldes nepārbauda būvprojektu aprēķinu pareizību, un būvinspektoru veiktā būvdarbu kontrole nevar tikt pielīdzināta būvuzrauga veiktajai kontrolei.**¹⁰³ Pēc Zolitūdes traģēdijas sabiedrība ir satraukta par drošumu publiskās ēkās (veikalos, koncertzālēs, skolās, iestādēs u.tml.), nav apmierināta ar šādas kārtības pastāvēšanu, un tas spiež politiķus domāt par būvvalžu funkciju paplašināšanu. Lai gan sabiedrības nostāja ir saprotama, tomēr, lai būtiski stiprinātu pašvaldību īstenoto kontroli būvniecības jomā, nepieciešams ievērojami palielināt būvvaldēs nodarbināto būvinspektoru un citu speciālistu skaitu. Tas praktiski nav realizējams, jo jau tagad **valstī trūkst speciālistu, kuri vēlētos strādāt par pašvaldību būvinspektoriem.**¹⁰⁴ Lai gan Zolitūdes traģēdija neapšaubāmi apliecināja, ka būvniecības ekonomisko efektivitāti nedrīkst vērtēt augstāk par drošību, tomēr, nosakot būvvaldēm par pienākumu veikt būvprojektu aprēķinu pārbaudi, **būvniecības process tiktu nesamērīgi pagarināts.**¹⁰⁵ Komisija, ņemot vērā minētos apsvērumus, pievienojas vairāku pašvaldību

¹⁰¹ Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumi Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 26.09.2014., Nr.191.

¹⁰² Būvniecības tiesību eksperta J.Bramaņa 25 Latvijas pašvaldību sniegto atbilžu analīze. Sk.: [J.Bramaņa 01.06.2015. vēstule.](#)

¹⁰³ **Piezīme.** Būvniecības likuma 19.panta sestā daļa nosaka: "Būvuzraugs ir atbildīgs par visa būvdarbu procesa uzraudzību kopumā un ikviena būvuzraudzības plānā noteiktā posma kontroli būvlaukumā termiņos, kādi attiecīgajā plānā paredzēti, kā arī par to, lai būve vai tās daļa, kuras būvniecības laikā viņš pildījis savus pienākumus, atbilstu būvprojektam un pasūtītāja, šā likuma un citu normatīvo aktu prasībām. **Būvuzraugus nenodarbina publiskas institūcijas, uz līguma pamata viņus piesaista pasūtītājs.**"

¹⁰⁴ Uz būvinspektoru trūkumu esošo funkciju ietvaros ir norādījusi **Rīgas dome, Tukuma novada būvvalde, Olaines novada būvvalde.** Sk.: Komisijas 26.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.7, 5.lpp., Tukuma nov. būvvaldes 17.04.2015. [vēstule Nr.6-2/1721/1603](#), Olaines nov. būvvaldes 15.04.2015. [vēstule Nr.7.3./1574](#).

¹⁰⁵ Uz to, ka būvprojekta pārbaude būtu ļoti laikietilpīga, ir norādījusi **Rīgas dome, Rēzeknes novada būvvalde, Tukuma novada būvvalde, Liepājas pilsētas būvvalde, Ikšķiles novada būvvalde, Ķekavas novada būvvalde.** Sk.: Komisijas 26.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.7, 5.lpp., Rēzeknes nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule Nr.1.7.1.46.](#), Tukuma nov. būvvaldes 17.04.2015. [vēstule Nr.6-2/1721/1603](#), Liepājas pils. būvvaldes 18.02.2015. [vēstule Nr.24643/2.2.1./322860](#), Ikšķiles nov. būvvaldes 18.04.2015. [vēstule Nr.6-20/80](#), Ķekavas nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule Nr. BŪV/4-12.1/15/66](#).

paustajam viedoklim,¹⁰⁶ ka drošu būvniecību **nenodrošinās** visaptveroša valsts un pašvaldību kontrole **katrā** būvniecības procesa stadijā. **Drošu būvniecību nodrošinās saprātīgs līdzsvars starp valsts un pašvaldību būvniecības kontroli un katra būvniecības procesa dalībnieka atbildību un kompetenci. Komisija vienprātīgi uzskata, ka pastāvošās sistēmas ietvaros ir jāstiprina pašvaldību būvvalžu kapacitāte un pilnvaras, tajā pašā laikā cenšoties nepaplašināt būvvalžu funkcijas. Līdztekus tam jādomā par būvniecības procesa dalībnieku atbildības un kompetences stiprināšanu.**

8.5.2. Piemērojot vieniem un tiem pašiem lietas faktiskajiem apstākļiem vienas un tās pašas tiesību normas, pašvaldību būvvaldēm būtu jānonāk pie vienādas tiesību normu interpretācijas. Tomēr pašvaldību sniegtās atbildes liecina, ka būvniecības normatīvie akti katrā pašvaldībā tiek piemēroti atšķirīgi,¹⁰⁷ turklāt kompetences trūkuma dēļ pašvaldības izdara pārkāpumus.¹⁰⁸ Šāda situācija ir izveidojusies tādēļ, ka daudzām pašvaldībām trūkst finanšu un cilvēku resursu, lai nodrošinātu profesionālu tiesiskā regulējuma interpretēšanu, turklāt būvniecības jomas normatīvais regulējums ir sarežģīts un stājies spēkā salīdzinoši nesen.¹⁰⁹ **Tādēļ Izmeklēšanas komisija pievienojas viedoklim, ka nepieciešams palielināt Ekonomikas ministrijas sniegto metodisko palīdzību pašvaldību būvvaldēm būvniecības normatīvo aktu piemērošanas jomā, bet valdības un Saeimas uzdevums ir piešķirt attiecīgu finansējumu metodiskās palīdzības palielināšanai.**

8.5.3. Būvniecības likuma 7. un 12.pants uzliek par pienākumu katrai Latvijas pašvaldībai patstāvīgi vai kopā ar citām pašvaldībām izveidot būvvaldi, kurā jābūt nodarbinātam vismaz vienam arhitektam un vienam būvinspektoram. 2014.gadā Latvijas 119 pašvaldībās darbojās 86 būvvaldes, kurās tika nodarbināti 144 būvinspektori, kopumā tika izsniegtas 9110 būvatļaujas un veiktas 13 100 pārbaudes.¹¹⁰ Kā liecina Ekonomikas ministrijas dati par 2014.gadu, 14 būvvalžu

¹⁰⁶ Drošas būvniecības kontekstā būvniecības procesā iesaistīto atbildību un kompetenci ir uzsvērusi **Rēzeknes** novada būvvalde, **Jelgavas** pilsētas būvvalde, **Liepājas** pilsētas būvvalde, **Ķekavas** novada būvvalde, **Gulbenes** novada būvvalde. Sk.: Rēzeknes nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule Nr.1.7.1.46](#), Jelgavas pils. būvvaldes 18.02.2015. [vēstule Nr.26/4-3](#), Liepājas pils. būvvaldes 18.02.2015. [vēstule Nr.324643/2.2.1./322860](#), Ķekavas nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule Nr.BŪV/4-12.1/15/66](#), Gulbenes nov. būvvaldes 15.04.2015. [vēstule Nr.BV 2.11./15/23](#).

¹⁰⁷ Uz atšķirīgu normatīvo aktu piemērošanu dažādās pašvaldībās ir norādījusi **Cēsu** novada būvvalde, **Ķekavas** novada būvvalde, **Ikšķiles** novada būvvalde, **Gulbenes** novada būvvalde. Sk.: Cēsu nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule Nr.4/1368](#), Ķekavas nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule Nr.BŪV/4-12.1/15/66](#), Ikšķiles nov. būvvaldes 18.04.2015. [vēstule Nr.6-20/80](#), Gulbenes nov. būvvaldes 15.04.2015. [vēstule Nr.BV 2.11./15/23](#).

¹⁰⁸ Riekstiņa M. Visvairāk sūdzas par vietējās varas lēmumiem. Diena, 04.08.2015. Pieejams: http://zolitude.saeima.lv/attachments/534_Diena%2004082015.pdf.

¹⁰⁹ Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšlikums palielināt metodiskās palīdzības apjomu pašvaldību būvvaldēm un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes atzinums par šo priekšlikumu. Sk.: Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 27.02.2015. [vēstule Nr.1-31-630](#), Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 06.07.2015. [vēstule Nr.2020/V10-138](#).

¹¹⁰ Ekonomikas ministrijas 18.06.2015. [vēstule Nr.412-1-5018](#).

teritorijās tika izsniegts 30 vai mazāk būvatļauju,¹¹¹ turklāt Komisijas sēdēs vairākkārt ir izskanējis, ka mazajām pašvaldībām trūkst kapacitātes sarežģītāku objektu kontrolei.¹¹² **Komisijas ieskatā Latvijā pastāvošais administratīvais iedalījums ir novedis pie situācijas, ka vairākās pašvaldībās atsevišķas būvvaldes pastāvēšana nav lietderīga, tāpēc Ekonomikas ministrijai ir jāizstrādā pasākumi, kas veicinātu apvienoto būvvalžu veidošanu. Samazinot būvvalžu skaitu, tās apvienojot, būvinspektora slodze un atalgojums palielinātos, bet tas ļautu attiecīgi palielināt būvinspektoru skaitu un viņiem izvirzāmās prasības, turklāt izzustu atšķirība starp mazo un pārējo pašvaldību būvvalžu kapacitātēm.**

8.6. Ar Būvniecības biroju saistītos jautājumus Komisija skatīja 2015.gada 2.februāra sēdē un 20.aprīļa sēdē, papildus tam Ekonomikas ministrija sniedza informāciju par Būvniecības biroja nodrošinājumu. Izvērtējot šos un citus avotus, Komisija par Būvniecības likumā noteiktajām Būvniecības biroja funkcijām **secina:**

8.6.1. līdz Būvniecības biroja izveidei pašvaldību būvvalžu darbiniekiem bija jākontrolē arī tie objekti, kuros būvniecības ieceres iesniedzējs bija pati pašvaldība. Tādējādi neizbēgami radās **interesu konflikta situācijas**, jo pastāvēja iespēja, ka būvvalžu darbiniekiem, vienlaikus esot darba tiesiskajās attiecībās ar pašvaldību, būs jāpieņem tai nelabvēlīgi lēmumi. Būvniecības likuma 6.¹ pantā nosakot, ka Būvniecības birojs veic būvdarbu kontroli un būvju pieņemšanu ekspluatācijā gadījumos, kad būvniecības ieceres iesniedzējs ir pašvaldība un būvniecības izmaksas pārsniedz 1,5 miljonus eiro, **šādu gadījumu skaits tiks ievērojami samazināts;**

8.6.2. daudzām pašvaldībām trūkst kompetences un kapacitātes sarežģītāku objektu uzraudzībai. Komisija uzskata, ka, Būvniecības likuma 6.¹ pantā Būvniecības birojam uzliekot par pienākumu veikt publisku ēku būvniecības un ekspluatācijas uzraudzību, **valsts ir rīkojusies pareizi.** Turklāt šādā veidā visā valsts teritorijā tiks nodrošināta vienota publisku ēku uzraudzības prakse;

8.6.3. šo un citu¹¹³ Būvniecības likumā noteikto Būvniecības biroja funkciju izvērtējums kontekstā ar Komisijas secinājumiem par pašvaldību īstenoto būvniecības uzraudzību Komisijai

¹¹¹ Izsniegto būvatļauju skaits administratīvo teritoriju būvvaldēs: Viļakas nov. – **25**, Tērvetes nov. – **19**, Sējas nov. – **15**, Rugāju nov. – **7**, Rucavas nov. – **28**, Mālpils nov. – **19**, Līgatnes nov. – **21**, Kandavas nov. – **24**, Jaunpils nov. – **11**, Ērgļu nov. – **14**, Dundagas nov. – **24**, Alsungas nov. – **11**, Alojās nov. – **21**, Aizkraukles nov. – **30**. Sk.: Ekonomikas ministrijas 18.06.2015. [vēstule Nr.412-1-5018](#).

¹¹² Uz to ir norādījis Latvijas Pašvaldību savienības padomnieks A.Salmiņš un Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS pētniece, būvniecības jomas eksperte A.Lešinska. Sk.: Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, 10.lpp., Komisijas 27.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.17, 9.lpp.

¹¹³ **Piezīme.** Bez minētajām funkcijām Būvniecības birojs:1) nodrošina metodisku palīdzību savas kompetences jautājumos; 2) informē sertifikācijas institūcijas par būvspeciālistu pārkāpumiem; 3) Būvniecības likumā noteiktajos gadījumos organizē būvekspertīzes; 4) organizē būvniecības jomas nevalstisko organizāciju un kontroles institūciju sadarbību; 5) izskata iesniegumus par būtiskiem būvniecības normatīvo aktu pārkāpumiem; 6) nodrošina Būvniecības

ļauj pievienoties Latvijas vadošā politikas pētniecības centra PROVIDUS paustajam viedoklim, ka Būvniecības likumā noteiktās **Būvniecības biroja funkcijas ir vērstas uz jēgpilnu un efektīvu būvniecības procesa uzraudzību.**¹¹⁴ Līdz ar to Būvniecības biroja kompetenču sašaurināšana ir nepieļaujama. Tieši otrādi – Komisija tuvāko divu līdz triju gadu laikā **aicina Ekonomikas ministriju un Saeimu paplašināt Būvniecības biroja funkcijas**, nosakot šo biroju par pirmstiesas strīdu risināšanas iestādi, tādējādi samazinot ar būvniecību saistītu tiesvedības procesu skaitu. Tāpat Būvniecības birojam vajadzētu uzlikt par pienākumu organizēt regulāras pašvaldību būvinspektoru apmācības un, iespējams, būvinspektoru sertifikāciju, tādējādi stiprinot pašvaldību būvvaldes.¹¹⁵

8.7. Attiecībā uz Būvniecības birojam paredzēto nodrošinājumu Komisijas **secinājums ir šāds.** Šogad Būvniecības biroja budžets ir 1 629 684 eiro, no kuriem 80 procenti paredzēti atlīdzībai, bet tuvākos divus gadus katru gadu Būvniecības birojam paredzēts finansējums 1 902 123 eiro apmērā, no kura 82 procenti paredzēti atlīdzībai. Būvniecības birojā plānots nodarbināt 63 darbiniekus.¹¹⁶ **Būvniecības biroja vadītājs Pēteris Druķis ir atzinis, ka Būvniecības birojam trūkst finansējuma** aprīkojuma iegādei, bet attiecībā uz darbinieku skaitu pieļāvis iespējamību, ka tas nav pietiekams.¹¹⁷ **Komisija aicina Ministru kabinetu un Saeimu, sastādot nākamā gada budžetu, būtiski palielināt Būvniecības biroja finansējumu. Pretējā gadījumā Būvniecības likumā noteiktās Būvniecības biroja funkcijas paliks vien uz papīra, bet biroja izveide būs tikai politisks “ķeksis” sabiedrības nomierināšanai, radot tai maldīgu priekšstatu par drošu būvniecību.**

8.8. Līdz šā gada oktobrim beidzot¹¹⁸ būs pabeigta Būvniecības informācijas sistēmas izveide (turpmāk nodaļā – Informācijas sistēma).¹¹⁹ Patlaban tīmekļa vietnē www.bis.gov.lv ir pieejami četri reģistri,¹²⁰ plānots, ka līdz oktobrim būs pieejami vēl divi reģistri,¹²¹ kā arī četri

informācijas sistēmas informācijas pieejamību; 7) sākot ar 01.01.2016., veiks būvekspertu sertifikāciju. Sk.: Būvniecības likuma 6.¹ pants un 6.panta septītā daļa.

¹¹⁴ Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS 27.04.2015. [vēstule Nr.2015/AL-008.](#)

¹¹⁵ Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS 27.04.2015. [vēstule Nr.2015/AL-008.](#); Būvniecības biroja 09.09.2015. [vēstule Nr. 10-2.1-15/70](#)

¹¹⁶ Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. [vēstule Nr.1-1-428](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 19.–21.lpp.

¹¹⁷ Būvniecības biroja 09.04.2015. [vēstule Nr.1-1/139](#), Dzedulis Z. Valsts sāk uzraudzīt būvniecību. Latvijas Avīze, 01.07.2015. Pieejams: <http://goo.gl/4VRSVC>.

¹¹⁸ Jau 30.08.2002. Ministru kabineta apstiprinātajā Būvniecības nacionālajā programmā tika uzsvērta nepieciešamība izveidot Būvniecības informācijas sistēmu. Sk.: Ministru kabineta 30.08.2002. rīkojums Nr.478 “Par būvniecības nacionālo programmu”, 4.1.6.–4.1.7.punkts. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=65990u>.

¹¹⁹ Būvniecības informācijas sistēmas mājaslapā pieejamā informācija. Pieejams: <https://goo.gl/GY5rdd>.

¹²⁰ Tie ir Būvkomersantu reģistrs, Būvspeciālistu reģistrs, Būvinspektoru reģistrs un Dzīvojamu māju pārvaldnieku reģistrs.

¹²¹ Būs pieejams Neatkarīgu ekspertu ēku energoefektivitātes jomā reģistrs un Ēku energosertifikātu reģistrs.

e-pakalpojumi.¹²² Informācijas sistēmas izveide ir nepieciešama, jo būvniecības informācijas aprīte līdz šim notika lokālā mērogā papīra dokumentu formātā, tādēļ informācijas lietotāju loks ir ierobežots, līdz ar to sabiedrības un valsts iesaistīšanās būvniecības procesos un būvniecības kontrolē ir apgrūtināta.¹²³ **Komisija uzskata, ka Informācijas sistēma pašreizējā attīstības stadijā nenodrošina informāciju par būvniecības procesā esošajiem objektiem (par objektos paredzētajiem darbiem, būvdarbu apjomu, ģenerāluzņēmēju, būvdarbu uzsākšanas termiņu un citiem aspektiem),¹²⁴ tādēļ ir nepieciešams nekavējoties rast resursus tālākai Informācijas sistēmas attīstīšanai.** Informācijas sistēmas tālāka attīstīšana samazinās birokrātiju un padarīs efektīvāku uzraugošo iestāžu darbu. Tāpēc **Ekonomikas ministrijai ir jāizstrādā plāns Informācijas sistēmas tālākai attīstībai, bet valdībai un Saeimai jānodrošina pietiekams finansējums.**

9. Spēkā esošā būvniecības jomas normatīvā regulējuma vērtējums

9.1. Būvniecības jomu reglamentējošo normatīvo aktu sistēmu veido Būvniecības likums un uz tā pamata izdotie Ministru kabineta noteikumi, tajā skaitā Vispārīgie būvnoteikumi, speciālie būvnoteikumi un būvnormatīvi.¹²⁵ 2014. gada 1. oktobrī, spēkā stājoties jaunajam Būvniecības likumam, spēku zaudēja iepriekšējais Būvniecības likums un visi uz tā pamata izdotie Ministru kabineta noteikumi.¹²⁶ Tāpēc līdz ar jaunā Būvniecības likuma pieņemšanu tika izstrādāti un pieņemti arī jauni būvniecības jomu reglamentējoši Ministru kabineta noteikumi.

9.2. Saistībā ar jaunā Būvniecības likuma izstrādes gaitu Latvijas Arhitektu savienība un Latvijas Būvinženieru savienība norādīja, ka **nevalstisko organizāciju viedokļi nereti ir ignorēti.**¹²⁷ Būvniecības jomā iesaistītie uzsver, ka, veidojot jauno regulējumu, **nav veikta pietiekama būvniecības jomas problēmu izpēte un konceptuāli nav definēti mērķi, kas ar jauno regulējumu būtu jāsasniedz.** Tāpat Ekonomikas ministrija nekad nav veikusi padziļinātu

¹²² Tīks nodrošināti šādi e-pakalpojumi: būvniecības ieceres izskatīšana, būvatļaujas izsniegšana, vienkāršotas rekonstrukcijas vai renovācijas saskaņošana un būves nodošana ekspluatācijā, kā arī elektroniskas pieteikšanās formas reģistros.

¹²³ Noteikumu projekta "Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi" [anotācijas](#) I sadaļas "Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība" 2.punkts. Pieejams: <http://goo.gl/fhC6Wx>.

¹²⁴ Patērētāju tiesību aizsardzības centra priekšlikumi būvizrādājumu tirgus jomā un Ekonomikas ministrijas atzinums par tiem. Sk.: PTAC 01.07.2015. [vēstule Nr.4.2.-5/477](#), Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. [vēstule Nr.1-1-6097](#).

¹²⁵ **Piezīme.** Vispārīgajos būvnoteikumos ir atrunāti tie jautājumi, kuri attiecas uz būvniecības procesu neatkarīgi no būves veida, bet speciālajos būvnoteikumos ietvertais regulējums attiecas uz atsevišķām būvju grupām, piemēram, dzelzceļa būvēm vai ostu hidrotehniskajām būvēm. Būvnormatīvos nosaka tehniskās prasības attiecībā uz būvēm un to elementiem un vides pieejamības prasības attiecībā uz būvēm. Sk.: Būvniecības likuma 5.pants.

¹²⁶ Saskaņā ar Būvniecības likuma pārejas noteikumu 2.punktu līdz aizvietojošo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne vēlāk kā līdz 01.07.2015. spēkā ir uz iepriekšējā Būvniecības likuma pamata izdotie būvnormatīvi.

¹²⁷ Komisijas 16.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.13, 9.lpp., Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, 8.lpp.

un sistēmisku ārzemju būvniecības regulējumu analīzi.¹²⁸ **Komisijas ieskatā minētie pārmetumi ir pamatoti**, jo būvniecības jomas politikas plānošanas dokumenti – Būvniecības nozares attīstības pamatnostādnes 2009.-2013. gadam un Būvniecības nozares attīstības pamatnostādnes 2011.–2015. gadam – tā arī netika apstiprināti Ministru kabinetā. Arī krasā uzstādījumu maiņa pēc Zolitūdes traģēdijas un veiktie grozījumi vēl nesen pieņemtajā Būvniecības likumā, liecina par analīzes trūkumu jaunā regulējuma izstrādes gaitā. Ir pamats domāt, ka šajā laikā ministrijā nebija labas pārvaldības.¹²⁹ **Ar būvniecību saistītie norāda,¹³⁰ ka jaunais regulējums ir nekvalitatīvs, tas satur savstarpēji pretrunīgas normas un ir mākslīgi sarežģīts, kas rada riskus sabiedrības drošībai.**

9.3. Pašlaik Ekonomikas ministrija ir izstrādājusi grozījumus Vispārīgajos būvnoteikumos¹³¹ un Ēku būvnoteikumos,¹³² ar kuriem tiks novērsta daļa no jaunā regulējuma neprecizitātēm un problēmām. Tiek gatavoti arī grozījumi Noteikumos par būvspeciālistu un būvdarbu veicēju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu un veidota darba grupa, lai risinātu vairākas Latvijas Pašvaldību savienības aktualizētās problēmas. Turklāt šogad ir piešķirts finansējums piecu Latvijas būvnormatīvu pārstrādāšanai,¹³³ un tuvāko gadu laikā ir plānots pārstrādāt visus Latvijas būvnormatīvus.¹³⁴ Ir sagatavots Eirokodeksu standartu uzlabošanas pasākumu plāns.¹³⁵ Tajā pašā laikā Komisija uzskata: ja Ekonomikas ministrija būtiski nemainīs lēmumu pieņemšanas kultūru, pirms normatīvo aktu izstrādāšanas neveicot analīzi un neieklausoties nevalstisko organizāciju viedoklī, nozares sakārtošana ir maz ticama. To parāda vēl nesen pieņemtā būvniecības normatīvā regulējuma zemā kvalitāte. **Visbeidzot, sadarbībā ar būvniecības nevalstiskajām organizācijām un ekspertiem ir jāizstrādā politikas plānošanas dokuments tuvākajiem gadiem. Bez šāda**

¹²⁸ Latvijas Arhitektu savienības 16.02.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai, J. Bramaņa 01.06.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai, Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, 8.lpp., Lešinska A. Par politikas veidošanu būvniecības nozarē. Pieejams: <http://providus.lv/article/par-politikas-veidosanu-buvniecibas-nozare>

¹²⁹ Disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas 01.07.2015. atzinums par disciplinārpārkāpumu konstatēšanu lietā, Nr.1-19-1274, “EXPO Milano 2015”. Sk.: Ekonomikas ministrijas 09.07.2015. [vēstule](#) Nr. 1-1-5797

¹³⁰ Negatīvus vērtējumus par jauno Būvniecības likumu un tam pakārtotajiem Ministru kabineta noteikumiem ir pauduši Latvijas Arhitektu savienība, Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centrs, prof. I. Čepāne, PROVIDUS pētniece, būvniecības jomas eksperte A. Lešinska, būvniecības tiesību eksperts J. Bramanis, Ķekavas un Ventspils būvvaldes u.c. Sk.: Latvijas Arhitektu savienības 16.02.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai, J. Bramaņa 01.06.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai, Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.10, 8.lpp., Lešinska A. Par politikas veidošanu būvniecības nozarē. Pieejams: <http://providus.lv/article/par-politikas-veidosanu-buvniecibas-nozare> Ķekavas nov. būvvaldes 16.04.2015. [vēstule](#) Nr. BŪV/4-12.1/15/66., Ventspils pils. būvvaldes 23.03.2015. [vēstule](#) Nr. 9-11/167. Čepāne I. Jaunā Būvniecības likuma kropļības. Jurista Vārds, 08.04.2014., Nr.14., Kesnere R. Nozare ar jauno regulējumu nav apmierināta. [Diena](#), 22.10.2015.

¹³¹ Noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumos Nr.500 “Vispārīgie būvnoteikumi””. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40350435> .

¹³² Noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumos Nr.529 “Ēku būvnoteikumi””. Pieejams: <https://goo.gl/j0brvl>.

¹³³ Latvijas Būvniecības padomes 27.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.6.

¹³⁴ Ekonomikas ministrijas Būvniecības un mājokļu politikas departamenta vadītājas I.Ošas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 19.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.6, 7.lpp.

¹³⁵ Plāna projekts. Sk.: <http://goo.gl/9Fyb9Q>

dokumenta nozares attīstība joprojām paliks haotiska. Meklējot risinājumus nozares sakārtošanai, nepieciešams pievērst uzmanību arī ārzemju būvniecības regulējumiem, un tas nenozīmē nevis iepriekšējos gados Ekonomikas ministrijas piekopto praksi izvērtēt vien atsevišķus aspektus, turklāt atrauti no sistēmas,¹³⁶ bet gan sistēmisku un visaptverošu analīzi. Komisija arī aicina lēmumu pieņēmējus nesteigties ar pārsteidzīgiem lēmumiem, jo to, kas netika izdarīts daudzu gadu laikā, nav iespējams atrisināt „vienā rāvienā”, neveicot rūpīgu analīzi.

9.4. Apkopojusi un izanalizējusi nevalstisko organizāciju viedokļus, Izmeklēšanas komisija sniedz šādus priekšlikumus:

9.4.1. Būvniecības likuma 2. pantā ir noteikts, ka: “likuma mērķis ir kvalitatīvas dzīves vides radīšana, nosakot efektīvu būvniecības procesa regulējumu, lai nodrošinātu ilgtspējīgu valsts ekonomisko un sociālo attīstību, kultūrvēsturisko un vides vērtību saglabāšanu, kā arī energoresursu racionālu izmantošanu.” Lai gan likuma mērķis pats par sevi nesatur tieši piemērojamas tiesību normas, tomēr tam ir liela nozīme to interpretēšanā. **Tāpēc Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem grozījumi Būvniecības likuma 2. pantā, nosakot, ka arī būvju ekspluatācijas drošums ir mērķis, kas ar Būvniecības likumu ir jāsasniedz. Tāpat jāprecizē Būvniecības likuma 3. pantā noteiktā likuma darbības joma, papildinot pantu ar norādi uz būvju ekspluatācijas uzraudzību;**

9.4.2. būvniecības jomu regulējošie normatīvie akti pašvaldībām nedod tiesības pieņemt lēmumu, kas aizliedz ierosināt vai turpināt būvniecību zemes gabalā morāli ētisku apsvērumu dēļ. Sabiedrībā, bet it sevišķi Zolitūdes traģēdijā cietušo vidū, lielu sašutumu ir izraisījusi sabrukušā Lielveikala ēkas īpašnieku vēlme pabeigt Lielveikalam blakus esošo daudzdzīvokļu māju.¹³⁷ Komisija uzskata, ka būvniecība vietā, kur bojā gāja 54 cilvēki, ir necieņa pret Traģēdijā cietušajiem. **Izmeklēšanas komisija aicina Saeimas Tautsaimniecības komisiju izvērtēt Rīgas pilsētas būvvaldes priekšlikumu izdarīt Būvniecības likumā grozījumus, piešķirot pašvaldībām tiesības aizliegt ierosināt vai turpināt būvniecību zemes gabalā morāli ētisku apsvērumu dēļ;**¹³⁸

9.4.3. Lielveikala projektēšanas laikā saskaņā ar toreiz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Lielveikala projektam bija jāveic ekspertīze. Būvprojekta ekspertīze tiek veikta pirms būvdarbu

¹³⁶ Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E. Rožulapas sniegtā informācija Sk.: Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 10, 8.lpp.

¹³⁷ Kozlovska A. Ja Priedaines ielas dzīvojamās ēkas īpašnieki piekritīs zemes maiņai, tiem ēka būs jānojauc. LETA, 05.06.2015. Pieejams: <http://goo.gl/bgEWYA>.

¹³⁸ Priekšlikumu iesniedza Rīgas pilsētas būvvalde, norādot, ka šādu lēmumu pašvaldība varētu pieņemt, pirms tam rīkojot publisko apspriešanu (konsultatīvos nolūkos, bet ne kā publisko apspriešanu par būvniecības ieceri). Sk.: Rīgas pils. būvvaldes 01.06.2015. [vēstule Nr.BV-15-7423-nd](#).

uzsākšanas ar mērķi sniegt izvērtējumu par būvprojekta tehniskā risinājuma atbilstību normatīvo aktu un tehnisko noteikumu prasībām.¹³⁹ Tādā veidā tiek nodrošināts tā sauktais četru acu princips, kad vēl kāds bez paša projektētāja vēlreiz pārbauda projekta saturu. Pastāv liela iespējamība, ka Lielveikala projekta ekspertīze tika veikta formāli, jo iepriekšējais regulējums aprakstīja ekspertīzes formālo pusi, paredzot, ka ekspertīze ir veicama un ka ekspertam ir jāsniedz savs atzinums par izvērtējamo būvprojektu, bet ekspertīzes saturs netika noteikts. Tomēr arī pēc **Tragēdijas pieņemtajos un pašreiz spēkā esošajos Vispārīgajos būvnoteikumos šī problēma netiek risināta. Tāpēc Komisija aicina Saeimas Tautsaimniecības komisiju izvērtēt priekšlikumu Būvniecības likumā izdarīt grozījumus, paredzot Ministru kabinetam tiesības izstrādāt atsevišķus Ministru kabineta noteikumus, kuros būtu regulēta būvprojekta ekspertīzes gaita, precīzi nosakot arī obligāti izdarāmos aprēķinus un dokumentācijas uzglabāšanas kārtību;**¹⁴⁰

9.4.4. šobrīd Būvniecības likums paredz pienākumu informēt sabiedrību par būvatļaujas izdošanas faktu, **bet neparedz šādu pienākumu attiecībā uz būvatļaujā ietverto nosacījumu izpildi**, lai gan tieši nosacījumu izpilde ir priekšnoteikums būvatļaujas izpildei – būvdarbu uzsākšanai. Praksē strīdi pamatā attiecas uz būvatļaujā ietverto nosacījumu faktisko izpildi. Lai gan tiesu prakse par būvatļaujas pārsūdzību pēc jaunā regulējuma vēl tikai veidojas, ļoti iespējams, ka privātpersonas būs tiesīgas lūgt tiesu pārbaudīt, vai pasūtītājs ir pareizi izpildījis būvatļaujā ietvertos nosacījumus. Tajā pašā laikā sabiedrībai nav reālu iespēju uzzināt, vai un kad pasūtītājs ir izpildījis būvatļaujas nosacījumus. **Tāpēc Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem grozījumi Būvniecības likumā, nosakot pienākumu informēt sabiedrību par būvatļaujā noteikto nosacījumu izpildi;**¹⁴¹

9.4.5. Latvijā ir vesela virkne vēsturiski (pirms 20–30 un vairāk gadiem) uzbūvētu ēku, kuras tiek ekspluatētas, kaut arī pienācīgā kārtībā nav pieņemtas ekspluatācijā vai nav saglabājušies dokumenti, kas apliecinātu to pieņemšanu ekspluatācijā. **Tādējādi rodas draudi sabiedrības drošībai**, jo nav zināms, kā notikusi šo ēku būvniecība un vai to ekspluatācija šobrīd ir droša. **Tāpēc Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem grozījumi**

¹³⁹Vispārīgo būvnoteikumu 2.5.punkts.

¹⁴⁰ Priekšlikumu iesniedza viens no vadošajiem būvniecības jomas uzņēmumiem AS *LNK industries*, norādot, ka eksperta aprēķini ir obligāti pievienojami eksperta atzinumam un būvprojektam. Sk.: AS *LNK industries* 18.02.2015. [vēstule Nr.37/02-2015](#).

¹⁴¹ Priekšlikumu iesniedza Latvijas Zvērinātu advokātu padome, bet Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte, Būvniecības birojs un Ekonomikas ministrija aicina to atbalstīt. Sk.: Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 27.02.2015. [vēstule Nr.1-31-630](#), Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 06.07.2015. [vēstule Nr.2020/V10-138](#), Būvniecības biroja 30.06.2015. [vēstule Nr.1-1/380](#), Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. [vēstule Nr.1-1-6098](#).

Būvniecības likumā, piešķirot Ministru kabinetam deleģējumu izstrādāt regulējumu vēsturiski uzbūvēto būvju ekspluatācijas drošuma pārbaudei;¹⁴²

9.4.6. būvdarbu garantijas termiņš ir laiks, kurā pasūtītājs var prasīt, lai būvdarbu veicējs par saviem līdzekļiem novērst būvdarbu defektus, kas atklājušies pēc būves pieņemšanas ekspluatācijā.¹⁴³ Līdz 2014.gada 1.oktobrim šā termiņa minimums bija divi gadi, bet no 2014.gada 1.oktobra termiņa minimums trešās grupas ēkām ir pieci gadi. Būvdarbu garantijas termiņš tiek skaitīts no brīža, kad būve pieņemta ekspluatācijā. Šā iemesla dēļ arī pašas garantijas saistības sākas ar brīdi, kad attiecīgo aktu paraksta būvvalde. Pirms jauno noteikumu spēkā stāšanās ievērojams skaits būvniecības uzņēmumu ar pasūtītājiem bija noslēguši būvniecības līgumus, kuros būvdarbu garantijas termiņš bija īsāks par pieciem gadiem. Minētais attiecas arī uz publiskajiem iepirkumiem gadījumos, kad piedāvājumi tika iesniegti līdz 2014.gada 1.oktobrim, bet līgumi slēgti pēc šā datuma. Tādēļ rodas juridiski strīdi, kuru skaits tuvākajā laikā var ievērojami palielināties. **Līdz ar to Ministru kabinetam Ēku būvnoteikumos jāparedz pārejas regulējums, kas attiektos uz iepriekš minētajiem gadījumiem, nosakot, ka garantijas termiņi netiek mainīti;**¹⁴⁴

9.4.7. jaunais būvniecības regulējums paredz būvju iedalījumu trijās grupās. No piederības grupai ir atkarīgs, cik stingra būs būvniecības procesa uzraudzība. Vispārīgajos būvnoteikumos noteikts, ka trešās grupas ēka ir publiska ēka, kurā paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem. Šo ēku uzraudzība jāveic Būvniecības birojam (pārējās ēkas kontrolē pašvaldības). Ir vairākkārt izskanējis, ka praksē rodas problēmas noteikt, kas ir publiska ēka,¹⁴⁵ turklāt 100 cilvēku kritērijs ir atkarīgs no projektā norādītā. Jau tagad ir sastopami gadījumi, kad norādīts, ka ēkā vienlaikus uzturēsies mazāk nekā 100 cilvēku, kaut arī labi zināms, ka tā nav tiesa.¹⁴⁶ **Tāpēc Ministru kabinetam ir jāizdara grozījumi Būvniecības likumam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos, lai precizētu publiskas ēkas jēdzienu;**

¹⁴² Priekšlikumu iesniedza Latvijas Zvērinātu advokātu padome, bet Rīgas Tehniskā universitāte, Būvniecības birojs, Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte un Ekonomikas ministrija aicina to atbalstīt. Sk.: Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 27.02.2015. [vēstule Nr.1-31-630](#), Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 06.07.2015. [vēstule Nr.2020/V10-138](#), Rīgas Tehniskās universitātes 04.06.2015. [vēstule Nr.0400-2.2.1/57](#), Būvniecības biroja 30.06.2015. [vēstule Nr.1-1/380](#), Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. [vēstule Nr.1-1-6098](#).

¹⁴³ Ministru kabineta 02.09.2014. noteikumu Nr.529 "Ēku būvnoteikumi"176.punkts (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 01.10.2014., Nr.194.

¹⁴⁴ Priekšlikumu iesniedza neatkarīgi viena no otras Būvniecības biroja koordinācijas centrs un Latvijas Zvērinātu advokātu padome, bet Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte un Būvniecības birojs aicina to atbalstīt Sk.: Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 27.02.2015. [vēstule Nr.1-31-630](#), Būvniecības biroja koordinācijas centra 09.02.2015. [vēstule Nr.BKC 12/01](#), Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 06.07.2015. [vēstule Nr.2020/V10-138](#), Būvniecības biroja 30.06.2015. [vēstule Nr.1-1/380](#).

¹⁴⁵ Uz publiskas ēkas jēdziena neskaidrību norāda Būvniecības biroja vadītājs P.Druķis, Ogres novada būvvalde, Latvijas Pašvaldību savienība. Sk.: Komisijas 23.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.14, 11.lpp., Valtmane E. LPS norāda uz nepilnībām sabiedrisko ēku uzskaitē. LETA, 03.02.2015. Pieejams: <http://goo.gl/YtxEa1>, Ogres nov. būvvaldes 14.04.2015. [vēstule Nr.1-10.1/82](#).

¹⁴⁶ Būvniecības biroja vadītāja P.Druķa sniegtā informācija. Sk.: Būvniecības biroja 09.04.2015. vēstule Nr.1-1/139. Dzedulis Z. Valsts sāk uzraudzīt būvniecību. Latvijas Avīze, 01.07.2015. Pieejams: <http://goo.gl/4VRSVC>.

9.4.8. līdz ar jauno Būvniecības likumu pašvaldību būvvaldēm un Būvniecības birojam tika uzdots jauna funkcija – ēku ekspluatācijas uzraudzība. Tomēr pat teorētiski nav iespējams nodrošināt tādu būvinspektoru skaitu, lai varētu pilnībā izkontrolēt visas ēkas. Jau tagad atsevišķas pašvaldības šo funkciju veic, atbildot tikai uz sūdzībām.¹⁴⁷ Tāpēc Komisija uzskata, ka ir loģiski stiprināt ēkas īpašnieka pienākumu pašam rūpēties par ēkas drošumu ekspluatācijas laikā. Ēku būvnoteikumu 191.punktā noteikts, ka otrās vai trešās grupas publiskas ēkas īpašniekam ir pienākums veikt ēkas tehnisko apsekošanu ne retāk kā reizi 10 gados; ja tiek konstatēti būtiski bojājumi, tad īpašnieks “veic nepieciešamos pasākumus to novēršanai”. **Ministru kabinetam Būvniecības likumam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos ir jānosaka kārtība, kad būvspeciālistam, tehniskās apsekošanas laikā konstatējot būtiskus trūkumus, ir jāpaziņo par to pašvaldības būvvaldei vai Būvniecības birojam (pēc piekritības), kurš tālāk kontrolētu pienākuma izpildi;**¹⁴⁸

9.4.9. Būvniecības likums katram būvspeciālistam uzliek par pienākumu apdrošināt savu profesionālo darbību, tomēr, ņemot vērā, ka pastāv neatbilstības starp likumu un Ministru kabineta noteikumiem Nr.502 “Noteikumi par būvspeciālistu un būvdarbu veicēju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu”,¹⁴⁹ rodas juridiskas problēmas, kas ir jānovērš. **Izmeklēšanas komisija aicina Ekonomikas ministriju sadarbībā ar Saeimas Tautsaimniecības komisiju būvniecības normatīvajos aktos sakārtot jautājumus, kas saistīti ar juridisko personu lomu un atbildību būvniecības procesā, kā arī novērst neprecizitātes būvniecības apdrošināšanas regulējumā;**

9.4.10. Vispārīgo būvnoteikumu 49.punktā noteiktie obligāti iesniedzamie dokumenti, kas ekspertīzes pasūtītājam jāiesniedz ekspertīzes veicējam, attiecas tikai uz būvju būvkonstrukciju ekspertīzi. Iesniedzamos dokumentus nepieciešams detalizēt pa būvniecības nozarēm un būvprojekta daļām, jo ekspertīze ietver arī citas jomas;¹⁵⁰

9.4.11. Vispārīgo būvnoteikumu 28. punkts noteic, ka būvprojekta izstrādātājs izstrādā būvprojektu atbilstoši normatīvajiem aktiem, līgumam par būvprojekta izstrādi un labai profesionālajai praksei noteikumos paredzētajā apjomā. Nepieciešams definēt labu profesionālo praksi;

¹⁴⁷ Uz to, ka ekspluatācijas uzraudzības funkcijas izpilde prasa pārāk lielus resursus un līdz ar to funkcija tiek izpildīta, atbildot tikai uz sūdzībām, norādījusi Liepājas pilsētas būvvalde. Sk.: Komisijas 26.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.7, 6.lpp.

¹⁴⁸ Sk.: Komisijas 02.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 8, 5.lpp.

¹⁴⁹ Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumi Nr.502 “Noteikumi par būvspeciālistu un būvdarbu veicēju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu” (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 02.09.2014., Nr.172.

¹⁵⁰ 9.4.10. – 9.4.17. punktā minētos priekšlikumus iesniedza Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centrs. Sk.: Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra 09.02.2015. [vēstule Nr.BKC 12/01](#).

9.4.12. Vispārīgo būvnoteikumu 95.punkts nosaka būvdarbu vadītāja pienākumu nodrošināt konkrētā darba kvalitāti atbilstoši būvprojektam. Speciālajos būvnoteikumos nepieciešams definēt būvprojekta kvalitāti;

9.4.13. Vispārīgajos būvnoteikumos nepieciešams iekļaut regulējumu attiecībā uz autoruzraudzības plānu, nosakot, ka autoruzraugs piedalās segto darbu pieņemšanā;

9.4.14. Vispārīgo būvnoteikumu 125.9.punktā ir jādefinē kritēriji attiecībā uz būvdarbu vadītāja prombūtni;

9.4.15. Vispārīgo būvnoteikumu 125.20.punktā ir jādefinē, kuri dokumenti tiks uzskatīti par uzskaiti pamatojošo dokumentāciju;

9.4.16. Vispārīgo būvnoteikumu 127.1.punktā noteikts, ka būvuzraudzības plānā, ņemot vērā būves specifiku, sākotnēji ietver informāciju par nepieciešamajām pārbaudēm un to apjomu. Ir jānosaka minimālās prasības pārbaudēm;

9.4.17. Vispārīgo būvnoteikumu 129. punkts noteic: „Būvuzraugs pirms būves nodošanas ekspluatācijā iesniedz pasūtītājam un būvvaldei vai birojam pārskatu par būvuzraudzības plānā norādīto pasākumu savlaicīgu izpildi un apliecina, ka būve ir uzbūvēta atbilstoši būvdarbu kvalitātes prasībām un normatīvajiem aktiem.” Nepieciešams noteikt pārskata saturu.

9.5. Komisija, atsevišķi analizējot būvniecības procesā iesaistīto personu atbildības jautājumus, secina sekojošo:

9.5.1. Būvniecības likuma 19.panta otrajā un trešajā daļā noteikta zemes un būves īpašnieka atbildība, kas aprobežojas ar atbildību par normatīvajiem aktiem atbilstošu būvspeciālistu izvēli, kā arī ar atbildību par patvaļīgu būvniecību, ja tā notiek līdz atzīmes par būvdarbu nosacījumu izpildi izdarīšanai. 19.pantā noteikta arī būvprojekta izstrādātāja, būvdarbu veicēja, būvuzrauga un būveksperta atbildība. **Tādējādi Būvniecības likuma 19.pantā vērojama nekonsekvence – atbildība noteikta atsevišķām fiziskajām personām (būvuzraugs un būveksperts) un atsevišķām juridiskajām personām (būvprojekta izstrādātājs, būvdarbu veicējs);**

9.5.2. savukārt Būvniecības likumā un uz tā pamata izdotajos Ministru kabineta noteikumos šobrīd sastopami termini “būvniecības ierosinātājs”, “pasūtītājs”, taču nav dots šo terminu skaidrojums, līdz ar to nav skaidrs, vai un kāda saistība pastāv starp šīm divām personām. Tiek lietoti arī termini “īpašnieks” un “persona, kurai izdota būvatļauja”. Būvniecības likumā un uz tā pamata izdotajos Ministru kabineta noteikumos fragmentāri definēti vairāki šo personu pienākumi un tiesības;

9.5.3. būvniecība ir nepieciešama īpašnieka/valdītāja/pasūtītāja/būvniecības ierosinātāja interešu īstenošanai, turklāt par viņa līdzekļiem, bet tas savukārt nozīmē būtisku īpašnieka lēmumu ietekmi uz būvprojekta risinājumu kvalitāti/būvdarbu kvalitāti, tāpēc nav pieļaujams, ka aktuālā

Būvniecības likuma redakcija būtiski samazina īpašnieka/valdītāja/pasūtītāja/būvniecības ierosinātāja noteikto atbildību, aprobežojot to ar Būvniecības likumā, Vispārīgajos būvnoteikumos un Civillikumā¹⁵¹ noteiktajām atbildības jomām. Likumā noteikto savukārt grūti realizēt, ja īpašnieks nav bijis kompetents izvērtēt būvprojektu un ar tā risinājumiem saistītos riskus;

9.5.4. īpašnieka izpratnes/kompetences trūkums būvprojektēšanas procesā noved pie vēlākas nepieciešamības koriģēt būvprojekta risinājumus un izmaksas jau būvniecības laikā. Ņemot vērā īsos termiņus, tas būtiski palielina būvprojekta autoru/būvuzraugu kļūdu risku. Īpašnieka atbildības samazināšana/ierobežošana un objektīvas statistikas trūkums par objektu būvizmaksām un to būvprojektēšanas un būvniecības termiņiem izraisa kļūdas arī finanšu un termiņu plānošanā, turklāt palielina iespēju būvniecības kreditētājiem/finansētājiem savās savtīgajās interesēs ietekmēt būvniecības un būvprojektēšanas izmaksas/kvalitāti un termiņus. Svarīgi būtu risināt objektīvas statistikas un dažādu datu uzkrāšanas un pieejamības jautājumu, kam būtu īpaši nozīmīga loma publiskajos iepirkumos.

9.6. Ņemot vērā iepriekšminēto (9.5.) Saeimai, Ministru kabinetam, Saeimas Tautsaimniecības komisijai un Ekonomikas ministrijai Būvniecības likumā un tam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos ir jāveic šādi uzlabojumi:

9.6.1. Būvniecības likumā skaidri un saprotami jānosaka: būves īpašnieki savas ieceres realizācijai piesaista konsultantus – būvuzraugus, būvprojektētājus un būvuzņēmējus, kas sniedz savus pakalpojumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

9.6.2. normatīvajos aktos jāprecizē dažādo būvniecības dalībnieku definīcijas un terminu lietojums normatīvu tekstā;

9.6.3. jāprecizē būvniecības dalībnieku – juridisko un fizisko personu – atbildība pēc vienotiem principiem, ņemot vērā tām noteiktos pienākumus, tiesības un katra kompetenci;

9.6.4. jāpapildina Vispārīgie būvnoteikumi, nosakot visu būvniecības procesa dalībnieku – gan fizisko, gan juridisko personu, to skaitā īpašnieka/valdītāja/pasūtītāja/būvniecības ierosinātāja – pienākumus;

9.6.5. jāprecizē atbildīgais par patvaļīgu būvniecību pēc atzīmes par būvdarbu nosacījumu izpildi izdarīšanas;

9.6.6. jāparedz, ka 3. grupas būvobjekta īpašniekam būvprojektēšanas procesā ir jānodrošina atbilstoša kompetence, piesaistot nepieciešamos būvspeciālistus un pilnvarojot viņus apstiprināt būvprojekta risinājumus.

¹⁵¹ Civillikums: pieņemts 28.01.1937.(spēkā no 01.01.1938.; atjaunots spēkā ar 14.01.1992 likumu)// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, Nr. 4/5

10. Būvspeciālistu augstākās izglītības kvalitāte un kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības (sertifikācijas) kārtība

10.1. Saistībā ar uzsāktu krimināllietu par Zolitūdes traģēdiju Valsts policija 2015.gada 7.aprīlī prokuratūrai lūdza uzsākt kriminālvajāšanu pret pieciem būvspeciālistiem, kuriem tika inkriminēts Krimināllikuma 239.panta otrajā daļā ietvertais noziedzīgais nodarījums – būvniecības noteikumu pārkāpšana, kā rezultātā iestājušās smagas sekas.¹⁵² Šis apstāklis, kā arī Komisijas sēdēs vairākkārt izskanējusi kritika attiecībā uz būvspeciālistu augstākās izglītības kvalitāti un kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības kārtību¹⁵³ Komisijai lika pievērst pastiprinātu uzmanību šiem jautājumiem, kā rezultātā tā nonāca pie turpmāk minētajiem secinājumiem un priekšlikumiem.

10.2. Lai iegūtu patstāvīgās prakses tiesības inženierizpētes, projektēšanas, būvdarbu vadīšanas, būvuzraudzības vai būvekspertīzes jomā, vispirms ir nepieciešama noteikta līmeņa profesionālā augstākā izglītība, kuru var iegūt Rīgas Tehniskajā universitātē (turpmāk nodaļā – RTU) un Latvijas Lauksaimniecības universitātē. Izmeklēšanas komisija, uzklusot sēdēs pieaicinātos ekspertus un izvērtējot citu tai pieejamo informāciju, būvspeciālistu augstākās izglītības jomā ir konstatējusi vairākas problēmas un izvirzījusi priekšlikumus to risināšanai:

10.2.1. Ministru kabineta noteikumos,¹⁵⁴ kuri nosaka pirmā un otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standartu, ir noteikts, ka izglītības programmas saturā vismaz 20 kredītpunkti jāatvēr vispārīzglītojošajiem studiju kursiem, kas sevī ietver humanitāro un sociālo zinātņu priekšmetus. Ņemot vērā to, ka Boloņas koncepcijas noteikumi ierobežo apmaksāto kontaktstundu skaitu semestrī ar 20 kredītpunktiem, nespecializācijas priekšmeti tiek ieviesti uz specializācijas priekšmetu rēķina, bet tas augstskolai neļauj dot nepieciešamo zināšanu apjomu topošajiem būvspeciālistiem.¹⁵⁵ **Tāpēc Ministru kabinetam izglītības standartu regulējošos Ministru**

¹⁵² Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A.Grišina sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 3.lpp.

¹⁵³ RTU Būvniecības un rekonstrukcijas institūta direktora L.Pakrastiņa, Latvijas Arhitektu savienības pārstāvja U.Baloža un Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E.Rožulapas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 26.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.7, 8.lpp.; Komisijas 02.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.8, 9.lpp.; Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 4.–6.lpp.

¹⁵⁴ Ministru kabineta 20.03.2001. noteikumi Nr.141 “Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 05.04.2001.)// Latvijas Vēstnesis, 04.04.2001., Nr.54; Ministru kabineta 26.08.2014. noteikumi Nr.512 “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 12.09.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 11.09.2014., Nr.179.

¹⁵⁵ Uz humanitāro un sociālo zinātņu priekšmetu īpatsvara samazināšanas nepieciešamību ir norādījuši RTU programmas “Būvniecība” metodiskā komisija (asoc. prof., Dr. sc. ing. M.Vilnītis, M. sc. D.Brence, prof., Dr. sc. ing. A.Korjakins, prof., Dr. sc. ing. A.Čate, asoc. prof., Dr. sc. ing. K.Bondars, prof., Dr. sc. ing. L.Pakrastiņš, prof., Dr. sc. ing. M.Dobelis, doc., Dr. sc. ing. L.Gaile, R.Kalderauskis), Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītāja E.Rožulapa. Sk.: RTU programmas “Būvniecība” metodiskās komisijas 12.12.2014. [vēstule](#); Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 9.lpp.

kabineta noteikumos ir jāizdara grozījumi, samazinot nespecializācijas priekšmetu īpatsvaru gan obligātajā, gan izvēles priekšmetu daļā;

10.2.2. iepriekšējos gados valsts budžeta konsolidācijas ietvaros tika būtiski samazināts valsts dotācijas apjoms vienai RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes pasniedzamā darba vienībai. Pašreizējais dotācijas apjoms sasniedz aptuveni 25 procentus no 2008.gada dotācijas apjoma un nesasniedz pat 2005.gada līmeni, kaut gan darba apjoms kopš 2005.gada ir palielinājies aptuveni par 20 procentiem. Pašlaik RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes pedagoģiskā un palīgpersonāla vidējā bruto alga mēnesī par pedagoģisko darbību ir aptuveni 560 eiro. Šī iemesla dēļ RTU pamet augsti kvalificēti speciālisti ar doktora grādu, turklāt ir gandrīz neiespējami piesaistīt jaunus mācībspēkus, tādējādi ir būtiski apdraudēta akadēmiskā personāla pēctecība.¹⁵⁶ Pastāvot šādai finansiālai situācijai, Komisijas ieskatā ačgārna ir situācija, ka Būvniecības inženierzinātņu fakultāte saņem mazāk nekā pusi no tai paredzētā finansējuma, bet atlikusī daļa tiek izlietota augstskolas administratīvajiem izdevumiem.¹⁵⁷ **Izglītības un zinātnes ministrijai sadarbībā ar Saeimas Izglītības, kultūras uz zinātnes komisiju ir jāizstrādā mehānisms, kā ierobežot augstskolu administratīvos tēriņus;**

10.2.3. bez obligātajiem priekšmetiem ar būvniecību saistītajās profesionālajās bakalaura studiju programmās ir iekļauti arī obligātie izvēles priekšmeti ar teorētisku iespēju specializēties kādā jomā. Praksē studenti izvēlas priekšmetus no visiem specializācijas blokiem, tādēļ nav iespējams sagatavot būvspeciālistus kādā konkrētā būvniecības jomā, piemēram, projektēšanā, līdz ar to pašlaik tiek gatavoti būvinženieri bez specializācijas.¹⁵⁸ **Izglītības un zinātnes ministrijai sadarbībā ar Saeimas Izglītības, kultūras uz zinātnes komisiju ir jāizveido kārtība, saskaņā ar kuru studentiem, apgūstot izvēles priekšmetus, ir jāizvēlas priekšmeti kādā konkrētā būvspeciālista specializācijas jomā. Īstenojot šo priekšlikumu, atbildīgajām institūcijām ir arī jāizvērtē iespēja noteikt kārtību, kādā sertifikācijas institūcijas, piešķirot sertifikātu, ņem vērā apgūto priekšmetu un sekmju atbilstību sertificējamai specialitātei.**

10.3. Pēc augstākās izglītības iegūšanas jaunajiem speciālistiem ir jāiziet **būvspeciālistu sertifikācijas procedūra, kurā topošajiem arhitektiem, būvinženieriem un elektroinženieriem tiek noteikts kompetences līmenis un piešķirtas patstāvīgās prakses tiesības,**¹⁵⁹ kā arī veikta

¹⁵⁶ Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 4.–5.lpp.; RTU programmas “Būvniecība” metodiskās komisijas 12.12.2014. [vēstule](#).

¹⁵⁷ Turpat.

¹⁵⁸ RTU Būvniecības un rekonstrukcijas institūta direktora L.Pakrastiņa [prezentācija](#) “Par izglītību un profesionālo kompetenci būvniecības procesā iesaistītajam personālam”, RTU programmas “Būvniecība” metodiskās komisijas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 4.–5.lpp.; RTU programmas “Būvniecība” metodiskās komisijas 12.12.2014. [vēstule](#).

¹⁵⁹ Ilustrētā svešvārdu vārdnīca. Rīga: izdevniecība “AVOTS”, 2005 (šķirkliis – sertifikācija).

patstāvīgās prakses uzraudzība (turpmāk – sertifikācijas kārtība). Saskaņā ar Būvniecības likuma 13.panta trīspadsmito daļu būvspeciālistu sertifikācija ir **valsts uzdevums**. Par būvniecības nozari atbildīgā Ekonomikas ministrija¹⁶⁰ slēdz deleģēšanas līgumus, **deleģējot šo uzdevumu nevalstiskajām profesionālajām organizācijām**. Šobrīd būvspeciālistu sertifikācijas pienākums ir uzticēts Latvijas Arhitektu savienībai, Latvijas Būvinženieru savienībai, Latvijas Dzelzceļnieku biedrībai, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienībai, Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijai, Latvijas Elektriķu brālībai, Latvijas Jūrniecības savienībai, kā arī Latvijas Melioratoru biedrībai (turpmāk – sertifikācijas institūcijas).¹⁶¹

10.4. Komisijas sēdēs pieaicināto ekspertu un atbildīgo institūciju pārstāvju sniegtā informācija Izmeklēšanas komisijai parādīja, ka Lielveikala celtniecības laikā spēkā esošajā sertifikācijas kārtībā **bija vairāki būtiski trūkumi, kas dod pamatu secināt, ka attiecīgajā laikā spēkā esošā sertifikācijas kārtība neveicināja drošu un kvalitatīvu būvspeciālista darba izpildījumu**. Tie ir šādi:

10.4.1. par visiem būvspeciālista patstāvīgās prakses pārkāpumiem neatkarīgi no to nozīmības un rakstura bija noteikta viena sankcija (sertifikāta anulēšana), kas izslēdza soda diferenciācijas iespēju;

10.4.2. sertifikācijas institūcijām bija gandrīz neiespējami anulēt sertifikātu tajos gadījumos, kad būvspeciālists izdarīja rupjus, sabiedrībai bīstamus profesionālās darbības pārkāpumus;¹⁶²

10.4.3. nepastāvēja atsevišķs sertifikāts tiem būvspeciālistiem, kuri darbojās būvekspertīzes jomā, līdz ar to būvekspertīze netika īpaši kontrolēta, tādējādi veicinot tās zemo kvalitāti.¹⁶³

10.5. Līdz ar jaunā Būvniecības likuma spēkā stāšanos un Ministru kabineta noteikumu Nr.610 “Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi”¹⁶⁴ pieņemšanu iepriekšējā sertifikācijas kārtība tika būtiski uzlabota. Tagad par būvspeciālista patstāvīgās prakses pārkāpumiem ir paredzēta sankciju diferenciācija, kā arī paplašināts patstāvīgās prakses pārkāpuma jēdziens, un tas sertifikācijas institūcijām ļauj veikt efektīvāku patstāvīgās

¹⁶⁰ Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 45.panta pirmo daļu par deleģēšanas līguma slēgšanu uz laiku līdz trim gadiem lemj Ministru kabineta loceklis, kura padotībā atrodas līgumu slēdzošā iestāde, bet par līgumiem, kas tiek slēgti uz ilgāku laiku, lemj Ministru kabinets.

¹⁶¹ Ekonomikas ministrija deleģēšanas līgumus ar minētajām organizācijām saskaņā ar Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojumiem Nr.181,182,183,184,185,186 un 31.07.2015. rīkojumiem Nr.419, 420 ir noslēgusi uz nākamajiem pieciem gadiem, kas ir iespējama maksimālā termiņš.

¹⁶² Uz minētajiem trūkumiem (10.4.1. un 10.4.2. punkts) norāda Latvijas Būvinženieru savienības valdes priekšsēdētājs M.Straume un Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītāja E.Rožulapa. Sk.: Komisijas 02.02.2015. [sēdes protokols](#) Nr.8, 10.lpp.; Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 11.lpp.; Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 10.lpp.

¹⁶³ Uz būvekspertīžu zemo kvalitāti ir norādījuši Latvijas lielāko pilsētu būvvalžu pārstāvji. Sk.: Komisijas 26.01.2015. [sēdes protokols](#) Nr.7, 6.lpp.

¹⁶⁴ Ministru kabineta 07.10.2014. noteikumi Nr.610 “Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi” (spēkā no 15.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 14.10.2014., Nr.203.

prakses uzraudzību.¹⁶⁵ Paredzēts, ka ar 2016.gada 1.janvāri, nosakot pretendentiem augstākas kvalifikācijas prasības, sāks funkcionēt būvekspertīžu veicēju sertifikācija, kas daļēji risinās būvekspertīžu kvalitātes problēmas. Bez iepriekš minētajiem būtiskajiem uzlabojumiem ir vēl virkne citu,¹⁶⁶ tādēļ Izmeklēšanas komisija pievienojas Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra paustajam viedoklim,¹⁶⁷ ka **pašreizējā sertifikācijas kārtība ir ievērojami labāka** par iepriekšējo.

10.6. Tajā pašā laikā, izvērtējot pastāvošo sertifikācijas kārtību, Komisija ir identificējusi atsevišķas nepilnības un trūkumus, tāpēc izvirza valdībai un Saeimai priekšlikumus to novēršanai:

10.6.1. sertifikāciju regulējošo Ministru kabineta noteikumu Nr.610 45.punktā precīzi norādīti tie gadījumi, kad sertifikācijas institūcija ir tiesīga anulēt būvspeciālista sertifikātu. Sertifikācijas institūcija par būvspeciālista patstāvīgās prakses pārkāpumiem, kas radījuši apdraudējumu cilvēku dzīvībai, veselībai vai videi, sertifikātu ir tiesīga anulēt tikai tad, ja ir saņemts spēkā stājies tiesas spriedums, kurā šie fakti ir konstatēti. Līdz ar to sertifikācijas institūcijām gadījumos, kad tās pašas konstatē iepriekš minētos pārkāpumus, nav tiesību anulēt sertifikātu. Tas ir nepareizi, jo lielākā daļa no šāda veida pārkāpumiem nekad nenonāks tiesas redzeslokā, turpretī sertifikācijas institūcijas ir pirmās, kas saņem informāciju par iespējamajiem pārkāpumiem. Turklāt tās ir viskompetentākās šādu jautājumu izlemšanā. **Ministru kabinetam ir jāgroza Ministru kabineta noteikumi Nr.610 “Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi”, paredzot sertifikācijas institūcijām tiesības anulēt sertifikātus gadījumos, kad tās konstatē rupjus profesionālās darbības pārkāpumus;**

10.6.2. Vispārīgo būvnoteikumu 43.punkts noteic, ka “būvprojekta ekspertīze ir obligāta **trešās grupas** būvju būvprojektiem”. Būvprojekta ekspertīze tiek veikta pirms būvdarbu uzsākšanas ar mērķi sniegt izvērtējumu par būvprojekta tehniskā risinājuma atbilstību normatīvo aktu un tehnisko noteikumu prasībām.¹⁶⁸ Tādā veidā tiek nodrošināts tā sauktais četru acu princips, kad vēl kāds bez paša projektētāja vēlreiz pārbauda projekta saturu. Latvijas būvniecības sistēmā trešās grupas būves ir tehniski vissarežģītākās, piemēram, būves, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem, vai ražošanas ēkas, kuru kopējā platība ir lielāka par 1000 m². Ņemot vērā iepriekš

¹⁶⁵ Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E.Rožulapas prezentācija “Arhitektu un būvinženieru prakses regulējums”. Sk.: Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 9.–11.lpp.

¹⁶⁶ Ekonomikas ministrijas rakstiski sniegtajās atbildēs ietvertais uzlabojumu uzskaitījums, salīdzinot spēku zaudējušo regulējumu ar spēkā esošo. Sk.: Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. [vēstule Nr.1-1-428](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstule Nr. 233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 21.–23.lpp.

¹⁶⁷ Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E.Rožulapas prezentācija “Arhitektu un būvinženieru prakses regulējums”. Sk.: Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 9.–11.lpp.

¹⁶⁸ Vispārīgo būvnoteikumu 2.5.punkts.

minēto, Komisija uzskata, ka **Ministru kabinetam ir jāizdara grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.610 “Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi”**, nosakot, ka būvprojekta ekspertīzes veicējiem ir jābūt pieredzei to būvju projektēšanā, kurām ekspertīze noteikta kā obligāta, kā arī jāietver prasība par profesionālās darbības un ētikas pārkāpumu neesamību;

10.6.3. Ekonomikas ministrija, slēdzot ar sertifikācijas institūcijām būvspeciālistu sertifikācijas deleģējuma līgumus, vērtē vairākus kritērijus. Tostarp tiek vērtēta organizācijas kompetence un sertifikācijas institūcijas iespējamā atrašanās interešu konfliktā. Bet šādu kritēriju vērtēšana Ekonomikas ministrijai nav saistoša, tā ir atkarīga no ministrijas ierēdņu nostājas. Tādēļ pastāv iespēja izveidot sertifikācijas institūciju, kura ir ieinteresēta nevis speciālistu kompetencē un atbildībā, bet gan sev izdevīgu nosacījumu piemērošanā sertificētajām personām. Turklāt Ministru kabineta noteikumu Nr.610 5.punkts noteic, ka maksimālais deleģēšanas līgumu termiņš ir pieci gadi. Tas nozīmē periodisku deleģēšanas līgumu pārslēgšanu, kas neveicina sertifikācijas pēctecību.¹⁶⁹ Iepriekš minēto iemeslu dēļ **Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāizdara grozījumi Būvniecības likumā, nosakot tiešu deleģējumu būvspeciālistu sertifikācijas institūcijām.**

Gan spēku zaudējušais, gan spēkā esošais būvspeciālistu sertifikācijas normatīvais regulējums paredz, ka persona, kas saņēmusi būvspeciālista sertifikātu, ir tiesīga veikt savu patstāvīgo praksi attiecībā uz visu veidu objektiem. Tomēr, pastāvot iepriekšējai būvspeciālistu sertifikācijas kārtībai, sertifikācijas institūcijām bija tiesības sašaurināt kompetences jomu, kurā sertificētais būvspeciālists drīkst darboties. Šīs tiesības tika plaši izmantotas tajos gadījumos, kad persona bija pietiekami kompetenta, lai darbotos kādā specifiskā jomā, bet vienlaikus pārējās sertifikāta darbības sfērās tās darbība bija nepieļaujama. Piemēram, Latvijas Būvinženieru savienība ugunsdrošības risinājumu ekspertiem piešķīra sertifikātu “Ēku konstrukciju projektēšana” ar piebildi, ka atļautās darbības sfēra ir “Ugunsdrošības konstrukciju projektēšana”. Taču šāds mehānisms vairs nepastāv, jo Ekonomikas ministrijas un sertifikācijas institūciju noslēgtajos deleģēšanas līgumos ir noteikts aizliegums veikt šādas darbības. Tas nozīmē, ka visiem šiem speciālistiem, kas gadiem ilgi ir sekmīgi darbojušies kādā specifiskā jomā, **sava darbība tajā būs jāpārtrauc.**¹⁷⁰ **Tādēļ, īstenojot Izmeklēšanas komisijas priekšlikumu par būvspeciālistu sertifikācijas deleģēšanu ar Būvniecības likumu, ir jānosaka sertifikācijas institūciju tiesības**

¹⁶⁹ Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E.Rožulapas prezentācija “Arhitektu un būvinženieru prakses regulējums”. Sk.: Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 11.lpp.

¹⁷⁰ Latvijas Būvinženieru savienības valdes priekšsēdētāja M.Straumes sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 02.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.11, 9.lpp.

sašaurināt kompetences jomu, vienlaikus normatīvi paredzot kritērijus un kārtību, kādā sertifikācijas institūcijas veic prakses sašaurināšanu.

11. Būvizstrādājumu tirgus uzraudzība

11.1. Pēc Zolitūdes traģēdijas publiskajā telpā ir izskanējušas aizdomas par Lielveikala celtniecībā izmantoto būvizstrādājumu kvalitāti un to pielietojumu.¹⁷¹ Ņemot vērā šīs aizdomas un lielo pārkāpumu skaitu būvizstrādājumu tirgus uzraudzības jomā,¹⁷² Komisija ir izvērtējusi būvizstrādājumu tirgus uzraudzības sistēmas efektivitāti un nākusi pie vairākiem secinājumiem un priekšlikumiem.

11.2. Būvizstrādājums ir ikviens iestrādāšanai būvē paredzēts izstrādājums vai rūpnieciski izgatavota konstrukcija.¹⁷³ Būvizstrādājumu tirgus uzraudzību primāri regulē Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 9.marta regula Nr.305/2011,¹⁷⁴ kā arī Ministru kabineta noteikumi Nr.156 “Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība”.¹⁷⁵ Būvizstrādājumu tirgus uzraudzību Latvijā veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk nodaļā – PTAC), Būvniecības birojs un pašvaldību būvvaldes. Savukārt būvdarbu dalībniekiem ir noteikts pienākums izvēlēties atbilstošas kvalitātes būvizstrādājumus.

11.3. PTAC 2013.gadā ir pārbaudījis 243 būvizstrādājumus un 130 būvizstrādājumu modeļiem (53%) konstatējis neatbilstības normatīvo aktu prasībām. 2014.gadā PTAC pārbaudīja 582 būvizstrādājumus un 277 būvizstrādājumu modeļiem (47%) konstatēja neatbilstības normatīvo aktu prasībām. Divdesmit diviem būvizstrādājumu paraugiem tika veikta ekspertīze un 10 gadījumos konstatētas neatbilstības deklarētajām īpašībām. No būvobjektos pārbaudītajiem būvizstrādājumiem 150 būvizstrādājumu modeļiem nebija nodrošināta ražotāja sastādīta deklarācija, un tas liek secināt, ka būvdarbu dalībnieki nav pārbaudījuši būvizstrādājumu ekspluatācijas īpašības un to atbilstību

¹⁷¹ Mače Z. *Maxima* lietas pirmais izrāviens. Žurnāls “Ir”, 22.01.2015., 21.lpp. Pieejams: http://www.saeima.lv/zolitude/publikacijas/IR_22012015.pdf.

¹⁷² Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. [vēstule Nr. 1-1-428](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 16.–17.lpp.

¹⁷³ Būvniecības likuma 1.pantā ietvertā jēdziena “būvizstrādājums” legāldefinīcija.

Piezīme. Būvizstrādājumus attiecībā uz tiem piemērojamiem normatīvajiem aktiem un nepieciešamajiem atbilstību apliecinājumiem dokumentiem var iedalīt trijās grupās: būvizstrādājumi, uz kuriem attiecināma Eiropas Parlamenta un Padomes 09.03.2011. [regula Nr.305/2011](#) ([regula Nr.305/2011](#) ir attiecināma uz būvizstrādājumiem, kuriem ir piemērojamas saskaņotās tehniskās specifikācijas, tas ir, saskaņotie standarti vai Eiropas novērtējuma dokumenti); būvizstrādājumi, kuriem piemērojami Latvijas valsts standarti; pārējie būvizstrādājumi. Sk. plašāk: <http://www.ptac.gov.lv/lv/content/informacija-profesionalim>.

¹⁷⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 09.03.2011. regula Nr.305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes direktīvu [89/106/EEK](#).

¹⁷⁵ Ministru kabineta 25.03.2014. noteikumi Nr.156 “Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība” (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 27.03.2014., Nr.62.

projektā paredzētajam.¹⁷⁶ PTAC gada pārskatos apkopotie dati liecina, ka arī iepriekšējos gados veiktajās pārbaudēs konstatēti augsti pārkāpumu procenti,¹⁷⁷ bet uz būvmateriālu tirgus uzraudzības problēmām eksperti norādījuši jau agrāk.¹⁷⁸ **Izmeklēšanas komisijas secinājums ir šāds: gan Lielveikala celtniecības laikā, gan šobrīd būvizstrādājumu tirgus uzraudzības sistēma nenodrošina būvju drošumu. Komisijas ieskatā būtu jāveic virkne uzlabojumu.**

11.3.1. Būvdarbu procesā galvenajam būvdarbu veicējam un galvenajam būvdarbu vadītājam ir **pienākums nodrošināt**, lai būvdarbos tiek izmantoti tikai būvprojektam atbilstoši būvizstrādājumi, kuriem ir atbilstību apliecinājošie dokumenti. Toties būvuzraugam ir **pienākums pārbaudīt** šo prasību ievērošanu. Pēc piekritības būvvaldes vai Būvniecības biroja būvinspektoriem ir **pienākums pārliecināties** par būvizstrādājumu atbilstību apliecinājošas dokumentācijas esamību būvlaukumā un par konstatētajiem trūkumiem informēt PTAC, savukārt PTAC pienākums ir pārliecināties par būvizstrādājumu atbilstību apliecinājošas dokumentācijas **pamatotību**. Šāds funkciju sadalījums **Komisijai liek secināt, ka valsts institūcijas būvlaukumos kontrolē būvizstrādājumu atbilstību normatīvo aktu prasībām, toties netiek kontrolēts, vai būvizstrādājumi tiek pareizi pielietoti**. Šajā sakarā PTAC ir ierosinājis normatīvajos aktos noteikt, ka par būvdarbu kontroli atbildīgās iestādes būvinspektori pārliecinās ne tikai par būvizstrādājumu atbilstību apliecinājošu dokumentu esamību būvlaukumos, bet arī par būvizstrādājumu atbilstību paredzētajam mērķim un projektā izvirzītajām prasībām.¹⁷⁹ Tomēr šādas kārtības ieviešanai būtu nepieciešams būtiski palielināt būvinspektoru skaitu, turklāt, lai varētu pilnībā uzņemt atbildību, būvinspektoriem faktiski visu laiku būtu jāuzturas būvlaukumā,¹⁸⁰ tāpēc, lai uzlabotu būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kvalitāti, primāri nepieciešams stiprināt būvniecības procesa dalībnieku atbildību.

11.3.2. Lai gan ir noteikti būvdarbu dalībnieku pienākumi un atbildība, tomēr **nav skaidrības, kas uzņemas galveno atbildību** par neatbilstoša būvizstrādājuma iestrādāšanu būvē. **Komisijas ieskatā Būvniecības likumā jānosaka, ka galvenā atbildība jāuzņemas būvdarbu veicējam**

¹⁷⁶ Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. [vēstule Nr. 1-1-428](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 16.–19.lpp.

¹⁷⁷ PTAC 2011.gadā pārbaudīja 354 būvizstrādājumu modeļus, 240 modeļiem konstatēja neatbilstības normatīvo aktu prasībām. PTAC, 2012.gadā pārbaudot 27 siltumizloācības modeļus, 15 gadījumos konstatēja neatbilstības normatīvajiem aktiem. Pārbaudot logus un gājēju zonas ārdurvis, 42 procentos gadījumu konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasībām. Sk.: PTAC 2011.gada pārskats, 32.lpp., PTAC 2012.gada pārskats, 38.–39.lpp. Pieejams: http://www.ptac.gov.lv/sites/default/files/docs/publiskais_parskats_2012.pdf.

¹⁷⁸ Dzedulis Z. Ieved sliktus būvmateriālus. Latvijas Avīze, 29.02.2012. Pieejams: <http://www.la.lv/ieved-sliktus-buvmaterialus%E2%80%A9/>.

¹⁷⁹ PTAC priekšlikumi būvizstrādājumu tirgus jomā. Sk.: PTAC 01.07.2015. [vēstule Nr.4.2.–5/477](#).

¹⁸⁰ Ekonomikas ministrijas un Latvijas Pašvaldību viedoklis par PTAC priekšlikumiem. Sk.: Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. [vēstule Nr. 1-1-6097.](#), Latvijas Pašvaldību savienības 31.07.2015. [vēstule Nr. 0720152471/A1683](#).

(ģenerāluzņēmējam), tāpēc Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem attiecīgi grozījumi Būvniecības likumā.

11.3.3. Lai stiprinātu būvizstrādājumu tirgus dalībnieku atbildību, Saeimas Juridiskajai komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā,¹⁸¹ nosakot administratīvo atbildību: 1) par tādu būvizstrādājumu piedāvāšanu tirgū, kuriem nav nodrošināta normatīvajos aktos noteiktā informācija par to tehniskajām un fizikālajām īpašībām; 2) par tādu būvizstrādājumu piedāvāšanu tirgū, kuru tehniskās un fizikālās īpašības nav noteiktas saskaņā ar piemērojamām tehniskajām specifikācijām; 3) par tādu būvizstrādājumu piedāvāšanu tirgū, kuru faktiskās ekspluatācijas īpašības neatbilst deklarētajām.

11.3.4. Gadījumos, kad PTAC konstatē, ka komersants laidis apgrozībā neatbilstošus būvizstrādājumus, ir būtiski gan ierobežot turpmāku to piegādāšanu, gan informēt par neatbilstības faktu tās personas, kurām šādi būvizstrādājumi jau ir piegādāti. Šīs personas visefektīvāk var informēt pats piegādātājs, tāpēc Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem grozījumi Būvniecības likumā, nosakot, ka PTAC šādos gadījumos ir tiesības uzlikt piegādātājam par pienākumu pašam informēt būvizstrādājumu pircējus par neatbilstības faktu un ar to saistītiem riskiem. Turklāt šādā veidā tiktu palielināta piegādātāja atbildība.

11.3.5. Būvniecības likuma 18. panta 6.¹ daļā ir noteikts, ka tad, ja būvinspektors būvlaukumā konstatē neatbilstības normatīvo aktu prasībām, viņš ir tiesīgs apturēt būvdarbus. Būvvalde var pieņemt lēmumu par atļauju turpināt būvdarbus pēc tam, kad no PTAC saņemta informācija par trūkumu novēršanu, bet gadījumos, kad būvvalde uzdevusi izvērtēt būvizstrādājumu neatbilstības ietekmi uz būtiskām būvei izvirzītām prasībām, — arī izvērtējums. Būvvaldei, saņemot informāciju par būvizstrādājumu neatbilstību normatīvo aktu prasībām, Būvniecības likuma 12. panta trešās daļas 5.² punktā ir paredzēta rīcības brīvība lemt par nepieciešamību uzdot būvniecības ieceres iesniedzējam izvērtēt neatbilstības ietekmi uz būtiskām būvei izvirzītām prasībām. **Kā norādījis PTAC, nav iespējams saņemt pozitīvu PTAC atzinumu** par būvizstrādājumiem, kurus centrs ir atzinis par neatbilstošiem normatīvo aktu prasībām, piemēram, ir konstatējis, ka ražotājs nav ieviesis ražošanas procesa kontroles sistēmu. Par ražotāja korektīvu darbību uzskatāma ražošanas procesa kontroles sistēmas ieviešana. Par atbilstošiem būvizstrādājumiem tiks uzskatīti tikai tie, kuri ražoti un laisti tirgū pēc minētās sistēmas ieviešanas, bet tas nebūs attiecināms uz jau piegādātajiem būvizstrādājumiem.¹⁸² Neatbilstības var būt dažādas, un tās dažādi ietekmē būvēm izvirzītās pamatprasības. Līdz ar to par būvdarbu kontroli atbildīgajām iestādēm, saņemot

¹⁸¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: pieņemts 07.12.1984. (spēkā no 01.07.1985.)// Ziņotājs, 20.12.1984., Nr.51.

¹⁸² PTAC priekšlikumi būvizstrādājumu tirgus jomā. Sk.: PTAC 01.07.2015. [vēstule Nr.4.2.–5/477.](#)

informāciju par būvizstrādājumu neatbilstību normatīvo aktu prasībām, ir jāorganizē konstatētās neatbilstības ietekmes uz būvei izvirzītajām pamatprasībām izvērtēšana, jo citādi nav iespējams pārbaudīt, vai pielietotie materiāli neietekmē ēkas drošumu. **Komisija atbalsta PTAC priekšlikumu¹⁸³ grozīt Būvniecības likuma 18. panta 6.¹ daļu un 12. panta trešās daļas 5.² punktu, nosakot, ka būvvalde var pieņemt lēmumu par atļauju turpināt būvdarbus pēc tam, kad ir novērsta vai nepastāv konstatētās neatbilstības negatīvā ietekme uz būvei izvirzītajām pamatprasībām, paredzot gadījumus, kad obligāti jāveic izvērtējums. Šādas tiesības jāpiešķir arī Būvniecības birojam.**

11.3.6. Būvizstrādājumu tirgus uzraudzību veic četras PTAC amatpersonas, kuru pienākumos ietilpst arī citu produktu uzraudzība. Tirgus uzraudzība tiek veikta tirdzniecības un ražošanas vietās, uz valsts robežas, kā arī būvlaukumos.¹⁸⁴ Pats PTAC ir norādījis, ka tā plašā kompetence dažādās tehniski sarežģītās jomās pretstatā mazajam darbinieku skaitam **var radīt nepilnīgas uzraudzības risku.**¹⁸⁵ Komisija uzskata, ka, ņemot vērā augstos pārkāpumu rādītājus, **ir jāpalielina PTAC kapacitāte būvizstrādājumu uzraudzības jomā, palielinot finansējumu ekspertīžu veikšanai un, iespējams, arī darbinieku skaitu, tālab Ministru kabinetam un Saeimai ir jāpalielina PTAC finansējums.**

11.3.7. Ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr.305/2011 sarežģītību, būvniecībā iesaistītajiem lielas problēmas sagādā pašiem izspriest, uz kuriem būvizstrādājumiem minētā regula ir attiecināma. Tas ir viens no faktoriem, kas veicina lielo pārkāpumu skaitu būvizstrādājumu tirgus jomā. **Tāpēc Ekonomikas ministrijai steidzami jāizveido internetā datubāze, kurā būtu pieejama informācija par būvizstrādājumu atbilstību apliecināšu dokumentāciju, kritērijiem, pēc kuriem tā jāvērtē, kā arī cita nepieciešamā informācija. Datubāzes izveidošanai valdībai un Saeimai ir jāparedz attiecīgs finansējums.**¹⁸⁶ Iespējams, šāda datubāze būtu jāizveido Būvniecības informācijas sistēmas ietvaros.

12. Publiskie iepirkumi būvniecībā

12.1. Viens no drošas būvniecības elementiem ir kvalitatīvi celtniecības materiāli. Pēc Zolitūdes traģēdijas publiskajā telpā ir izskanējušas bažas par Lielveikala celtniecībā izmantoto

¹⁸³ Turpat.

¹⁸⁴ Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. [vēstule Nr.1-1-428](#) par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem, 16.lpp.

¹⁸⁵ PTAC darbības stratēģija 2014.–2016.gadam, 24.lpp. Pieejams: <http://www.ptac.gov.lv/lv/content/ptac-strategija>.

¹⁸⁶ PTAC priekšlikumi būvizstrādājumu tirgus jomā. Sk.: PTAC 01.07.2015. [vēstule Nr.4.2.-5/477](#).

materiālu kvalitāti un pat pieņēmums, ka tas varēja būt iemesls Tragēdijai.¹⁸⁷ Publiskie pasūtījumi aizņem būtisku būvniecības tirgus daļu – 2014.gadā 2652 publiskie iepirkumi celtniecības jomā sastādīja 898 miljonus eiro jeb 32 procentus no visiem publiskajiem iepirkumiem.¹⁸⁸ Ņemot vērā to, ka lielākajai daļai sabiedriski nozīmīgu būvju celtniecībā izmanto publisko iepirkumu procedūras rezultātā iegādātus materiālus, Komisija iedziļinājās publisko iepirkumu procedūrās un analizēja to normatīvo regulējumu.

12.2. Publisko iepirkumu procedūras regulē Publisko iepirkumu likums,¹⁸⁹ Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums,¹⁹⁰ kā arī Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums.¹⁹¹ 2014.gadā publisko iepirkumu jomā ir pieņemtas trīs jaunas direktīvas,¹⁹² kuru vadlīnijas nacionālajā normatīvajā regulējumā Latvijai ir jāiestrādā līdz 2016.gada aprīlim.¹⁹³ Tas nozīmē, ka Publisko iepirkumu likumā ir jāiestrādā principi ne tikai ēnu ekonomikas ietekmes mazināšanai, bet arī jāstiprina apakšuzņēmēju uzraudzība un, pats galvenais, augstākā līmenī jānodrošina pasūtījuma izpildes kvalitātes uzraudzība.¹⁹⁴ Jaunās direktīvas Publisko iepirkumu likumā liek mainīt prioritātes par labu sociālajiem, vides un darba tiesību jautājumiem, mazinot zemākās cenas kritērija lomu.¹⁹⁵ Līdz šim neskaitāmie likuma uzlabojumi¹⁹⁶ iepirkumu jomā nav varējuši ietekmēt valsts un pašvaldību iesīkstējušo praksi, kurā priekšroka tiek dota finansiāli izdevīgākajam piedāvājumam, kā galveno vērtēšanas kritēriju izvēloties zemāko cenu (“lētākās naglas” princips).¹⁹⁷ Jāatzīmē, ka no 2015.gada 1.augusta, kad stājās spēkā jaunākie grozījumi Publisko iepirkumu likumā,¹⁹⁸ ir palielināts pasūtītāju pienākums izvērtēt, vai piedāvājums nav nepamatoti lēts, kā arī izanalizēt, vai pretendenti (un to apakšuzņēmēji) atbilst izslēgšanas noteikumiem. Tāpat

¹⁸⁷ Mače Z. *Maxima* lietas pirmais izrāviens. Žurnāls “Ir”, 2014.gada 20.–26.novembris, Nr.47, 21.–22.lpp. Pieejams: http://www.saeima.lv/zolitude/publikacijas/IR_22012015.pdf.

¹⁸⁸ Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā pieejamā informācija. Pieejams: <http://www.iub.gov.lv/lv/mekletiepirkumus>.

¹⁸⁹ Publisko iepirkumu likums: pieņemts 06.04.2006. (spēkā no 01.05.2006.)// Latvijas Vēstnesis, 25.04.2006., Nr.65.

¹⁹⁰ Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums: pieņemts 25.08.2010. (spēkā no 04.09.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 03.09.2010., Nr.140.

¹⁹¹ Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums: pieņemts 13.10.2011. (spēkā no 16.11.2011.)// Latvijas Vēstnesis, 02.11.2011., Nr.173.

¹⁹² Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/24/ES (26.02.2014.) par publisko iepirkumu. Pieejams: <http://goo.gl/jd0FCu>; Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/25/ES (26.02.2014.) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs. Pieejams: <http://goo.gl/JkFbFt>; Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/23/ES (26.02.2014.) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu. Pieejams: <http://goo.gl/B6XRSw>.

¹⁹³ Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā pieejamā informācija. Pieejams: <http://www.iub.gov.lv/node/57>.

¹⁹⁴ Pārresoru koordinācijas centra vadītāja P.Vilka sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12., 6.lpp.

¹⁹⁵ Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra Prezidija priekšsēdētāja V.Birkava sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 4.lpp.

¹⁹⁶ Publisko iepirkumu likums kopš tā pieņemšanas 2006.gadā ir grozīts 12 reizi.

¹⁹⁷ Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra Prezidija priekšsēdētāja V.Birkava sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 4.lpp.

¹⁹⁸ Grozījumi Publisko iepirkumu likumā: pieņemts 02.10.2014. (spēkā no 16.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 15.10.2014., Nr.204.

pasūtītājam jau šobrīd ir pienākums no Valsts ieņēmumu dienesta pieprasīt atzinumu par ģenerāluzņēmēja un apakšuzņēmēju darba stundas likmes atbilstību vidējam atalgojumam sfērā.¹⁹⁹ Minēto grozījumu ieviešana praksē ir būtiska arī drošas būvniecības jomā, tiem vajadzētu novērst situācijas, kad lētāki celtniecības materiāli vai pārlietu lēts darbaspēks rada apdraudējumu drošai celtniecībai. Pastāv risks, ka šie grozījumi pagarinās piedāvājumu pārbaudes laiku, palielinās korupcijas riskus un administratīvo slogu gan pretendentiem, gan pašvaldību iepirkumu komisijām.²⁰⁰

12.3. Publisko iepirkumu likums nosaka divus piedāvājuma izvēles kritērijus: saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu vai piedāvājumu ar viszemāko cenu. Lai gan ir gadījumi, kad izvēle tiek izdarīta par labu zināmam pretendentam, lai izvairītos no situācijas, kad par zemāko cenu tiek iegādātas apšaubāmas kvalitātes preces,²⁰¹ būvniecības publisko iepirkumu konkursu lielākajā daļā uzvar tie pretendenti, kuri norāda zemāko cenu. Iemesli šādai praksei ir bailes zaudēt Eiropas Savienības finansējumu,²⁰² iestīgt tiesvedības procesos vai saņemt Valsts kontroles pārmetumus.²⁰³ Tas kropļo tirgu, neļaujot izraudzīties labākos materiālus un kvalitatīvākos darba veicējus.²⁰⁴ Būtnībā, **izvēloties pretendentu, kurš piedāvā zemāko cenu, jau a priori tiek izslēgta iespēja iegūt kvalitatīvu rezultātu.** Komisija ir vienisprātis ar Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centru un uzskata, ka **Publisko iepirkumu likumā ir jāiestrādā regulējums, kas nepieļautu zemākās cenas dominēšanu.**²⁰⁵ **Jāveicina saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma kritērija izvēle, lai izskaustu būvniecības iepirkumos zemākās cenas principu, kas rada nelabvēlīgus apstākļus kvalitatīva rezultāta sasniegšanai. Ekonomikas ministrijai, sadarbojoties ar nozares speciālistiem, būtu jāizstrādā vadlīnijas un kritēriji saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma izvērtēšanai, ņemot vērā ne vien cenu, bet arī būvdarbu izpildes termiņu, garantijas un defektu novēršanas laiku u.c.**²⁰⁶

12.4. Viena no būtiskākajām problēmām, kuru Komisija nevar nepieminēt, aplūkojot iepirkumu procedūras, ir liels sūdzību skaits gan Iepirkumu uzraudzības birojā (turpmāk nodaļā –

¹⁹⁹ Raudzeps R., Repšs A. Jauni grozījumi Publisko iepirkumu likumā. *Sorainen*: Oktobris, 2014. Pieejams: <http://www.sorainen.com/UserFiles/File/Publications/Iv.HTML>.

²⁰⁰ Latvijas Pašvaldību savienības 21.04.2015. [vēstule Nr.0420151227/A789](#), 2.lpp.

²⁰¹ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp “gandrīz labi” un “ļoti labi”. Lietpratēju diskusija žurnāla “Jurista Vārds” redakcijā. *Jurista Vārds*, 30.06.2015., Nr.25, 9.lpp.

²⁰² Latvijas Pašvaldību savienības padomnieka tehnisko problēmu jautājumos A.Salmiņa sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 6.lpp.

²⁰³ Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra Prezidija priekšsēdētāja V.Birkava sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 4.lpp.

²⁰⁴ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp “gandrīz labi” un “ļoti labi”. Lietpratēju diskusija žurnāla “Jurista Vārds” redakcijā. *Jurista Vārds*, 30.06.2015., Nr.25, 9.lpp.

²⁰⁵ Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra 09.02.2015. [vēstule Nr.BKC 12/01](#), 5.lpp.; Kriviņš A. Korupcijas novēršana un apkarošana publisko iepirkumu jomā. Rīga: “Izdevniecība Drukātava”, 2015, 44.lpp.

²⁰⁶ Latvijas Pašvaldību savienības 21.04.2015. [vēstule Nr.0420151227/A789](#), 1.–2.lpp.

IUB), apstrīdot iepirkumus, gan tiesās, pārsūdzot IUB lēmumus. Tas nopietni aizkavē publisko iepirkumu procesu būvniecībā un tautsaimniecībā kopumā.²⁰⁷ Arī pašvaldības ir norādījušas,²⁰⁸ ka **būtu jāmazina liels nepamatoto sūdzību skaits IUB, nosakot iepirkuma noteikumu un procedūras pārsūdzībai drošības naudas iemaksu, kura tiktu atmaksāta pamatotas sūdzības gadījumā.**²⁰⁹ Lai gan norma par iesniegumu depozītiem Satversmes tiesā ar 2010.gada 19.aprīļa spriedumu lietā Nr.2009-77-01 ir tikusi atzīta par nesamērīgu, **IUB ir jāizstrādā samērīgi kritēriji drošības naudas ieviešanai. Tas būtu neatsverams līdzeklis nepamatoto iesniegumu atsijāšanā, jo tie veido pusi no visiem saņemtajiem iesniegumiem.**²¹⁰

12.5. Iepirkumu komisiju locekļiem bieži vien trūkst nepieciešamo zināšanu, lai kvalitatīvi izvērtētu pretendentu iesniegtos piedāvājumus, vadoties ne tikai pēc cenas, bet arī pēc piedāvātajiem risinājumiem, izmantotajiem materiāliem, piesaistīto ekspertu kvalifikācijas, pieredzes un citiem kritērijiem.²¹¹ **Uzlabot situāciju varētu metodoloģiski ieteikumi, kas iepirkuma speciālistiem paaugstinātu izpratni par iepirkuma procedūru un novērstu nepilnības iepirkuma dokumentācijas sagatavošanas procesā.**²¹² **Ieteikumus (t.sk. standartlīgumus un vadlīnijas) konkrētu nozaru iepirkuma procedūrām IUB jāizstrādā, sadarbojoties ar nozares speciālistiem.**

12.6. Lai uzvarētu iepirkumu konkursos, būvnieki, kā arī citu nozaru pārstāvji (piemēram, apsardzes kompānijas) startē kā cita ģenerāluzņēmēja apakšuzņēmēji. Oficiāli pieteiktie pretendenti atbilst iepirkumam izvirzītajām prasībām un iesniegtajai dokumentācijai. Pēc uzvaras konkursos, ignorējot dokumentācijā uzrādītās kvalifikācijas, pie darba ņemas apakšuzņēmēju darbinieki, kuri neatbilst prasībām.

12.6.1. Saskaņā ar pašreizējo normatīvo regulējumu pretendents iepirkuma piedāvājumā var norādīt speciālistus ar atbilstošu kvalifikāciju, bet reāli objektā strādās citi strādnieki, kuriem šādas kvalifikācijas vai izglītības nav. **Lai gan Publisko iepirkumu likumā ir noteiktas prasības apakšuzņēmējiem, praksē nav izstrādāts kontroles mehānisms, kas liktu ģenerāluzņēmējiem izmantot tikai to apakšuzņēmēju pakalpojumus, kuri norādīti konkursiem iesniegtajos**

²⁰⁷ Biedrības "Latvijas ceļu būvētājs" izpilddirektora Z.Brunava sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 7.lpp.

²⁰⁸ Salaspils novada domes 14.07.2015. atbildes vēstule Nr.ADM/1-18/15/1685.

²⁰⁹ Latvijas Būvzinieņu savienības valdes priekšsēdētāja M.Straumes paustais viedoklis. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 4.lpp.

²¹⁰ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp "gandrīz labi" un "ļoti labi". Lietpratēju diskusija žurnāla "Jurista Vārds" redakcijā. Jurista Vārds, 30.06.2015., Nr.25, 13.lpp.

²¹¹ Publisko tiesību institūta direktora A.Dravnieka sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 7.lpp.

²¹² Turpat, 10.lpp.

dokumentos.²¹³ Ir normatīvi jānostiprina efektīvi kontroles mehānismi, kas nepieļautu manipulācijas ar izvirzītajām prasībām un neļautu konkursu uzvarētājus aizstāt ar citiem uzņēmējiem.

12.6.2. Publisko iepirkumu likumā noteikts, ka pasūtītājs var vienpusēji atkāpties no līguma, izslēdzot kandidātu vai pretendentu no turpmākās dalības iepirkumu procedūrā, ja viņš iepriekš nav pildījis ar konkrēto pasūtītāju noslēgtu iepirkuma līgumu vai vienošanos.²¹⁴ Iespēja izslēgt pretendentu no dalības publiskajā iepirkumā ir pieļaujama tikai tad, ja šāds noteikums precīzi ierakstīts iepirkuma nolikumā,²¹⁵ turklāt tam ir jāatbilst Eiropas Savienības direktīvās pieļautajiem izslēgšanas pamatiem un Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai.²¹⁶ Pašreizējā normatīvajā regulējumā nav paredzēts vērtēt pretendenta reputāciju, būvniecības normatīvo aktu pārkāpumu esamību un pretendenta iepriekš veikto darbu kvalitāti, kuri nav saistīti tikai ar konkrēto pasūtītāju. Publisko iepirkumu konkursos var piedalīties arī tie uzņēmēji, kuri ir pārkāpuši būvniecības normatīvos aktus vai kuru iepriekš celtie objekti ir atzīti par nekvalitatīviem, ja vien tas nav bijis saistīts ar konkrēto pasūtītāju. **Iestrādājot Latvijas tiesību aktos direktīvas 2014/24/ES 101.pantu, nekvalificētu vai negodīgu pretendentu varētu izslēgt no konkursa par pārkāpumiem iepirkuma līgumos arī ar citiem pasūtītājiem.**²¹⁷ Minētajam piekrīt arī Latvijas Pašvaldību savienība, aicinot Publisko iepirkumu likuma 46.panta pirmās daļas 1.punktu papildināt ar vārdiem “pieredze, personāla kvalifikācija”.²¹⁸

12.7. Pēc iepirkuma līguma noslēgšanas nereti tiek veikti grozījumi līguma nosacījumos, pēc kuru izdarīšanas likumā noteiktajā kārtībā būtu jāizsludina atkārtots konkurss, tomēr praksē šī kārtība nereti netiek ievērota, turklāt IUB nav tiesīgs iejaukties iepirkumos jau pēc līguma noslēgšanas, turpretī pretendents uz tā pamata tiesā var lūgt, lai līgums tiek atzīts par spēkā neesošu.²¹⁹ **Lai nodrošinātu lielāku atklātumu iepirkuma procesā, iepirkuma līgumus un to grozījumus vajadzētu publicēt IUB mājaslapā. Tas ļautu izvairīties no būtisku līguma**

²¹³ Latvijas Būvnieku asociācijas prezidenta N.Grinberga sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 4.lpp.

²¹⁴ Publisko iepirkumu likuma 39.² panta pirmā daļa.

²¹⁵ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp “gandrīz labi” un “ļoti labi”. Lietpratēju diskusija žurnāla “Jurista Vārds” redakcijā. Jurista Vārds, 30.06.2015., Nr.25, 13.lpp.

²¹⁶ Turpat.

Eiropas Savienības Tiesas spriedums lietā C-465/11 *Forposta SA pret Poczta Polska SA*, kurā noteikts, ka par pretendenta izslēgšanas pamatu var būt tikai iepriekš izbeigts līgums ar konkrēto pasūtītāju, kurš nav pildījis savas līgumsaistības.

²¹⁷ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp “gandrīz labi” un “ļoti labi”. Lietpratēju diskusija žurnāla “Jurista Vārds” redakcijā. Jurista Vārds, 30.06.2015., Nr.25, 14.lpp.

²¹⁸ Latvijas Pašvaldību savienības 21.04.2015. [vēstule Nr.0420151227/A789](#), 1.lpp.

²¹⁹ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp “gandrīz labi” un “ļoti labi”. Lietpratēju diskusija žurnāla “Jurista Vārds” redakcijā. Jurista Vārds, 30.06.2015., Nr.25, 15.lpp.

noteikumu grozīšanas jau tūlīt pēc iepirkuma līguma noslēgšanas. Šāda prakse mazinātu tiesvedības riskus, kas bieži vien ir sekas šādām darbībām.²²⁰

12.8. Eiropas Savienības struktūrfondu finansējuma nosacījumi degradē būvniecības nozari, jo to ietvaros tiek noteikti pārāk īsi termiņi, kuros nav iespējams kvalitatīvi izstrādāt tehnisko projektu.²²¹ Nereti pieteikšanās Eiropas Savienības fondu finansējumam tiek izsludināta pēdējā brīdī, kā rezultātā pieteikuma iesniegšanas termiņš ir vien daži mēneši, kuru laikā valsts vai pašvaldību iestādēm ir ne vien jāizraugās piemērotākā publiskā iepirkuma procedūra tehniskā projekta projektētāju izvēlei, bet šis tehniskais projekts ir arī jāizstrādā. **Projektiem, kurus finansē no Eiropas Savienības fondiem, būtu jānosaka pietiekams laiks, lai varētu paspēt izstrādāt kvalitatīvu projektu, kā arī nodrošināt piemērotāko iepirkuma procedūru.**

12.8.1. Ir jārada centralizētas iepirkuma institūcijas, kas organizētu publisko iepirkumu procedūru iepirkumiem, kuri pārsniedz konkrētu naudas summu. Centralizētas publisko iepirkumu procedūras ieviešana veicinātu to, ka lielākajiem būvprojektiem tiktu piesaistīti iepirkuma jomas eksperti, kuru piesaistīšana tikai ar pašvaldību rīcībā esošajiem līdzekļiem varētu būt apgrūtināša.

12.9. Grozījumi Publisko iepirkumu likumā, kas stājās spēkā 2015.gada 1.augustā, vietējos uzņēmumus nostāda nevienlīdzīgākās pozīcijās, jo liedz iespēju pārbaudīt citu valstu uzņēmumu stundas atalgojumu attiecīgajā nozarē.²²² **Normatīvajā regulējumā būtu jānoteic, ka atbildīgākie ar būves drošumu saistītie darbi būvobjektā ir jāveic pašam ģenerāluzņēmējam, izslēdzot iespēju tos nodot apakšuzņēmējiem, kuriem nav attiecīgās pieredzes un kvalifikācijas, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgākas iespējas visiem pretendentiem.**

12.10. Izstrādājot jauno Publisko iepirkumu likumu, jāapsver iespēja nošķirt iepirkumus būvniecības jomā no pārējiem iepirkumiem, paredzot tiem jaunajā likumā atsevišķu nodaļu.²²³

12.11. Iepirkuma speciālistu profesionālās sagatavotības trūkums kontekstā ar nespēju pamatot iepirkuma procesā pieņemtos lēmumus ir praksē bieži novērojama parādība, kas likumsakarīgi izriet no profesionālās apmācības programmas trūkuma Latvijas izglītības sistēmā.²²⁴ **Būtu jāizvērtē iespēja ieviest iepirkuma speciālista profesijai atbilstošu izglītības programmu, lai**

²²⁰ Turpat.

²²¹ Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E.Rožulapas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 4.lpp.

²²² Latvijas Pašvaldību savienības padomnieka tehnisko problēmu jautājumos A.Salmiņa sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 09.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.12, 6.lpp.

²²³ Latvijas Pašvaldību savienības 21.04.2015. [vēstule Nr.0420151227/A789](#), 1.lpp.

²²⁴ Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp “gandrīz labi” un “ļoti labi”. Lietpratēju diskusija žurnāla “Jurista Vārds” redakcijā. Jurista Vārds, 30.06.2015., Nr.25, 8.–9.lpp.; Kriviņš A. Korupcijas novēršana un apkarošana publisko iepirkumu jomā. Rīga: “Izdevniecība Drukātava”, 2015, 295.lpp.

vismaz lielākajiem iepirkumiem varētu piesaistīt kvalificētus speciālistus, kuri spētu sagatavot kvalitatīvu iepirkuma dokumentāciju.

13. Par nepieciešamību ieviest identifikācijas kartes būvniecībā nodarbinātajiem

13.1. Vispārīgajos būvnoteikumos galvenajam būvdarbu veicējam un atbildīgajam būvdarbu vadītājam ir noteikts pienākums iesaistīt būvniecības procesā tikai atbilstošas kvalifikācijas būvdarbu izpildītājus, tādējādi faktiski ietverot jebkuru būvobjektā nodarbināto. Tomēr minētais pienākums ir tikai deklaratīva prasība, kas praksē reti kad tiek īstenota, jo nav izveidots kontroles mehānisms.²²⁵ Reālā situācija darba tirgū ir tāda, ka faktiski jebkurš cilvēks neatkarīgi no savas kvalifikācijas un prasmēm var atrast darbu celtniecībā. Līdz ar to viena no būvniecības procesa stadijām – būvdarbi – lielā mērā netiek kontrolēti. To pierāda arī augstais ēnu ekonomikas īpatsvars būvniecības nozarē, kas 2014. gadā tiek lēsts līdz pat 48,9 procentu apmērā.²²⁶ **Pastāvot šādai problēmai, nav izslēdzama Zolitūdes traģēdijai līdzīgas nelaimes atkārtošāns.**

13.2. Viens no risinājumiem šai problēmai ir identifikācijas karšu ieviešana visiem būvniecībā nodarbinātajiem.²²⁷ Šādu karšu ieviešana ļautu visiem būvstrādniekiem izvirzīt noteiktas kvalifikācijas prasības un kontroles institūcijām efektīvi uzraudzīt šo prasību ievērošanu, tādējādi no darba tirgus izslēdzot nekvalificētos strādniekus. Nosakot, ka bez šādas kartes nav iespējams strādāt būvniecībā, ievērojami tiktu samazināts ēnu ekonomikas īpatsvars nozarē.²²⁸ Identifikācijas karšu ieviešana mazinātu arī zemākās cenas kritērija lomu publiskajos iepirkumos, jo ļautu efektīvi cīnīties ar gadījumiem, kad pretendents iepirkuma piedāvājumā norāda speciālistus ar atbilstošu kvalifikāciju, bet reāli objektā strādā citi strādnieki, kuriem šādas kvalifikācijas nav.

13.3. Citu valstu pieredze liecina, ka identifikācijas kartes tiek ieviestas ar mērķi nodrošināt atbilstošu profesionālo kvalifikāciju, drošības standartu un arodveselības prasību ievērošanu, ēnu ekonomikas īpatsvara samazināšanu nozarē un nelaimes gadījumu skaitu samazināšanu būvobjektos. Spānija, Itālija, Lietuva, Lielbritānija, Luksemburga, Zviedrija, Dānija, Somija, Rumānija, Francija, Beļģija ir ieviesušas identifikācijas kartes vai līdzīgas sistēmas būvniecības jomā. **Jāatzīmē, ka visas šīs valstis identifikācijas karšu sistēmas ir izstrādājušas un nodrošina to pārvaldi vai nu ar tiešu nozares starpniecību, vai ļoti cieši sadarbojoties ar to.**²²⁹

²²⁵ Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra 09.02.2015. [vēstule Nr.BKC 12/01](#)

²²⁶ Putniņš T., Sauka A. Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009-2014. (SSE Rīga Ilgtspējīga biznesa centrs.) Pieejams: http://www.sseriga.edu/files/content/sseriga_enu_ekonomikas_indekss_2009_2014.pdf

²²⁷ Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra 09.02.2015. [vēstule Nr.BKC 12/01](#)

²²⁸ Ārvalstu prakse par identifikācijas kartēm būvniecības nozarē apkopota ziņojumā „Social identity cards in the European construction industry”, kurš tika sagatavots Eiropas būvniecības nozares sociālo partneru veiktā projekta ietvaros. Pieejams: <http://www.fiec.eu/en/cust/documentview.aspx?UID=c6c28629-f220-4072-ac77-c5fe4cecef91>

²²⁹ Turpat.

13.4. Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisijas viedoklis ir šāds: Saeimas Tautsaimniecības komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem grozījumi Būvniecības likumā, nosakot identifikācijas karšu ieviešanu būvniecības nozarē strādājošajiem, kā arī paredzot Ministru kabinetam tiesības izstrādāt atsevišķus Ministru kabineta noteikumus. Ministru kabineta noteikumus jāparedz, ka identifikācijas karšu ieviešana un sistēmas uzturēšana tiek deleģēta nozares nevalstiskajam sektoram, precīzi nosakot to ieviešanas posmus un gala termiņu. Valdībai un Saeimai ir jāparedz attiecīgs finansējums šī priekšlikuma īstenošanai.

14. Prasības vides pieejamībai būvniecībā personām ar invaliditāti

14.1. Papildus iepriekš minētajiem priekšlikumiem par būvniecības jomu regulējošo normatīvo aktu uzlabošanu Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka nepieciešams uzlabot vides pieejamību un evakuācijas kārtību ārkārtējās situācijās personām ar invaliditāti. Prasība nodrošināt vides pieejamību ir iekļauta Būvniecības likuma 4.panta 6.punktā kā viens no būvniecības principiem; detalizētākas vides pieejamības prasības ir paredzētas būvnormatīvos.²³⁰ Savukārt kārtība, kādā veicama personu ar invaliditāti evakuēšana, nav normatīvi noregulēta, un tas liecina par to, ka pašreizējais regulējums ir nepilnīgs.

14.2. Aplūkojot krīzes vadību un civilās aizsardzības sistēmas nepilnības, kā arī uzklusot Komisijas pieaicināto ekspertu, Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” viedokli, Komisija secina, ka, izstrādājot normatīvo regulējumu un jaunu kārtību attiecībā uz personu ar invaliditāti tiesībām, būtu nepieciešams noteikt obligātu saskaņošanu ar nevalstiskajām organizācijām, kuras pārstāv personu ar invaliditāti intereses.²³¹ Komisija pievienojas “Apeirona” viedoklim, ka papildus spēkā esošajā būvniecības regulējumā ietvertajām normām par vides pieejamību būtu jānosaka arī atbildība un sankcijas par vides pieejamības normu neievērošanu visās būvniecības stadijās.²³²

14.3. Savukārt, veicot evakuācijas pasākumus ārkārtējās situācijās, ir svarīgi ievērot, lai arī cilvēki ar dzirdes traucējumiem uztvertu trauksmes signālus un instrukcijas, bet cilvēki ar redzes traucējumiem varētu izprast darbības trauksmes gadījumos.²³³ Normatīvā līmenī ir jāparedz, lai cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem informācija būtu viegli uztverama.²³⁴ Ievērojot personu ar invaliditāti vajadzības, jaunajos ugunsdrošības noteikumos, kā arī tiem pakārtotajās

²³⁰ Ministru kabineta 30.06.2015. noteikumi Nr.331 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 “Publiskas būves””. (spēkā no 01.07.2015.)// Latvijas Vēstnesis, 30.06.2015., Nr.125.

²³¹ Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” 18.05.2015. [vēstule](#), 1.lpp.

²³² Turpat.

²³³ Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” vadītāja I.Baloža sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 27.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.17, 8.lpp.

²³⁴ Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” 18.05.2015. [vēstule](#), 2.lpp.

ugunsdrošības instrukcijās²³⁵ jāparedz piemēroti evakuācijas ceļi un palīdzības sniegšanas veidi. Turklāt ārstniecības iestādēm jānodrošina Noteikumos par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām noteiktās vides pieejamības prasības, lai operatīvi varētu sniegt ārstniecisko palīdzību personām ar invaliditāti arī ārkārtējās situācijās.²³⁶

15. Par nepieciešamību ieviest lobisma tiesisko reglamentāciju

15.1. Ar jaunā Būvniecības likuma izstrādi saistīto amatpersonu un būvniecības nevalstisko organizāciju pārstāvju paustie viedokļi,²³⁷ kā arī bijušā Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra Jura Pūces sievas vadītās biedrības "Ascendum" saņemtie ziedojumi no būvniecības uzņēmumiem²³⁸ Komisijai liek secināt, ka jaunā Būvniecības likuma izstrādi ir ietekmējis ļoti spēcīgs būvnieku lobījs.

15.2. KNAB izstrādātajā likumprojektā "Lobisma atklātības likums" tiek sniegta šāda lobisma definīcija: "Lobēšana ir apzināta privātpersonas interesēs veikta saziņa ar publiskās varas institūcijas pārstāvi nolūkā ietekmēt publiskās varas institūcijas pārstāvja rīcību dokumentu un to projektu ierosināšanas, izstrādes, saskaņošanas, pieņemšanas vai izsludināšanas procesā."²³⁹

Demokrātiskā un tiesiskā valstī lobēšana ir normāla un pat vēlama parādība, kas veicina normatīvo aktu kvalitātīvu izstrādi, ievērojot nosacījumu, ka lobētāju argumentācija tiek pienācīgi izvērtēta un tiek nodrošināta lobēšanas procesa atklātība un lobētāju vienlīdzība.²⁴⁰

Pretējā gadījumā lobisms var negatīvi ietekmēt normatīvo aktu saturu, atspoguļojot šaurām grupām izdevīgus, bet sabiedrībai neizdevīgus noteikumus, kā tas Komisijas ieskatā izpaužas Būvniecības likumā.

²³⁵ Ministru kabineta 17.02.2004. noteikumi Nr.82 "Ugunsdrošības noteikumi" (spēkā no 21.02.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 20.02.2004., Nr.28, 10.9.6.punkts.

²³⁶ Ministru kabineta 20.01.2009. noteikumi Nr.60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām" (spēkā no 12.02.2009.)// Latvijas Vēstnesis, 11.02.2009., Nr.23, 3.2.punkts, 4.punkts.

²³⁷ Uz to, ka jaunā Būvniecības likuma izstrādes laikā ir bijusi lobīju ietekme, norāda Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS pētniece, būvniecības jomas eksperte A.Lešinska, bijušais (19.01.2010.–27.11.2013.) Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs J.Pūce, Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra Prezidija priekšsēdētājs V.Birkavs, 11.Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja I.Čepāne, bijušais Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks E.Pastars. Arī pašreizējais Saeimas Tautsaimniecības komisijas priekšsēdētājs R.Naudiņš norādījis, ka būvnieku spiediens uz Saeimas deputātiem un ministriem ir liels. Sk.: Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](http://goo.gl/PGUxgQ) Nr.10, 5., 10.lpp., V.Birkava 09.07.2015. sniegtā informācija Latvijas Radio 1 raidījumā "Pēcpusdiena." Pieejams: <http://goo.gl/78uX9d>; I.Čepānes 03.12.2013. sniegtā informācija Latvijas Radio raidījumā "Krustpunktā". Pieejams: <http://goo.gl/9VLuUI> un <http://goo.gl/ljtQRg>.

²³⁸ Komisijas 16.02.2015. [sēdes protokols](http://goo.gl/9VLuUI) Nr.10, 6.–7.lpp.

²³⁹ Lobēšanas atklātības likumprojekts. 2014.gada 13.janvāra redakcija. Pieejams: <http://goo.gl/9VLuUI> un <http://goo.gl/ljtQRg>.

²⁴⁰ Kalniņš V. Parlamentārā lobēšana starp pilsoņa tiesībām un korupciju. – Rīga, 2005. Pieejams: <http://goo.gl/EwLX8W>.

15.3. Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai ir jāizstrādā un Saeimai jāpieņem Lobēšanas atklātības likums un jāspēr pirmie soļi nevienlīdzīgas lobēšanas apkarošanā²⁴¹ un likumdošanas caurredzamības uzlabošanā.²⁴² **Būtu jāievieš publisks lobētāju reģistrs**, piemēram, žurnāla formā, kurā norādītu, kuri lobīji pārstāv kādas konkrētas organizācijas intereses.²⁴³ Lobētāju reģistrs kalpotu par atskaites punktu paskaidrojumu pieprasīšanai par likumprojektiem, kuri pieņemti pretēji Saeimas komisiju sēdēs nolemtajam un paredzamajam iznākumam.²⁴⁴ Lobisma tiesiskā regulējuma ieviešana veicinātu ne vien atklātību visās likumdošanas stadijās, bet arī pastiprinātu likumdevēja atbildību par pieņemtajiem normatīvo aktu grozījumiem.²⁴⁵

15.4. Ņemot vērā vairākus savstarpēji saistītus apstākļus būvniecības procesā, proti, ievērojamus apgrozāmos finanšu līdzekļus, būvniecības procedūras sarežģītību, daudzu juridisko personu, kā arī kredītiestāžu iesaisti, nelegālās nodarbinātības iespējas, neviennozīmīgu tiesisko regulējumu un vājo kontroli pār atbildīgo amatpersonu darbu būvniecības organizēšanā, būvniecība Latvijā ir pakļauta ļoti augstiem korupcijas riskiem.²⁴⁶ Tāpēc nepieciešams veikt ar būvniecībā iesaistīto personu, it īpaši būvuzraugu, būvuzņēmēju un būvprojektu ekspertu neatkarības un personiskās atbildības stiprināšanu saistīto pasākumu kopumu, vienlaikus novēršot interešu konflikta situācijas viņu darbībā un veicinot tās caurredzamību. Normatīvajos aktos nepieciešams precizēt ekspertu un būvuzraugu neatkarības kritērijus, kas šobrīd pārāk vispārīgi noteikti ekspertiem (sk. Vispārīgo būvnoteikumu 42.punktu), bet vispār nav noteikti būvuzraugiem. Turklāt Komisijas ieskatā Valsts ieņēmumu dienestam būtu pastiprināti jāvēršas pret lielo ēnu ekonomikas īpatsvaru būvniecības jomā.

15.5. Līdz šim laikam Latvijā netiek veikta proaktīva (uz izmeklēšanas iestāžu iniciatīvu, nevis iesniegumiem balstīta) vērsšanās pret korupciju privātajā sektorā, netiek īstenoti sistēmiski operatīvie un izmeklēšanas pasākumi, lai atklātu noziedzīgus nodarījumus būvprojektētāju, būvprojektu ekspertu, būvuzraugu, būvdarbu veicēju (ģenerāluzņēmēju un apakšuzņēmēju) u.c. darbībā.²⁴⁷ Ņemot vērā šādu latentu noziegumu atklāšanas sarežģītību un KNAB specializēšanos ar korupciju saistīto noziegumu atklāšanā, par atbildīgo iestādi korupcijas apkarošanā privātajā

²⁴¹ Ķirsons M. Lobisma jomā spiež uz deputātu godaprātu. Dienas Bizness, 06.07.2015., 7.lpp.

²⁴² KNAB 10.09.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.

²⁴³ Komisijas priekšsēdētāja R.Baloža 09.07.2015. sniegtā informācija Latvijas Radio 1 raidījumā “Pēcpusdiena”. Pieejams: <http://goo.gl/PGUxgO>.

²⁴⁴ Sabiedrības par atklātību “Delna” direktora G.Jankova 09.07.2015. sniegtā informācija Latvijas Radio 1 raidījumā “Pēcpusdiena”. Pieejams: <http://goo.gl/PGUxgO>.

²⁴⁵ Ķirsons M. Lobisma jomā spiež uz deputātu godaprātu. Dienas Bizness, 06.07.2015., 7.lpp.

²⁴⁶ Korupcijas novēršanas un apkarošanas speciālistes J. Striķes, biedrības „Sabiedrība par atklātību „Delna”” direktora G. Jankova sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 21.09.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 24, 5.-6.lpp.

²⁴⁷ Turpat.

sektorā ir jānosaka KNAB, izdarot attiecīgus grozījumus Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā²⁴⁸ un Kriminālprocesa likumā.

15.6. Lai gan jau pašlaik Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums nosaka pienākumu KNAB izstrādāt metodiku korupcijas novēršanai privātajā sektorā, KNAB nav veicis plānveidīgus korupcijas novēršanas pasākumus ne privātajā sektorā kā tādā, ne arī būvniecības nozarē. Tāpēc Ministru kabinetam ir jāuzdod KNAB veikt korupcijas novēršanas pasākumus būvniecības jomā, vienlaikus aktīvi izglītojot būvniecības procesa dalībniekus par korupcijas riskiem un OECD Pretkorupcijas konvencijas prasībām korupcijas risku mazināšanai.

²⁴⁸ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums: pieņemts 18.04.2002. (spēkā no 01.05.2002.)// Latvijas Vēstnesis, 30.04.2002., Nr.65

C. Valsts un pašvaldības dienestu gatavība rīcībai ārkārtējās situācijās

16. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta veikto darbību un tehnisko iespēju novērtējums saistībā ar Zolitūdes traģēdiju

16.1. Glābšanas darbos sakarā ar Zolitūdes traģēdiju tika iesaistīti ne tikai valsts un pašvaldības rīcībā esošie cilvēku resursi, bet tika izmantots arī privātuzņēmēju rīcībā esošais materiāltehniskais nodrošinājums. Tāpat palīdzīgu roku piedāvāja citas valstis (piemēram, Igaunija, Lietuva, Krievija). **Izmeklēšanas komisija uzskata, ka glābšanas darbi sakarā ar Zolitūdes traģēdiju tika organizēti savlaicīgi, tomēr Komisija konstatēja, ka Traģēdija ir atklājusi virkni trūkumu Latvijas valsts civilās aizsardzības sistēmā un dienestu savstarpējās koordinācijas jomā.** Zolitūdes traģēdija ir palīdzējusi izprast, kādi uzlabojumi normatīvajos aktos nekavējoties veicami. Komisijai ir skaidrs, kādus speciālus aprīkojumus steidzami nepieciešams iegādāties, lai iespējamās traģēdijas gadījumā glābēji varētu kvalitatīvāk veikt savus darbus.

16.2. Talsu traģēdija 1997.gadā, kad pilsētas svētkos, VUGD demonstrējot savu tehniku, gāja bojā deviņi bērni, **ir viens no vistraģiskākajiem notikumiem VUGD vēsturē, kas atklāja un saasināja daudzas VUGD iekšienē pastāvošās problēmas – darbaspēka trūkumu, strādājošo zemo atalgojumu, kā arī VUGD tehniskā nodrošinājuma zemo līmeni.** Savukārt 2010.gada 2.oktobrī Kristaps Streičs – negadījumā nokļuvušais režisors – pēc motodeltaplāna avārijas Daugavpils novada Vecsalienes pagastā gāja bojā tādēļ, ka glābšanas operācijā savlaicīgi nesaņēma palīdzību.²⁴⁹ Minētais gadījums parādīja, ka stresa situācijā cilvēks nereti nespēj precīzi nosaukt savu atrašanās vietu, tālab **nepieciešama pozicionēšanas sistēma,²⁵⁰ kas informāciju par negadījuma vietu ģenerē pati, ja vien cilvēks ir aktivizējis šādu sistēmu. Vienlaikus VUGD jāpievērš lielāka uzmanība cilvēkiem ar specifiskām prasmēm – piemēram, alpīnisma, zemūdens meklēšanas u.c.** Ne mazāk svarīgi kā nodrošināt šādu prasmju iegūšanu glābējiem ir šīs prasmes, izmantojot teorētiskās un praktiskās nodarbības, saglabāt un uzturēt attiecīgā līmenī, taču pats būtiskākais ir nodrošināt, lai dienestā šādi cilvēki būtu pastāvīgi, jo ugunsdzēsēja–glābēja zemais atalgojums nereti ir par iemeslu tam, kādēļ dienējošie pamet VUGD, turklāt ir daudz vakantu amata vietu. Gan Zolitūtes traģēdija, gan ugunsgrēks 2013.gada 20.jūnijā Latvijas Republikas Valsts prezidenta rezidencē Rīgas pilī²⁵¹ parādīja, ka VUGD ir spējīgs ilgstoši

²⁴⁹ TVNET/De Facto. Kā patiesībā notika režisora Kristapa Streiča glābšana. 09.10.2011. Pieejams:

<http://goo.gl/WMvOK>.

²⁵⁰ Latvijas Juristu biedrības prezidenta A.Borovkova sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 30.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.15, 7.lpp.

²⁵¹ Delfi. Prezidents: jautājums par VUGD tehnisko nodrošinājumu ir primāri risināms. 24.07.2013. Pieejams: <http://goo.gl/Whnwdf>.

koordinēt un vadīt lielus cilvēku resursus no vairākiem glābšanas darbos iesaistītajiem dienestiem, prot piemeklēt konkrētajai situācijai nepieciešamo un pārvaldīt lielu sarežģītas tehnikas daudzumu, taču šie notikumi viennozīmīgi parādīja arī to, ka VUGD rīcībā esošie tehniskie līdzekļi lielākoties fiziski un morāli noveco daudz straujāk, nekā šis dienests ar tam atvēlētajiem budžeta līdzekļiem spēj tos atjaunot.²⁵² Apgalvot, ka jaunas tehnikas un aprīkojuma iepirkšana izslēgs traģēdijas nākotnē, nevar, taču to, ka tehnisko resursu izmantošanas robeža ir ļoti tuvu, nekādā gadījumā nedrīkst atstāt bez pienācīgas uzmanības.

16.3. Pašlaik VUGD rīcībā ir 92 ugunsdzēsības depo ēkas, no kurām tikai divas atbilst visām mūsdienu prasībām.²⁵³ Šie depo atrodas Vidzemē: tie ir Cēsu (2014) un Valkas (2015) depo kompleksi, kas celti ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu. Lielākā daļa no pārējiem 90 depo ir vāji aprīkoti un sliktā tehniskajā stāvoklī. Vairums (65%) glābēju depo ir uzbūvēti padomju okupācijas periodā, bet pēc neatkarības atjaunošanas uzbūvēti vai renovēti tikai 2 procenti VUGD ēku. Viena trešā daļa (33%) depo ēku uzbūvētas vēl pirms Otrā pasaules kara.²⁵⁴ Attālums starp šīm lielākoties vāji aprīkotajām un sliktā tehniskajā stāvoklī esošajām ēkām ir 30–50 kilometru, un tas nozīmē, ka glābēji notikuma vietā var ierasties novēloti, ja negadījums noticis tālu no depo. Tādējādi netiek nodrošināta Ministru kabineta 2004.gada 3.februāra noteikumos Nr.61 “Kārtība, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic un vada ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus”²⁵⁵ paredzēto normu izpilde, kuras nosaka, cik ilgā laikā glābējiem jāierodas notikuma vietā.²⁵⁶ Līdz ar to pastāv iespēja, ka iedzīvotāji var laikus nesaņemt palīdzību dažādos gadījumos (ugunsgrēki, avārijas u.c.) atbilstoši šajos noteikumos paredzētajam. Tas norāda uz apstākli, ka **VUGD depo ēku daudzums ir nepietiekams un, valdībai veidojot budžetu, ir jāatrod finansējums plānveidīgai 15 depo ēku jaunbūvei (esošo vietā), 32 esošo depo rekonstrukcijai un 40 esošo depo renovācijai.**²⁵⁷

16.4. Komisija ir saņēmusi informāciju, ka **VUGD rīcībā ir liels skaits transportlīdzekļu (83 no tiem – 1984.gada ražojums un vecāki, 141 – ražoti laikā no 1984.gada līdz 1993.gadam, bet**

²⁵² VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 12.lpp.

²⁵³ VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 8.–9.lpp., Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), 6.lpp.

²⁵⁴ Pielikums Iekšlietu ministrijas 08.05.2014. rīkojumam Nr.1-12/1047. VUGD darbības stratēģija 2014.–2016. gadam, 6.lpp. Pieejams: <http://www.vugd.gov.lv/files/textdoc/VUGDSt2014.pdf>.

²⁵⁵ Ministru kabineta 03.02.2004. noteikumi Nr.61 “Kārtība, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic un vada ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus” (spēkā no 07.02.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 06.02.2004., Nr.20, 5.–6.punkts.

²⁵⁶ Iekšlietu ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15, 1.–2.lpp.

²⁵⁷ VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 9.lpp.

162 – no 1994.gada līdz 2003.gadam),²⁵⁸ kuru nolietojums pārsniedz Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumos Nr.1486 “Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti”²⁵⁹ paredzēto transportlīdzekļu lietderīgas izmantošanas laiku – 10 gadus. Funkciju izpildei nepieciešamais speciālās transportlīdzekļu tehnikas vienību skaits (729 tehnikas²⁶⁰ vienības jeb 39,4%) ir neatbilstošs Ministru kabineta 2011.gada 21.jūlija noteikumos Nr.458 “Noteikumi par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam ugunsgrēku dzēšanai un glābšanas darbiem nepieciešamajām iekārtām, speciālo un tehnisko aprīkojumu, kā arī tā normām”²⁶¹ noteiktajam skaitam (1850 tehnikas²⁶² vienībām). Situāciju labi ilustrē fakts, ka 2015.gada 9.aprīlī remontā atradās 62 VUGD tehnikas vienības.²⁶³ Jāpiezīmē, ka, izmantojot galvenokārt vecus transportlīdzekļus, tos nepieciešams bieži remontēt, tādējādi palielinot noslogojumu pārējiem transportlīdzekļiem, turklāt VUGD transportlīdzekļu ekspluatācijas laiks ir īsāks nekā administratīvajiem transportlīdzekļiem – tas ir paredzēts aptuveni pieciem gadiem, jo šie transportlīdzekļi tiek izmantoti 24 stundas diennaktī, veicot arī izbraukumus ārpus pilsētu teritorijām.²⁶⁴ Iekšlietu ministrija atbilstoši tai piešķirtajam finansējumam ilgtermiņa saistībām līdz 2018.gadam plāno tērēt 36 286 423 eiro speciālo ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļu iegādei, taču ar to iegādi netiks nodrošināts viss VUGD nepieciešamās speciālās tehnikas daudzums.²⁶⁵

16.5. Lai gan Iekšlietu ministrijas un VUGD pārstāvji Izmeklēšanas komisijai apgalvoja, ka VUGD kapacitāte, materiāltechniskais nodrošinājums un cilvēku resursi ir pietiekami, lai nodrošinātu glābšanas darbu kvalitatīvu veikšanu,²⁶⁶ **Komisija ir nākusi pie atzinuma, ka nepieciešams ne tikai steidzami atjaunot ugunsdzēsības depo ēkas, plānveidīgi iepirkt vai nomāt²⁶⁷ jaunus, mūsdienu prasībām atbilstošus speciālos transportlīdzekļus, bet arī veicināt atbilstošu atalgojumu nozares darbiniekiem, kā arī celt darbinieku profesionālo kvalifikāciju.**

²⁵⁸ Iekšlietu ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15, 3.lpp.

²⁵⁹ Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumi Nr.1486 “Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti” (spēkā no 01.01.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 28.12.2009., Nr.203.

²⁶⁰ Iekšlietu ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15, 3.lpp.

²⁶¹ Ministru kabineta 21.06.2011. noteikumi Nr.458 “Noteikumi par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam ugunsgrēku dzēšanai un glābšanas darbiem nepieciešamajām iekārtām, speciālo un tehnisko aprīkojumu, kā arī tā normām” (spēkā no 29.06.2011.)// Latvijas Vēstnesis, 28.06.2011., Nr.98.

²⁶² Iekšlietu ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15, 3.lpp.

²⁶³ Turpat, 3.–4.lpp.

²⁶⁴ Turpat, 4.lpp.

²⁶⁵ Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), 7.lpp.

²⁶⁶ VUGD 24.04.2015. [atbildes vēstule Nr.22/1.22/564](#), 8.–9.lpp., Iekšlietu ministrijas 14.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/978](#), 1.lpp.

²⁶⁷ **Piezīme.** Iekšlietu ministrija un VUGD norāda, ka transportlīdzekļu nomāšana uz pieciem gadiem ir finansiāli izdevīgākais risinājums šā dienesta nodrošināšanai ar nepieciešamo speciālo transportlīdzekļu skaitu. Sk.: Iekšlietu

16.6. Komisijas sēdēs iezīmējās arī problēma, kas saistīta ar neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanu cietušajiem. Glābšanas darbu laikā mediķu atrašanās bīstamajā zonā ir jautājums, kam pēc Zolitūdes traģēdijas tiek pievērsta pastiprināta uzmanība. **Saskaņā ar normatīvajos aktos VUGD noteiktajām funkcijām un uzdevumiem šis dienests vada un veic glābšanas darbus, glābēji ir apmācīti un gatavi sniegt pirmo palīdzību, taču medicīniskās palīdzības sniegšana nav viņu kompetencē.**²⁶⁸ Komisija rosina Veselības ministrijai kopā ar Iekšlietu ministriju izstrādāt vadlīnijas sadarbības stiprināšanai starp mediķiem un VUGD glābējiem, kā arī pārdomāt priekšlikumu, ka Zolitūdes traģēdijai līdzīgos gadījumos mediķi varētu, piemēram, instruēt glābējus medicīniskās palīdzības sniegšanā ar videokameru palīdzību.²⁶⁹

17. Traģēdijas ietekmē veiktie uzlabojumi ugunsdrošības un civilās aizsardzības jomu regulējošos normatīvajos aktos

17.1. Ir jāatzīst, ka gan Iekšlietu ministrija, gan VUGD ir ņēmuši vērā Zolitūdes traģēdijas sniegtās mācības un centušies stiprināt ugunsdrošības un civilās aizsardzības kapacitāti. Ir sagatavota virkne tiesību aktu projektu, kas sekmēs ugunsdrošības speciālistu izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanu, tiek strādāts pie iekšlietu nozares dienestu materiāltehniskās bāzes modernizēšanas, prevencijas pasākumiem ugunsdrošības un civilās aizsardzības jomā, kā arī pie Iekšlietu ministrijas pakļautībā esošo amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm atlīdzības sistēmas pilnveidošanas.²⁷⁰ Pašreizējais normatīvais regulējums noteic, ka katrā tirdzniecības objektā, kurā strādā vai kuru vienlaikus var apmeklēt 10 un vairāk cilvēku, ir jānotiek atbildīgo personu apmācībai ugunsdrošības jomā un darbinieku instruktāžai ugunsdrošības jautājumos.²⁷¹ Jaunais Ugunsdrošības noteikumu projekts²⁷² paredz, ka par ugunsdrošības apmācību atbildīgajai personai ir nepieciešama profesionālā izglītība ugunsdrošībā vai attiecīga apmācība ugunsdrošības jomā,²⁷³ kā arī tiek precizēts regulējums attiecībā uz evakuācijas ceļiem.²⁷⁴ **Atskanot trauksmes**

ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15, 4.lpp.

²⁶⁸ Biedrības "Zolitūde 21.11." pārstāves R.Ločmeles-Luņovas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 30.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.15, 8.lpp.; ugunsdrošības un civilās aizsardzības eksperta V.Zaharova sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 8.lpp.; Iekšlietu ministrijas 14.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/978](#), 5.lpp.

²⁶⁹ Turpat.

²⁷⁰ Iekšlietu ministrijas paveiktās un turpmākās darbības normatīvo aktu sakārtošanā minētas 12.08.2015. vēstules pielikumā. Sk.: Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), 2.lpp.

²⁷¹ Ministru kabineta 17.02.2004. noteikumi Nr.82 "Ugunsdrošības noteikumi" (spēkā no 21.02.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 20.02.2004., Nr.28, 8.1.punkts.

²⁷² Noteikumu projekts "Ugunsdrošības noteikumi". Pieejams: <http://goo.gl/OZhXtc>.

²⁷³ Noteikumu projekta "Ugunsdrošības noteikumi" anotācijas I sadaļas "Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība" 2.punkts. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40340907>.

signālam vai pamanot ugunsgrēku, ikvienai personai saskaņā ar minēto projektu būs pienākums evakuēties no ēkas vai būves; ir papildinātas arī normas par drošības zīmju lietošanu un uguns aizsardzības sistēmu uzturēšanu, tajās iekļauts aizliegums izmantot būves pretēji būvprojektā paredzētajam lietošanas veidam, noteikti apstākļi, kas pielīdzināmi nepieļaujamam riskam, un ietverta prasība dzīvojamās telpās izvietot autonomos dūmu detektorus.

17.2. Zolitūdes traģēdija ir veicinājusi arī jauna Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likuma projekta izstrādi.²⁷⁵ Salīdzinājumā ar līdzšinējo normatīvo regulējumu likumprojektā tiek **paredzēta attiecīgo ministriju un pašvaldību konkrēta atbildība un loma katastrofu pārvaldīšanas koordinēšanā,** tiek noteikti infrastruktūras īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākumi civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas jomā, kā arī paredzēts, ka civilās aizsardzības pasākumi jāplāno, pamatojoties uz riska novērtēšanas rezultātā iegūtajiem datiem.²⁷⁶

17.3. Institūciju sadarbības un koordinācijas jautājumi ārkārtējās situācijās ir atrunāti Valsts civilās aizsardzības plānā un pašvaldību civilās aizsardzības plānos atbilstoši iedalījumam trijos līmeņos (notikuma vieta, pašvaldības līmenis, valsts līmenis), kā arī civilās aizsardzības jomu reglamentējošos ārējos normatīvajos aktos.²⁷⁷ Pašvaldību līmenī darbojas 71 civilās aizsardzības komisija, kuru loma ir tikai konsultatīva un koordinējoša, valsts līmenī ir izveidota Krīzes vadības padome, kuras loma tāpat ir konsultatīva un koordinējoša.²⁷⁸

17.4. Papildus iepriekš minētajam katrā VUGD teritoriālās struktūrvienības pārziņas rajonā (turpmāk nodaļā – pārziņas rajons) ir izveidots specializētās tehnikas saraksts, kurā apkopota informācija par visu potenciāli pieejamo tehniku, tās raksturlielumiem un sniegta kontaktinformācija; saraksts ir pieejams VUGD un katrai konkrētā pārziņas rajonā esošajai civilās aizsardzības komisijai.²⁷⁹

17.5. Līdz Zolitūdes traģēdijai Valsts civilās aizsardzības plānā ēku sagraušanas riski tika saistīti vienīgi ar zemestrīcēm. Pēc Traģēdijas ēku sabrukšanas riski ir nodalīti atsevišķi, esošajā Valsts civilās aizsardzības plānā nosakot detalizētāku rīcības modeli iesaistītajām institūcijām.²⁸⁰ **Valsts civilās aizsardzības plāns papildināts arī ar jaunu (32.) pielikumu par ēku un būvju**

²⁷⁴ VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 13.lpp.

²⁷⁵ Likumprojekts "Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums". Pieejams: <http://goo.gl/2azwvG>.

²⁷⁶ Likumprojekta "Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums" anotācijas I sadaļas "Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība" 2.punkts. Pieejams: <http://goo.gl/2azwvG>.

VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 10.lpp., Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), 4.lpp.

²⁷⁷ VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 4.lpp.

²⁷⁸ Turpat.

²⁷⁹ VUGD priekšnieka vietnieka K.Eklona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 7.lpp.

²⁸⁰ VUGD priekšnieka vietnieka K.Eklona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.16, 6.lpp. un Komisijas 11.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.18, 4.lpp.

sabrukšanu, kurā noteikti preventīvie, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumi, par to atbildīgās institūcijas, darbu izpildītāji un pasākumu izpildes termiņi,²⁸¹ ko Komisija atzinīgi novērtē.

18. Vienotas agrīnās apziņošanas platformas ieviešana un civilās trauksmes sistēmas modernizēšana

18.1. Valstī pastāvot apdraudējumam, iedzīvotāji tiek brīdināti ar civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas palīdzību, izmantojot trauksmes sirēnas. Kopš šīs sistēmas izveidošanas tā ir tikai reizi izmantota 2005.gadā, kad bija reāls apdraudējums.²⁸² Jau 2013.gadā Krīzes vadības padomes sekretariāts sadarbībā ar VUGD un tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centru “SKDS” pētīja apziņošanas sistēmas efektivitāti un nāca pie atzinuma, ka līdzšinējā apziņošanas sistēma ir jāuzlabo. Par to liecina apstākļi, ka 50 procenti iedzīvotāju bija dzirdējuši trauksmes sirēnas un tikai 65 procenti zināja, kā rīkoties ārkārtējās situācijās.²⁸³ Līdzšinējai trauksmes apziņošanas sistēmai ir vairāki būtiski trūkumi – ilga sistēmas aktivizēšanas laiks (29 minūtes),²⁸⁴ radio un televīzijas darba laika ierobežojumi, regulāras apkopes un pārbaūžu nepieciešamība, nepietiekamais pārklājums lauku teritorijās.²⁸⁵

18.2. Komisija aicina valdību modernizēt līdzšinējo apziņošanas sistēmu un ieviest šūnu apraides (*cell broadcasting*)²⁸⁶ sistēmu iedzīvotāju informēšanai ārkārtējos gadījumos, kā arī izdarīt nepieciešamos grozījumus Elektronisko sakaru likumā.²⁸⁷

²⁸¹ Grozījumi Valsts civilās aizsardzības plānā: pieņemts 14.10.2014. (spēkā no 14.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis 17.10.2014., Nr.206.

²⁸² **Piezīme.** Sistēma tika izmantota 2005.gadā, kad sprāga maģistrālais gāzes vads pie Valmieras, savukārt sistēmas pārbaudes saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem [Nr.530](#) “Civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas izveidošanas, izmantošanas un finansēšanas kārtība” tiek veiktas divreiz gadā. Sk.: Šaboha I. Ja skan trauksmes sirēnas. Latvijas Vēstneša portāls par likumu un valsti, 06.09.2012. Pieejams: <http://www.lvportals.lv/visi/skaidrojumi/250740-ja-skan-trauksmes-sirenas/>.

²⁸³ VUGD. Iedzīvotāji atzīst medijus par visefektīvāko veidu apziņošanai civilās trauksmes gadījumā. 12.06.2013. Pieejams: <http://goo.gl/rgDc5L>

²⁸⁴ Iekšlietu ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15, 9.lpp.

²⁸⁵ VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 5.lpp.; Iekšlietu ministrijas 14.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/978](#), 12.lpp., Sk.: VUGD. No 148 pārbaudītajām trauksmes sirēnām darbības traucējumi konstatēti 16 sirēnām. 04.06.2015. Pieejams: <http://goo.gl/SbTzY1>.

²⁸⁶ **Piezīme.** Šūnu apraide ir sistēma, kur, izmantojot mobilo sakaru operatoru infrastruktūru un mobilos telefonus, iespējams brīdināt tikai draudu skartās teritorijas iedzīvotājus, nosūtot ziņu uz viņu telefoniem, kā arī informēt par trauksmes izbeigšanos vai apdraudējuma neesamību, piemēram, trauksmes sirēnu pārbaudes laikā. Sk.: Bērtule. A Apsver iespēju mainīt trauksmes sistēmu Latvijā. LSM.lv, 12.06.2013. Pieejams: <http://goo.gl/3PCfgM>.

²⁸⁷ Elektronisko sakaru likums: pieņemts 28.10.2004. (spēkā no 01.12.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 17.11.2004., Nr.183.

19. Par nepieciešamību izstrādāt informatīvus un izglītojošus materiālus tirdzniecības darbinieku drošībai darba vietās

19.1. Zolitūdes traģēdija sabiedrības atmiņā visvairāk iespiedusies tieši ar lielo upuru un ievainojumus guvušo cilvēku skaitu. Starp 54 dzīvību zaudējušajiem bija arī četri Lielveikala darbinieki.²⁸⁸ Zolitūdes traģēdija parādīja, ka tirdzniecības darbinieki nav pietiekami informēti par drošības pasākumiem, kas veicami ārkārtējās situācijās,²⁸⁹ kā arī to, ka trūkst visaptverošu vadlīniju par darbinieka rīcību situācijās, kad darba vietā tiek apdraudēta viņa drošība un veselība.²⁹⁰ **Tirdzniecības nozarē ir nodarbināti 20 procenti no darbaspējīgajiem iedzīvotājiem, pārējie 80 procenti regulāri izmanto šīs nozares uzņēmumu pakalpojumus. Tātad liels ir to iedzīvotāju skaits, kurus var skart negadījumi kādā tirdzniecības iestādē.**²⁹¹

19.2. Krīzes vadības un civilās aizsardzības sistēmas nepilnību izvērtēšanai veltītajās Komisijas sēdēs tika aplūkots arī jautājums par publisku ēku īpašnieku, apsaimniekotāju un telpu nomnieku pienākumu un atbildību drošības risku gadījumā apturēt ēkas ekspluatāciju un, ja nepieciešams, veikt arī cilvēku evakuāciju. Komisija, pievienojoties Latvijas Tirgotāju asociācijas viedoklim, nonāca pie secinājuma, ka **Ministru kabinetam ir jāizstrādā vispārsaistošas vadlīnijas darbinieku rīcībai, saskaroties ar dzīvības un veselības apdraudējumu darba vietā.**

19.3. Darbinieku drošība ārkārtējās situācijās nav tikai un vienīgi darba devēju atbildība. Ar izmaiņām civilās aizsardzības jomu reglamentējošos normatīvajos aktos ir paredzēts uzlikt atbildību par drošības pasākumu neievērošanu arī indivīdam.²⁹² Tas cieši sasaistās ar nepieciešamību konkretizēt tirdzniecības darbinieku rīcību gadījumos, kad apdraudēta viņu drošība. Jautājums par tirdzniecības darbinieku drošību ārkārtējās situācijās Ministru kabineta noteikumos “Darba aizsardzības prasības darba vietā”²⁹³ nav normatīvi noregulēts. **Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadomes sēdē ir apstiprināts “Darba aizsardzības prakses standarts mazumtirdzniecības nozarei”,²⁹⁴ kas izstrādāts ar mērķi atvieglot darba aizsardzības normatīvo aktu prasību piemērošanu un izpildi, un kurā ir apkopotas mazumtirdzniecības nozares darbiniekiem saistošas prasības, kā arī ar**

²⁸⁸ Pārresoru koordinācijas centra [informatīvais ziņojums](#) “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu”, 18.lpp.

²⁸⁹ Latvijas Tirgotāju asociācijas izpilddirektore Z.Štolceres sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 30.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.15, 5.lpp.

²⁹⁰ Latvijas Tirgotāju asociācijas 03.12.2014. [vēstule Nr.ak-120301](#), 1.lpp.

²⁹¹ Latvijas Tirgotāju asociācijas izpilddirektore Z.Štolceres sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 30.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.15, 5.lpp.

²⁹² VUGD priekšnieka vietnieka K.Eklona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 30.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.15, 6.lpp.

²⁹³ Ministru kabineta 28.04.2009. noteikumi Nr.359 “Darba aizsardzības prasības darba vietās” (spēkā no 01.01.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 06.05.2009., Nr.69, 3.punkts.

²⁹⁴ Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadomes 10.12.2014. sēdē apstiprinātais [“Darba aizsardzības prakses standarts mazumtirdzniecības nozarei”](#).

piemēriem skaidrota šo prasību piemērošana uzņēmumos, tai skaitā par rīcību ārkārtējās situācijās. Komisija iesaka tirdzniecības uzņēmumiem izmantot izstrādāto prakses standartu, rūpējoties par savu nodarbināto drošību un veselību darbavietās. Ņemot vērā, ka prakses standarts vairāk ir attiecināms uz darba aizsardzības speciālistiem, kuru uzdevums ir apmācīt un instruēt nodarbinātos par drošu darba veikšanu, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, kā arī par rīcību ārkārtējos gadījumos, Komisija uzskata, ka būtu nepieciešami izglītojoši materiāli arī darbiniekiem. Tāpēc Labklājības ministrijai būtu jāizstrādā informatīvi izglītojoši materiāli (piemēram, informatīvi plakāti, videopadomi) darbinieku rīcībai ārkārtējās situācijās, lai veicinātu darbinieku informētību par pareizu un drošu rīcību.²⁹⁵

20. Valsts un pašvaldību uzdevumi ārkārtējās situācijās

20.1. Komisijai, analizējot katastrofu pārvaldīšanu un koordinēšanu Zolitūdes traģēdijas kontekstā, aktualizējās jautājums par valsts un pašvaldību institūciju sadarbību un kompetencēm ārkārtējās situācijās. Zolitūdes traģēdijas seku novēršana uzskatāmi parādīja, ka **valsts institūcijām, VUGD un pašvaldībām nepieciešams sadarboties vietēja mēroga katastrofu²⁹⁶ novēršanā.** Zolitūdes gadījumā Rīgas dome aktīvi iesaistījās gan glābšanas darbos, piesaistot tiem nepieciešamo inženiertehniku – autoceltņus, frontālos iekrāvējus, universālo ekskavatoru, traktorus, kravas automašīnas, kā arī nosūtot uz notikuma vietu 46 pašvaldības policijas darbiniekus, gan sociālā atbalsta nodrošināšanā cietušajiem un viņu tuviniekiem ar Rīgas domes Sociālā dienesta un Rīgas domes Labklājības departamenta starpniecību.²⁹⁷ Problēmas koordinācijas jomā ilustrē piemērs par autobusu norīkošanu uz Zolitūdes traģēdijas vietu, proti, vairākas amatpersonas sazinājās ar personu, kas bija atbildīga par autobusiem, izraisot neizpratni par patiesi nepieciešamo autobusu skaitu.²⁹⁸

20.2. Salīdzinājumā ar VUGD pilnvaru apjomu, pašvaldību uzdevumi ārkārtējās situācijās ir visai ierobežoti.²⁹⁹ Civilās aizsardzības jomā pašvaldības pilda tikai atbalsta funkciju³⁰⁰ un ir tieši pakļautas Ministru kabineta rīkojumiem un VUGD norādījumiem.³⁰¹ Pašreizējā normatīvajā

²⁹⁵ Latvijas Tirdzotāju asociācijas 03.12.2014. [vēstule Nr.ak-120301](#), 1.lpp.; Labklājības ministrijas valsts sekretāres I. Jaunzemes sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 31.08.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 21, 8.lpp.

²⁹⁶ **Piezīme.** Vietēja mēroga katastrofas ir katastrofas, kuru radīto postījumu apjoms nepārsniedz vienas pašvaldības administratīvās teritorijas robežas un skartās pašvaldības administratīvajā teritorijā esošie resursi ir pietiekami katastrofas pārvaldīšanai. Sk.: Civilās aizsardzības likums: pieņemts 05.20.2006. (spēkā no 01.01.2007.)// Latvijas Vēstnesis, 26.10.2006., Nr.171, 3.panta otrās daļas 1.punkts.

²⁹⁷ Pārresoru koordinācijas centra [informatīvais ziņojums](#) "Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu.", 4.–9.lpp.

²⁹⁸ Rīgas domes deputāta D.Turlā sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 11.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.18, 4.lpp.

²⁹⁹ Civilās aizsardzības likuma 9.pants.

³⁰⁰ Rīgas domes deputāta D.Turlā sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 11.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.18, 4.lpp.

³⁰¹ Civilās aizsardzības likuma 6.pants.

regulējumā katastrofu un traģēdiju tiesiskie un organizatoriskie pamati ir atrunāti Civilās aizsardzības likumā. VUGD un pašvaldību sadarbība balstās uz civilās aizsardzības plānu, kuru individuāli izstrādā katra pašvaldība. Kā jau iepriekš minēts, pašvaldību līmenī darbojas 71 civilās aizsardzības komisija, kuru loma ir vien koordinējoša un konsultatīva, turklāt liels komisiju skaits rada sadrumstalotību katastrofu pārvaldīšanas jomā³⁰² un **pašreizējā situācijā visu pašvaldību finansiālās iespējas nav līdzvērtīgas. Komisija pievienojas VUGD viedoklim, ka būtu jāpārdomā pašvaldību civilās aizsardzības komisiju skaita samazināšana civilās aizsardzības resursu optimizācijas un kvalitātes celšanas nolūkā.**³⁰³

20.3. Izvērtējusi civilās aizsardzības sistēmas nepilnības, kā arī uzklusījusi Latvijas Pašvaldību savienības viedokli, Komisija nāca pie vairākiem secinājumiem ne vien attiecībā uz Zolitūdes traģēdijas seku novēršanu, bet arī attiecībā uz jautājumiem par vietēja mēroga katastrofu pārvaldīšanu.³⁰⁴ Spēkā esošais normatīvais regulējums neparedz pašvaldībām tiesības noteikt ārkārtēju situāciju savā administratīvajā teritorijā. Tādējādi gadījumos, kad ārkārtēja situācija nav izsludināta, pašvaldību uzdevumus regulējošie normatīvie akti neļauj pašvaldībām pielāgot savas darbības iedzīvotāju drošības, veselības, dzīvības un īpašuma aizsardzībai, situācijas operatīvam risinājumam un apdraudējuma seku novēršanai.³⁰⁵

20.4. Komisija uzskata, ka ir nepieciešams būtiski palielināt pašvaldību uzdevumus katastrofu seku novēršanas procesā, kā arī jāļauj pašvaldībām, ievērojot normatīvi izstrādātus katastrofu bīstamības pakāpju un paredzamo draudu līmeņa novērtēšanas kritērijus, noteikt īpašu tiesisko režīmu to administratīvajās teritorijās.³⁰⁶ Lai gan Iekšlietu ministrija ir norādījusi, ka pašvaldību tiesības katastrofas un tās draudu gadījumā pietiekami skaidri nosaka Civilās aizsardzības likums,³⁰⁷ Komisija rosina **precizēt kompetenču sadalījumu un hierarhiju starp valsts un pašvaldību iestādēm,** konkretizējot pašvaldību tiesības veikt operatīvos pasākumus ārkārtējās situācijās. Pašvaldībām būtu jāveido uzkrājumu fondi katastrofu seku likvidācijai, lai ārkārtējas situācijas pārvarēšanas dēļ nevajadzētu samazināt finansējumu to bērnodārziem, sociālajiem dienestiem u.c.³⁰⁸ Komisija atbalsta likumprojekta “Civilās aizsardzības un katastrofu

³⁰² VUGD 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#), 5.lpp.

³⁰³ Turpat, 10.lpp.

³⁰⁴ Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvja E.Bartkeviča sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 11.05.2015. [sēdes videoieraksts](#). 00:35:00 min.

³⁰⁵ Latvijas Pašvaldību savienības 22.04.2015. [vēstule Nr.0420151250/A801](#) par pašvaldību tiesībām izsludināt ārkārtējas situācijas, 2.lpp.

³⁰⁶ Turpat, 1.lpp.

³⁰⁷ Civilās aizsardzības likums, 9.panta trešās daļas 3.punkts. Sk.: Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule](#), 1.lpp.

³⁰⁸ Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvja E.Bartkeviča sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 11.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.18, 5.lpp.

pārvaldīšanas likums” normu, kas ļaus pašvaldībām piesaistīt privātpersonu resursus reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumu īstenošanai.³⁰⁹

20.5. Ņemot vērā iepriekš minēto, civilās aizsardzības jomas normatīvajā regulējumā **būtu jāpaplašina pašvaldību uzdevumi:**

20.5.1. likumprojekts “Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums”³¹⁰ būtu jāpapildina ar atsevišķu sadaļu par pašvaldību kompetencēm, palielinot to pilnvaras civilās aizsardzības jomā. Pašreizējā redakcijā likumprojekts paredz pašvaldības domei tiesības vērsties pie Ministru prezidenta ar lūgumu pārņemt vietēja mēroga katastrofas pārvaldīšanu;³¹¹

20.5.2. likumprojekts “Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums” būtu jāpapildina ar normām par iespējamiem izņēmuma gadījumiem, kuros pašvaldību civilās aizsardzības komisijas būtu tiesīgas pašas lemt par īpaša tiesiskā režīma noteikšanu savā teritorijā katastrofu gadījumā, kā arī par nepieciešamību evakuēt iedzīvotājus no katastrofu apdraudētajām vai skartajām teritorijām, veicot iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu, sociālo aprūpi un medicīniskās palīdzības sniegšanu,³¹² un par koordinētas piespiedu evakuācijas īstenošanas kārtību.

21. Apsardzes darbinieku apmācības un sertifikācijas kārtības uzlabošanas nepieciešamība

21.1. Traģēdijas brīdī Lielveikalā atradās trīs par apsargiem uzskatīti darbinieki, no kuriem viens bija saņēmis apsarga sertifikātu un bija norādīts iekšējās drošības dienesta darbinieku sarakstā, bet divi darbinieki bija pieņemti darbā par ēkas un teritorijas uzraugiem.³¹³ Bažas par apsardzes darbinieku profesionālo sagatavotību ārkārtējām situācijām, kas izskanēja pēc Zolitūdes traģēdijas,³¹⁴ bija saistītas ar apstākli, ka apsargi īsi pirms Traģēdijas neevakuēja cilvēkus no Lielveikala pēc trauksmes signāla (balss izziņošanas sistēmas) atskanēšanas. Komisija izvērtēja šo apsardzes darbinieku rīcību, kā arī iedziļinājās apsardzes darbinieku apmācības procesa un sertifikācijas efektivitātē.

21.2. Apsardzes darbinieka darbības tiesiskais pamats ir Apsardzes darbības likums,³¹⁵ kā arī Ministru kabineta noteikumi Nr.742 “Apsardzes sertifikātu izsniegšanas noteikumi”,³¹⁶ Ministru

³⁰⁹ Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), pielikuma 2.nodaļa, 4.lpp.

³¹⁰ Likumprojekts “Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums”. Pieejams: <http://goo.gl/2azwvG>.

³¹¹ Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), 1.–2.lpp.

³¹² Latvijas Pašvaldību savienības 22.04.2015. [vēstule Nr.0420151250/A801](#) par pašvaldību tiesībām izsludināt ārkārtējas situācijas, 2.lpp.

³¹³ Iekšlietu ministrijas 18.03.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/752](#), 3.lpp.

³¹⁴ Tiesībsarga J.Jansona 23.02.2015. [atzinums](#) pārbaudes lietā Nr.2013-159-22, 1.lpp. Delfi. *Maxima* apsargi nestrādā, profesionāli paziņo bijušais drošībnieks. 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/HrORaB>.

³¹⁵ Apsardzes darbības likums: pieņemts 13.02.2014. (spēkā no 20.03.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 06.03.2014., Nr.47.

kabineta noteikumu Nr.461 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" 5.13.4.grupa "5414 Apsardzes darbinieki".³¹⁷ Apsardzes darbības likuma 16.panta pirmajā daļā noteikts, ka personai, kura vēlas iegūt apsardzes darbinieka kvalifikāciju, ir jāapgūst izglītības programma, kas izstrādāta, balstoties uz profesijas standartu. Sertifikātu apsardzes darbībai iegūst Valsts policijā, kur pretendents jānokārto praktisko iemaņu kvalifikācijas pārbaudījums.³¹⁸ Uz pretendentu nedrīkst attiekties apsardzes sertifikāta izsniegšanas ierobežojumi.³¹⁹ Likuma pārejas noteikumos atrunāta kārtība, kādā izsniedzami apsardzes sertifikāti līdz 2017.gada 1.jūlijam, kad spēkā stāsies apsarga profesijas standarts.³²⁰

21.3. Izvērtējot likumā noteiktās apsardzes darbinieka darbības ārkārtējās situācijās, atskatot trauksmes signālam, Komisija nonākusi pie secinājuma, ka šobrīd **spēkā esošais normatīvais regulējums apsarga pienākumos šādas pilnvaras ārkārtējās situācijās nenosaka.**³²¹ **Pamatā apsarga darbību apjoms ir noteikts tikai apsargājamā objekta iekšējās kārtības noteikumos.**³²²

21.4. Tragēdijas laikā Lielveikala apsardzi nodrošināja tā iekšējās drošības dienests. Visi šā dienesta darbinieki bija saņēmuši apsardzes sertifikātus.³²³ Apsardzes darbības likums regulē gan apsardzes komersantu (kas tiek nodarbināti uz atsevišķa līguma pamata kā ārpakalpojumu sniedzēji), gan iekšējās drošības dienestu (kas ir uzņēmuma iekšienē izveidota struktūrvienība, kuras darbinieki papildus sava izveidotāja objekta apsardzes funkcijām nereti veic arī informācijas apstrādi, darbinieku pārkāpumu fiksēšanu un izmeklēšanu) rīcību. Papildus **Komisija rosina valdību noteikt kopējas prasības likumā definētajiem apsardzes veidiem (fiziskā, tehniskā, inkasācijas apsardze)**³²⁴ **neatkarīgi no tā, vai šos apsardzes veidus īsteno apsardzes komersants vai iekšējās drošības dienests, kā arī specifiskas prasības abu apsardzes veidu īstenotājiem tiem attiecīgi veiktajās likuma nodaļās.**

21.5. Komisijas sēdēs tika apspriestas ar apsarga kvalifikācijas piešķiršanas kārtību saistītās problēmas, proti, tas, ka apsardzes darbības kvalifikācijas pārbaudījumā galvenais uzsvars tiek likts

³¹⁶ Ministru kabineta 02.12.2014. noteikumi Nr.742 "Apsardzes sertifikātu izsniegšanas noteikumi" (spēkā no 12.12.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 11.12.2014., Nr.247.

³¹⁷ Ministru kabineta 18.05.2010 noteikumi Nr.461 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" (spēkā no 01.06.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 28.05.2010., Nr.84, 5.13.4.nodaļa.

³¹⁸ Tiesībsarga J.Jansona 23.02.2015. [atzinums](#) pārbaudes lietā Nr.2013-159-22, 2.lpp.

³¹⁹ Apsardzes darbības likuma 15.pants.

³²⁰ Apsardzes darbības likuma Pārejas noteikumu 7.punkts. Vairāk par apsardzes standartu sk.: Iekšlietu ministrijas 17.06.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1481](#) uz Saeimas deputātu 11.06.2015. jautājumu Nr.73/J12, 1.lpp.

³²¹ Apsardzes darbības likuma 18.pants.

³²² Tiesībsarga J.Jansona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 23.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.14, 7.lpp.

³²³ Iekšlietu ministrijas 18.03.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/752](#), 3.lpp.

³²⁴ Apsardzes darbības likums, 3.panta pirmā daļa.

uz uzbrukuma atvairīšanas un aizturēšanas taktiku, bet tas nozīmē, ka **līdzšinējā sertifikācijas sistēma ir nelietderīga, jo tā ir vien formāla un objektīvi neatspoguļo personāla sagatavotību amata pienākumu veikšanai.**³²⁵ Lai gan apmācība sniedz zināšanas par apsardzes darbības jomu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, apsardzes objektu veidiem, apsardzes darba organizāciju, apsardzes tehniskajām sistēmām u.c., tomēr **neatkarīgi no mācību programmas apsardzes darbiniekam ir nepieciešama papildu apmācība tieši apsargājamā objektā.**

21.6. Jau pašlaik darba tirgū ir radusies situācija, kad **komersanti ne vienmēr var pieņemt darbā sertificētus apsardzes darbiniekus,**³²⁶ uz ko norāda arī Valsts policijas veiktās pārbaudes 30 tirdzniecības centros, kuros no 112 apsardzes komersantu darbiniekiem apsardzes sertifikātu nebija 42 personām.³²⁷ Darba devējam ir papildus jāveic apsardzes darbinieku instruktāža par konkrētā apsargājamā objekta specifiku. Tāpēc policija un Iekšlietu ministrija norāda uz to, ka **būtu jāatvieglo apsardzes sertifikātu saņemšanas kārtība vienkāršāko apsardzes pienākumu veicējiem, lai nodrošinātu nozarē nodarbinātos ar vismaz minimālu normatīvo aktu zināšanu apjomu un novērstu situāciju, kad komersanti dod priekšroku kandidātiem bez sertifikātiem.**³²⁸ Komisijas sēdēs izskanējušais priekšlikums ieviest apsardzes sertifikātu gradāciju novestu pie tā, ka galvenokārt tiktu nodarbinātas personas, kuras atbilstu minimālajam profesijas standartam, turklāt būtu jāveic arī pašu apsardzes objektu gradācija.³²⁹

21.7. Komisija pievienojas tiesībsarga paustajam viedoklim, ka **normatīvā līmenī ir jānosaka skaidra un vienveidīga apsargu rīcība trauksmes gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki, un apsargu obligāts pienākums būtu nekavējoties veikt cilvēku evakuāciju.**³³⁰ Vienlaikus jāpatur prātā, ka atsevišķās sabiedriskās (publiskās) telpās, piemēram, nelielā veikalā, kafējnīcā, frizētavā, ražošanas objektā u.tml., var nebūt apsardzes darbinieka un par darbinieku drošību un evakuācijas prasību ievērošanu atbild darba drošības speciālists, kā arī Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā un Ministru kabineta noteikumos Nr.82 “Ugunsdrošības noteikumi” paredzētajā kārtībā zemesgabala vai ēkas īpašnieks vai tā nomnieks (lietotājs), ja tas paredzēts līgumā.³³¹ Normatīvie akti nevar uzlikt uzņēmumam pienākumu algot apsardzes darbinieku vai noteikt evakuācijas veikšanai nepieciešamo apsardzes darbinieku skaitu, **šādās**

³²⁵ Latvijas Drošības biznesa asociācijas 19.05.2015. [vēstule Nr.10/15](#), 2.lpp.

³²⁶ Iekšlietu ministrijas 17.06.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1481](#) uz Saeimas deputātu 11.06.2015. jautājumu Nr.73/J12, 3.lpp.; Stepiņa K. Policisti stutē apsardzi. Dienas Bizness, 06.10.2015.

³²⁷ Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#), 11.lpp.

³²⁸ Iekšlietu ministrijas 17.06.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1481](#) uz Saeimas deputātu 11.06.2015. jautājumu Nr.73/J12, 3.lpp.

³²⁹ Turpat, 2.lpp.

³³⁰ Tiesībsarga J.Jansona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 23.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.14, 8.lpp.

³³¹ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums: pieņemts 24.10.2002. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 13.11.2002., Nr.23, 9.pants; Ministru kabineta 17.02.2004. noteikumi Nr.82 “Ugunsdrošības noteikumi” (spēkā no 21.02.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 20.02.2004., Nr.28.

situācijās par darbinieku drošību atbild paši darba devēji.³³² Izmeklēšanas komisija atbalsta Iekšlietu ministrijas pausto viedokli un secina, ka būtu jāapsver iespēja Darba aizsardzības likumā paredzēt darba devēja pienākumu nodrošināt ne tikai nodarbināto, bet arī citu objektā esošo cilvēku evakuācijas pasākumus.³³³

21.7.1. Iekšlietu ministrijai, Valsts policijai un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam būtu jāiesaistās programmas “Apsardzes darbs” sadaļas “Apsardzes darbinieka rīcība ārkārtējās situācijās” satura pilnveidē.³³⁴

21.7.2. Lai nodrošinātu apsarga profesijas kvalifikācijas piešķiršanu pēc vienotiem principiem līdz apsarga profesijas standarta ieviešanai 2017.gadā, Valsts policijai, uzklusot nevalstisko organizāciju viedokli, būtu jāizstrādā profesionālās pilnveides programmas “Apsardzes darbs” paraugprogramma un topošajam profesiju standarta saturam atbilstoši kvalifikācijas pārbaudījuma jautājumi.³³⁵

21.7.3. Valdībai būtu jāizvērtē iespēja, ka arī pēc apsarga standarta spēkā stāšanās joprojām pastāvētu gan profesionālās pilnveides programma, gan augstākās izglītības programma un vienlaikus tiktu palielināta darba devēju atbildība par savu darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu, kā tas ir citviet Eiropā.

22. Trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmas ieviešanas nepieciešamība

22.1. Sabiedrības un indivīdu turpmākai drošībai ir svarīgi, lai ikviens, kurš pamanījis nākotnē iespējamu būtisku sabiedrisku apdraudējumu, par to informē atbildīgās iestādes un amatpersonas. Minētā iemesla sakarā Komisijas sēdēs, apspriežot civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas sistēmu, tika diskutēts arī par problēmām, kas saistītas ar nepieciešamību ieviest trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmu.

22.2. Par pārkāpumiem būvniecībā šobrīd ikviens var ziņot Valsts kancelejas un Ekonomikas ministrijas sadarbības rezultātā tapušajā mājaslapā www.mazaksslogs.gov.lv sadaļā “Ziņo par pārkāpumiem būvniecībā”. Ziņojuma anonimitāte tiek nodrošināta.³³⁶ Šādi ziņojumi jau ir palīdzējuši konstatēt atsevišķu būvju nedrošuma pazīmes, kā arī atklāt vairākus patvaļīgas

³³² Darba devēja pienākums nodrošināt nepieciešamos evakuācijas pasākumus un norīkot darbiniekus, kuri ir apmācīti nodarbināto evakuācijas pasākumu veikšanā, ir noteikts Darba aizsardzības likuma 12.pantā. Sk.: Darba aizsardzības likums: pieņemts 20.06.2001. (spēkā no 01.01.2002.)// Latvijas Vēstnesis, 06.07.2001., Nr.105.

³³³ Iekšlietu ministrijas 18.03.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/752](#), 6.lpp.

³³⁴ Tiesībsarga J.Jansona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 23.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.14, 8.lpp.

³³⁵ Latvijas Drošības biznesa asociācijas 19.05.2015. [vēstule Nr.10/15](#), 2.–3.lpp.

³³⁶ Ekonomikas ministrijas 30.07.2015. [atbildes vēstule Nr.411-1-6295](#), 1.lpp.

Informatīvi materiāli par trauksmes celšanas iespējām ir pieejami arī interneta vietnē www.celtrauksmi.lv un Ministru kabineta mājaslapā: http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/infografika_trauksmes_celeji_final_0.pdf.

būvniecības gadījumus.³³⁷ Jāatzīmē, ka, lai gan **atbildīgajām iestādēm ir pienākums nodrošināt par pārkāpumiem ziņojušās personas anonimitāti, kriminālprocesa uzsākšanas pamats nevar būt tikai anonīma informācija.**³³⁸ Krimināllikuma 157.pants paredz atbildību arī par apzināti nepatiesiem citās personas apkaunojošiem izdomājumiem.

22.3. Izvērtējot sabiedriskā labuma biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” priekšlikumus³³⁹ par nepieciešamību normatīvi regulēt trauksmes celšanas gadījumus dažādās jomās un ieviest atsevišķu likumu trauksmes cēlēju aizsardzībai, **Komisija, uzklausi arī pašvaldību un atbildīgo institūciju viedokli, secināja:**

22.3.1. ar trauksmes celšanu starptautiski tiek saprasta informācijas atklāšana par tādiem iespējamiem tiesību normu un ētikas principu pārkāpumiem institūcijās un valsts, pašvaldību vai privātos uzņēmumos, kas nodara kaitējumu kādai sabiedrības grupai vai sabiedrībai kopumā.³⁴⁰ Pašreizējā iesniegumu un sūdzību izskatīšanas kārtība ir atrunāta Iesniegumu likumā,³⁴¹ Informācijas atklātības likumā,³⁴² Darba likumā,³⁴³ Tiesībsarga likumā,³⁴⁴ Būvniecības likumā, Fizisko personu datu aizsardzības likumā³⁴⁵ u.c. Trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēma nav attiecināma uz militāro jomu, kur ziņošana subordinācijas kārtībā ir pienākums, nevis tiesība.³⁴⁶ Šā gada 20.janvārī Valsts kanceleja, Ģenerālprokuratūra, KNAB un biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna” parakstīja četrpusēju memorandu par trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības mehānisma izveidi, paredzot līdz gada beigām izstrādāt likumprojektu šāda mehānisma izveidei,³⁴⁷

22.3.2. izvērtējusi pašvaldību viedokli attiecībā uz trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības pastiprināšanu, Komisija pievienojās apgalvojumam, ka **līdzšinējais normatīvais regulējums pietiekami skaidri nodala iestāžu kompetences un atsevišķs likums nav nepieciešams.**³⁴⁸

³³⁷ Ekonomikas ministrijas 30.07.2015. [atbildes vēstule Nr.411-1-6295](#), 1.lpp.

³³⁸ Valsts policijas 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.20/2-23002](#), 2.lpp.; Kriminālprocesa likuma 369.panta trešā daļa.

³³⁹ Biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” 01.07.2015. [vēstule Nr.4.4/21](#).

³⁴⁰ Biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” sniegtais trauksmes cēlēju jēdziena skaidrojums. Pieejams: <http://www.celtrauksmi.lv/kas-ir-trauksmes-celsana.html>.

³⁴¹ Iesniegumu likums: pieņemts 27.09.2007. (spēkā no 01.01.2008.)// Latvijas Vēstnesis, 11.10.2007., Nr.164, 9.pants.

³⁴² Informācijas atklātības likums: pieņemts 09.10.1998. (spēkā no 20.11.1998.)//Latvijas Vēstnesis, 06.11.1998., Nr.24, 11.panta sestā daļa.

³⁴³ Darba likums: pieņemts 20.06.2001. (spēkā no 01.06.2002.)// Latvijas Vēstnesis, 06.07.2001., Nr.105, 9.pants.

³⁴⁴ Tiesībsarga likums: pieņemts 06.04.2006. (spēkā no 01.01.2007.)// Latvijas Vēstnesis, 25.04.2006., Nr.64, 23.panta trešā daļa.

³⁴⁵ Fizisko personu datu aizsardzības likums: pieņemts 23.03.2000. (spēkā no 20.04.2000.)// Latvijas Vēstnesis, 06.04.2000., Nr.123/124.

³⁴⁶ Nacionālo bruņoto spēku 23.07.2015. [atbildes vēstule Nr.02-940](#), 1.–2.lpp.

³⁴⁷ Liepājas pilsētas domes 23.07.2015. [atbildes vēstule Nr.334907/2.1.9./334150](#), 1.lpp., Leitāns I., Roķis K. Regulējumu trauksmes cēlēju aizsardzībai apņemas izstrādāt līdz gada beigām. 20.01.2015. Pieejams: <http://goo.gl/ilu4tF>.

³⁴⁸ Daugavpils pilsētas domes 15.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1.2.-4/1627](#); Ventspils pilsētas domes 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-08/2823](#); Salaspils novada domes 14.07.2015. [atbildes vēstule Nr.ADM/1-18/15/1685](#); Rēzeknes pilsētas domes 17.07.2015. [atbildes vēstule Nr.3.1.1.18/1127](#); Jūrmalas pilsētas domes 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.11-18/3068](#), 1.–2.lpp.; [Rīgas domes 27.07.2015. atbildes vēstule Nr.RD-15-1872-nd, 1.lpp.](#)

Pašvaldību sniegtā informācija liecina, ka visbiežāk tiek saņemtas sūdzības, kas saistītas ar blakusesošo nekustamo īpašumu īpašnieku savstarpēju izrēķināšanos, nevis ar būvniecības jomas drošības jautājumiem.³⁴⁹ Visai bieži atbildīgo iestāžu pārbaužu rezultāti tiek izmantoti, lai panāktu sev vēlamu rezultātu;³⁵⁰

22.3.3. trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmai vajadzētu būt centralizētai, ziņojumu pieņemšanai un izskatīšanai varētu izveidot atsevišķu institūciju.³⁵¹ Sistēmai būtu jāaizsargā gan privātās, gan publiskās personas, turklāt jāizvērtē iespēja amatpersonu iesniegumus vērtēt atsevišķi, paātrinātā kārtībā, jo iesaistīto amatpersonu sniegtā informācija nereti ir pamats sistēmisku pārkāpumu atklāšanai,³⁵²

22.3.4. jāpalielina Būvniecības biroja pilnvaras atbilstoši Būvniecības likuma 2.pantā ietvertajam mērķim, uzliekot Būvniecības birojam par pienākumu ne tikai pēc būtības izvērtēt iesniegumus par pārkāpumiem būvniecības jomā, bet arī konstatēto normatīvo aktu pārkāpuma gadījumā atcelt vai atzīt pieņemto lēmumu par prettiesisku, uzlikt būvvaldei par pienākumu izskatīt administratīvo lietu no jauna vai lūgt būvvaldi novērst pārkāpumus;³⁵³

22.3.5. valsts iestādēs būtu jānodrošina “vienas pieturas princips”, lai personai, ziņojot par pārkāpumiem, informācija būtu jānodod tikai vienu reizi, bet iestādēm sadarbības rezultātā jāveic informācijas tālāka izvērtēšana un jāpieņem lēmumi par turpmāko rīcību, lai novērstu birokrātisko “futbolu”, kad iedzīvotāja zvans tiek pāradresēts vairākiem saņēmējiem, radot papildu slogu pašai privātpersonai,³⁵⁴

22.3.6. neatkarīgi no likumprojekta par trauksmes cēlēju tiesisko aizsardzību virzības būtu jāparedz droši un konfidenciāli ziņošanas kanāli, jāpilnveido ar trauksmes celšanas gadījumiem saistīto datu uzkrāšanas sistēma, jāparedz, kas segs nepamatotas rīcības gadījumā radušos zaudējumus, ar normatīvu regulējumu jānosaka institūcijas, kurās trauksmes cēļi var vērsties, kā arī skaidri jāparedz iesniegumu izskatīšanas kārtība tajās, ja nepieciešams, nodrošinot valsts juridisko palīdzību trauksmes cēļam gan tiesā, gan ārpus tās.³⁵⁵ Papildus iepriekš minētajam būtu jāveic sabiedrības informēšana par iespējām droši

³⁴⁹ Cēsu novada pašvaldības 28.07.2015. [atbildes vēstule Nr.4/2795](#); Rēzeknes pilsētas domes 17.07.2015. [atbildes vēstule Nr.3.1.1.18/1127](#), Rīgas domes 27.07.2015. [atbildes vēstule Nr.RD-15-1872-nd, 2.lpp.](#)

³⁵⁰ VUGD 17.07.2015. [atbildes vēstule Nr.22-1.22/1121](#), 2.lpp.

³⁵¹ Ogres novada pašvaldības 23.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-10.1/252](#), 1.lpp.; Rīgas domes 27.07.2015. [atbildes vēstule Nr.RD-15-1872-nd, 2.lpp.](#)

³⁵² Būvniecības biroja 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-3/504](#), 2.lpp.

³⁵³ Turpat, 3.lpp.

³⁵⁴ Biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” direktora G.Jankova sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 23.03.2015. [sēdes protokols](#) Nr.14, 10.lpp.

³⁵⁵ Talsu novada pašvaldības 03.08.2015. [atbildes vēstule Nr.12-31/3543](#); Jēkabpils pilsētas pašvaldības 16.07.2015. [atbildes vēstule Nr.2.7.29./149](#), 1.lpp.

iesniegt informāciju,³⁵⁶ kā arī jāizvērtē, vai minētās sistēmas ieviešana būtiski nepalielinās slogu atbildīgajām iestādēm,³⁵⁷ – tādā gadījumā būtu jāpalielina resursi atbildīgajām iestādēm šādas sistēmas funkciju pilnīgai nodrošināšanai.

³⁵⁶ Ķekavas novada domes 21.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-7/15/1737](#).

³⁵⁷ Rīgas domes 27.07.2015. atbildes [vēstule Nr.RD-15-1872-nd](#), 1.-2.lpp.; Limbažu novada domes 20.07.2015. atbildes [vēstule Nr. 4-13.3/15/815](#); Salaspils novada domes 14.07.2015. [atbildes vēstule Nr.ADM/1-18/15/1685](#).

D. Traģēdijas seku novēršana

23. Ar Traģēdijā cietušajiem saistītie sociālās nodrošināšanas jautājumi

23.1. Jau nākamajā dienā pēc Traģēdijas – 2013.gada 22.novembrī – tika sasaukta Ministru kabineta ārkārtas sēde “**Par situāciju saistībā ar traģēdiju tirdzniecības centrā Priedaines ielā 20, Rīgā un veicamajiem pasākumiem traģēdijas seku novēršanai**”, kurā atbildīgajām ministrijām tika doti uzdevumi un norādījumi Traģēdijas seku novēršanai un palīdzības sniegšanai Traģēdijā cietušajām personām.³⁵⁸ Pirmajos mēnešos pēc Traģēdijas valdība izvairījās no kontaktēšanās ar bojāgājušo ģimenēm un ievainotajiem,³⁵⁹ tomēr, pēc cietušo atklātas vēstules publicēšanas masu informācijas līdzekļos, un Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas personīgās iniciatīvas laika posmā no 2014.gada 11.marta līdz 2015.gada 26.martam Ministru kabinets ir sanācis uz piecām sēdēm³⁶⁰ un veicis virkni pasākumu,³⁶¹ lai nodrošinātu cietušajiem atbalstu, sniegtu informāciju, sociālo palīdzību un izsniegtu pabalstus un kompensācijas.³⁶² Turklāt tika izdarīti grozījumi normatīvajos aktos attiecībā uz sociālajiem pabalstiem amatpersonām un būvniecību, sagatavoti vairāki tiesību aktu projekti saistībā ar ugunsdrošības un civilās aizsardzības kapacitātes stiprināšanu, kā arī pieņemti tiesību akti darba aizsardzības jomā, iniciēti grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā,³⁶³ Valsts sociālo pabalstu likumā,³⁶⁴ kā arī izstrādāts Psihologu likuma projekts.³⁶⁵

23.2. Valsts finansiālais ieguldījums Traģēdijas seku novēršanā laika posmā no 2013.gada 21.novembra līdz 2014.gada 1.oktobrim kopā ir aptuveni 4,2 miljoni eiro. Savukārt labdarības organizācijā “Ziedot.lv” līdz 2014.gada 10.jūlijam cietušajiem un bojāgājušo tuviniekiem tika saziēdoti 1 462 131,48 eiro.³⁶⁶ Ievērojami līdzekļi tika saziēdoti arī citu Latvijā reģistrēto sabiedriskā labuma organizāciju kontos, kā arī Rīgas domes speciāli izveidotajā kontā. Traģēdijā cietušajiem ziedoja arī Latvijas Pareizticīgā Baznīca.³⁶⁷ Valsts kontroles revīzijas dati tomēr

³⁵⁸ Pārresoru koordinācijas centra [informatīvais ziņojums](#) “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu”.

³⁵⁹ Biedrības “Zolitūde 21.11.” 20.07.2015. [vēstule](#) “Par traģēdijā cietušo sociālo atbalstu”.

³⁶⁰ Ministru kabineta mājaslapā [pieejamā informācija](#).

³⁶¹ Pārresoru koordinācijas centra [informatīvais ziņojums](#) “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu”.

³⁶² Turpat.

³⁶³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums: pieņemts 31.10.2001. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 19.11.2002., Nr.168

³⁶⁴ Valsts sociālo pabalstu likums: pieņemts 31.10.2002. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 19.11.2002., Nr.168

³⁶⁵ Ar Zolitūdes traģēdiju un to seku novēršanu saistīto tiesību aktu vai to projektu [saraksts](#), 12. Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētājas A. Barčas sniegtā informācija. Sk.: 18.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr. 19, 4.lpp. Likumprojekts „Psihologu likums”, pieejams: <http://goo.gl/vuhZVD>

³⁶⁶ Valsts kancelejas sagatavotā [informācija](#).

³⁶⁷ Biedrības “Zolitūde 21.11.” pārstāves R.Ločmeles-Luņovas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 18.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.19, 4.–5.lpp

parāda, ka ne visi līdzekļi, kas tika piešķirti ministrijām Traģēdijas seku likvidēšanai, ir pareizi un lietderīgi izlietoti.³⁶⁸

23.3. Zolitūdes traģēdijas seku likvidēšana ir iezīmējusi nepieciešamību domāt par sociālās palīdzības (cietušajiem un bojāgājušo tuviniekiem) sniegšanas koordināciju jau ar pirmajām katastrofas stundām. Palīdzības sniegšanā iesaistīto pušu savstarpējās koordinācijas trūkums radīja nesamērīgu līdzekļu un palīdzības sadalījumu, jo bija cietušie, kuri vienlaikus saņēma palīdzību no vairākām nevalstiskajām organizācijām, un bija tādi, kuriem palīdzība netika sniegta, jo atbildīgajiem dienestiem nebija informācijas par viņiem.

23.4. Traģēdija atklāja arī patiesību, ka valstī nav skaidru vadlīniju, kā sniedzama sociālā palīdzība cietušajiem un kurš konkrēti par to ir atbildīgs. Šeit atzinīgi jānovērtē iedzīvotāju pašorganizēšanās, kas ir operatīvākais veids palīdzības sniegšanai situācijās, kad valstij nav skaidru vadlīniju cietušo atbalstam vai ārkārtas finansējuma sadalei. Īpaši jāuzteic fonds “Ziedot.lv” un citas nevalstiskās organizācijas (biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” un “Skalbes”, Resursu centrs “Marta”, Latvijas Samariešu apvienība), kuras prasmīgi iesaistīja iedzīvotājus līdzdarboties Traģēdijas seku novēršanā. Traģēdijā cietušajiem un bojāgājušo tuviniekiem atbalstu sniedza ne vien nevalstiskās organizācijas, brīvprātīgie un mediķi, bet arī Nacionālo bruņoto spēku un dažādu konfesiju kapelāni, visā Latvijā tika rīkoti dievkalpojumi un piemiņas brīži, garīgo atbalstu varēja saņemt gan notikuma vietā, gan slimnīcā, gan sērojošo mājās.³⁶⁹ Tāpat Zolitūdes traģēdija atklāja Latvijas iedzīvotāju spēju apvienoties savu tiesību un interešu aizsardzībai – biedrība “Zolitūde 21.11.” ir pirmais šāds precedents Austrumeiropā. Skandināvijā līdzīga biedrība tika izveidota Norvēģijā pēc A. Breivīka traģiskā terorakta.³⁷⁰ Kā neveiksmīgs vērtējams sabiedriskās izmeklēšanas komisijas darbs. Tā beidza savu pastāvēšanu neilgi pēc nodibināšanas, tādēļ jo būtiskāka ir valsts koordinējošā loma sabiedrisko organizāciju darbā, lai to sniegtā palīdzība ne tikai nepārklātos, bet arī lai šādas organizācijas, neizprotot palīdzības sniegšanas mehānismus valstī, netraucētu darbu citām organizācijām, kuras sadarbojas ar valsti.³⁷¹ Zolitūdes traģēdijas gadījumā – pretstatā traģēdijai Talsos – pateicoties tieši nevalstisko organizāciju darbībai un sabiedrības spējai pašorganizēties, uzreiz tika sniegts atbalsts cietušajiem un viņu tuviniekiem, savukārt Talsu gadījumā tiesvedība par zaudējumu atlīdzību un morālā kaitējuma piedziņu

³⁶⁸ Valsts kontroles 30.04.2015. [revīzijas ziņojums](#) “Par Veselības ministrijas 2014.gada pārskata sagatavošanas pareizību”, Valsts kontroles 07.08.2015. atbildes vēstule 9.-3.5.4.1/343, 2.–3.lpp.

³⁶⁹ Sk., piemēram: <http://goo.gl/JpCZOJ>, <http://goo.gl/ECH738>, <http://goo.gl/ZE84nW>.

³⁷⁰ Biedrības “Zolitūde 21.11.” pārstāves R.Ločmeles-Luņovas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 18.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.19, 4.–5.lpp. Vairāk par 2011.gada 22.jūlija teroraktu Norvēģijas galvaspilsētā Oslo un jauniešu nometnē Utejas salā, kur kopumā dzīvību zaudēja 77 personas, sk.: <http://goo.gl/yKGImD>.

³⁷¹ Fonda “Ziedot.lv” vadītājas R.Dimantas sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 18.05.2015. [sēdes stenogramma](#), 4.lpp. Vairāk par sabiedriskās izmeklēšanas komisijas izjukšanas iemesliem sk.: <http://goo.gl/tkJY5g>.

turpinājās līdz pat 2013.gadam³⁷² un valsts piešķirta līdzekļus vairāku kompensāciju izmaksai tikai no 2014.gada budžeta.³⁷³ **Izvērtējot Zolitūdes traģēdijas sniegtās mācības, Komisija ierosina Uzņēmumu reģistram nodrošināt un Valsts kancelejai koordinēt metodoloģisko palīdzību arī Talsu traģēdijā cietušo biedrības izveidošanai.**

23.5. Komisija secina, ka jāveic būtiski uzlabojumi ārkārtēju situāciju un krīžu pārvarēšanā iesaistīto medicīnisko dienestu darbību regulējošos normatīvajos aktos, jāizveido regulējums attiecībā uz psihologu (kuri saskaņā ar spēkā esošo normatīvo regulējumu nav iekļauti ārstniecības atbalsta personu reģistrā³⁷⁴) darbību un atbalsta sniegšanu cietušajiem, nosakot ne tikai atbalsta sniegšanas pienākumu, bet arī termiņus, kādos un cik ilgi palīdzība sniedzama. Jāuzlabo mediķu un psihologu apmācība un gatavība rīcībai ārkārtējās situācijās, jo, piemēram, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra eksperti pēdējo piecu gadu laikā nav piedalījušies mācībās par tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanas un nodrošināšanas taktiku un sadarbību ar citiem dienestiem ārkārtējās situācijās ar lielu bojāgājušo skaitu,³⁷⁵ tomēr Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra eksperti ir uzkrājuši pieredzi, veicot tiesu medicīniskās ekspertīzes ikdienas nelaiemes gadījumos, tai skaitā dažās ar lielu upuru skaitu, piem., Talsu traģēdijā, ugunsgrēkā „Reģu” pansionātā, ceļu satiksmes negadījumos, u.c. Centrā rīcībā ir nolietots aprīkojums un nepietiekoša tehniskā bāze. Ņemot vērā iespējamību, ka masu katastrofu gadījumos bojāgājušiem varētu būt dažādas kombinētas traumas, t.sk. arī šauti ievainojumi un sprādzienu traumas, kuru izmeklēšanai ir nepieciešams izmantot radioloģiskās izmeklēšanas metodes, **nepieciešams iegādāties radioloģiskai izmeklēšanai nepieciešamo iekārtas, lai samazinātu mirušo personu tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanai nepieciešamo laiku.**³⁷⁶ **Autopsiju zālēs steidzami nepieciešams remonts un renovācija. Komisija rosina Veselības ministriju izstrādāt valsts mēroga plānu medicīniskās un krīžu situācijas nepieciešamās palīdzības sniegšanai emocionāli traumējošu notikumu un katastrofu gadījumos dažāda apjoma cietušo grupām, kā arī izveidot to kompetento krīžu speciālistu sarakstu, kuri varētu sniegt nepieciešamo medicīnisko un psiholoģisko palīdzību cietušajiem ne tikai galvaspilsētā, bet arī ārpus tās.**³⁷⁷ Izstrādātajā plānā būtu paredzēts organizēt un koordinēt nepieciešamo ārstu – psihoterapeitu un pārējo palīdzības sniegšanā iesaistīto speciālistu, t.sk. psihologu, skaitu un loku. **Komisija**

³⁷² Delfi.lv. VUGD: Noslēgušās gadiem ilgās tiesvedības Talsu traģēdijas upuriem. 01.08.2013. Pieejams: <http://goo.gl/r9pVBd>.

³⁷³ Delfi.lv. Piešķir līdzekļus kompensācijas izmaksai Talsu traģēdijā cietušajam Ručevskim. 14.01.2014. Pieejams: <http://goo.gl/MOU5Ro>.

³⁷⁴ Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra 19.05.2015. [atbildes vēstule Nr. 01-09/8193](#), 2.lpp.

³⁷⁵ Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra 12.05.2015. [atbildes vēstule Nr. 409-2015/L8.-5](#), 2.lpp.

³⁷⁶ Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra 12.05.2015. [atbildes vēstule Nr.409-2015/L8.-5](#).

³⁷⁷ Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un Psihoterapijas klīnikas 19.05.2015. [atbildes vēstule Nr. 06-4/2015](#).

atzinīgi novērtē, ka Latvijas ārstu biedrība ir iniciējusi un šobrīd tiek izstrādāts “Psihiskās veselības likums”, kura viens no mērķiem ir tādas kārtības noteikšana, kādā iedzīvotājs var saņemt pieejamu un kvalitatīvu psihiskās veselības aprūpi.

23.6. Komisija pievienojas fonda “Ziedot.lv” un biedrības “Zolitūde 21.11.” viedoklim, ka valsts vai pašvaldību iestādēm būtu jāuzņemas koordinējošā loma ārkārtējās situācijās, cieši sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām un brīvprātīgiem sabiedrības locekļiem, lai novērstu sociālās palīdzības nesniegšanu vai tās pārklāšanos.³⁷⁸ Zolitūdes traģēdijas seku novēršanas un sociālās palīdzības sniegšanas kontekstā notika cieša vairāku valsts iestāžu un nevalstisko organizāciju sadarbība. Komisijas sēdēs tika runāts par grūtībām, ar kādām saskārās atbildīgās institūcijas, organizējot darbu atbilstoši personas datu aizsardzības noteikumiem.³⁷⁹ **Tieslietu ministrijai, piesaistot Pārresoru koordinācijas centru, būtu jāveic normatīvajos aktos paredzētās personas datu aizsardzības prasību pielāgošana ārkārtēju situāciju vajadzībām.**

23.7. Izvērtējot valsts un pašvaldību sniegto finansiālo atbalstu, ir jānošķir divi aspekti: sākotnējā Rīgas domes piešķirtā palīdzība cietušajiem pabalsta veidā un kompensācijas bojāgājušo ģimenēm un pabalsti smagāk cietušajiem. Lai gan atzinīgi novērtējama valsts sniegtā palīdzība gan cietušajiem, gan viņu tuviniekiem, būtu jāizvērtē šāda pabalstu sniegšanas precedenta ietekme uz kompensācijām bojāgājušo ģimenes locekļiem negadījumos arī ārpus šādas daudzskaitlīgas traģēdijas konteksta. **Būtu nepieciešams konkrēts normatīvais regulējums, kas noteiktu gadījumus un apmērus, kad un kādos iedzīvotājiem būtu tiesības pretendēt uz pabalstiem un sociālo palīdzību no valsts.**

23.8. Visbeidzot, būtu jānosaka principi, pēc kuriem citas sabiedrības grupas, piemēram, Talsu traģēdijā cietušie, varētu pretendēt uz tādiem nodokļu atvieglojumiem, kādi ir paredzēti Zolitūdes traģēdijā cietušajiem un bojāgājušo tuviniekiem ar likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 109.panta grozījumiem.³⁸⁰

24. Seku pārvaldībā iesaistīto dienestu un organizāciju norādītās problēmsituācijas, kuras nepieciešams risināt valstiski

24.1. Iepriekšējā nodaļā aplūkoti sociālās nodrošināšanas jautājumi un 23.3.punktā ieskicētā nepieciešamība stiprināt krīžu pārvaldīšanas koordināciju izcēla nepieciešamību padziļināti vērtēt

³⁷⁸ Fonda “Ziedot.lv” 21.07.2015. [vēstule Nr.6.4/15/89](#), 1.lpp.

³⁷⁹ Rīgas domes Labklājības departamenta direktores I.Kondrātes sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 18.05.2015. [sēdes protokols](#) Nr.19, 4., 6.lpp.

³⁸⁰ Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”: pieņemts 28.11.2013. (stājas no 30.11.2013.)// Latvijas Vēstnesis, 29.11.2013., Nr.234.

arī valstiski risināmos dienestu un organizāciju sadarbības jautājumus. Saskaņā ar ekspertīzes iestādes sniegtajām ziņām **Valsts policija** atbilstoši savai kompetencei veica koordinatora uzdevumus un organizēja bojāgājušo atpazīšanu Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra telpās Nacionālo bruņoto spēku un brīvprātīgo psihologu klātbūtnē. Nav neviena normatīvā akta, kas reglamentētu psihologu pieaicināšanu palīdzības sniegšanai tuviniekiem bojāgājušo atpazīšanas procedūras laikā vai pēc tās. **Komisijas ieskatā ir nepieciešams jauns normatīvais regulējums vai metodiskas rekomendācijas psihologu pieaicināšanai katastrofu gadījumos.**

24.2. Komisija atbalsta Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra priekšlikumu izveidot ārkārtējās situācijās piesaistāmo kompetento speciālistu sarakstus un organizēt speciālistu apmācību, iespējams, uz sadarbības līgumu pamata, līgumos atrunājot sadarbības noteikumus un speciālistu piesaistīšanas iespējas, ja tas ir nepieciešams.³⁸¹ Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra veidojamās psiholoģiskā atbalsta vienības palīdzības sniegšanai nav apmācītas un sagatavotas, jo līdzekļi šādu speciālistu sagatavošanai nav piešķirti.

24.3. Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas klīnika pēc savas iniciatīvas iesaistījās palīdzības sniegšanā Zolitūdes traģēdijā cietušajiem un viņu tuviniekiem. Ne Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas klīnika, ne Latvijas Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas asociācija pēc Zolitūdes traģēdijas netika iesaistītas katastrofu seku likvidācijas pārvaldīšanas analizē un priekšlikumu sniegšanā konstatēto nepilnību novēršanai un rīcības uzlabošanai.³⁸²

24.4. Krīžu un konsultāciju centrs “Skalbes” uz līguma pamata ar Rīgas domes Labklājības departamentu iesaistījās Traģēdijas seku likvidēšanā, bet paša centra darbs lielā mērā balstās uz brīvprātības principu. Ārkārtējās situācijās šim centram ir iespēja piesaistīt atbilstoši sagatavotus brīvprātīgos speciālistus. Psihoterapeitiskā un psiholoģiskā atbalsta sniegšana cietušajiem notikuma vietā ir specifisku darbību joma, kas ir psihoterapeitu un psihologu kompetencē, proti, tādu speciālistu kompetencē, kuri ir ieguvuši papildu izglītību krīžu pārvarēšanā un apguvuši atbilstošās darba metodes. Komisija secina, ka psihoterapeitiskā un psiholoģiskā atbalsta sniegšanai krīzes situācijās ir jāpiesaista atbilstoši sagatavoti psihologi. Kā norādījis Krīžu un konsultāciju centrs “Skalbes”, būtu jāizveido normatīvais regulējums un/vai vadlīnijas, rekomendācijas, kas noteiktu kārtību, kādā un kad tiek pieaicināti psihologi gadījumos, kad tiek veikta bojāgājušo identifikācija.³⁸³

³⁸¹ Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra 19.05.2015. [atbildes vēstule Nr.01-09/8193](#).

³⁸² Komisijas 27.04.2015. [vēstule Nr.233.9/18-80-12/15](#) Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas klīnikai.

³⁸³ Krīžu un konsultāciju centra “Skalbes” 07.07.2015. [atbildes vēstule Nr.44](#).

Turklāt jānorāda, ka saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem psihologa pakalpojums nav sociāls pakalpojums, līdz ar to rehabilitācijas periodā šo pakalpojumu nevar apmaksāt no budžeta līdzekļiem. Iedzīvotāju veselības aprūpe ir ārsta, ārstniecības vai ārstniecības atbalsta personas kompetencē. Pārējie resursi, to skaitā psihologi, tiek piesaistīti atbilstoši nepieciešamībai.

Pašlaik Saeimā tiek izskatīts **likumprojekts “Psihologu likums”**, kas nostiprinās psihologu profesionālās darbības regulējumu valstī, bet Veselības ministrija gatavo iesniegšanai Saeimā likumprojektu “Psihiskās veselības likums”. **Komisija aicina valdību pievērst uzmanību jautājumam par situācijas risināšanu tajās pašvaldībās, kuras dažādu iemeslu dēļ nevar nodrošināt psiholoģisko palīdzību ārkārtējās situācijās ar lielu cietušo skaitu, un izveidot centralizētu palīdzības sniegšanas sistēmu katastrofu gadījumos ar lielu cietušo skaitu.** Minētie likumi novērsīs Traģēdijas seku likvidācijas laikā identificētās problēmas un domstarpības psiholoģiskās palīdzības organizēšanā, sniegšanā un speciālistu sagatavošanā, kā arī darbojoties krīzes situācijās.

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamatdzīvesvietu, ir pienākums nodrošināt attiecīgajai personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību.³⁸⁴ Saskaņā ar šo likumu pat Zolitūdes katastrofā cietusī persona, kuras dzīvesvieta nav Rīga, bet kurai nepieciešama sociālā palīdzība, jo, iespējams, somiņa ar naudu un dokumentiem ir palikusi zem drupām, no Rīgas domes to likumīgi nedrīkst saņemt, kaut arī nelaime ir notikusi Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Šādas absurdas situācijas, kurās cietušajiem netiek sniegta sociālā palīdzība katastrofas brīdī, ir jānovērš.

Turklāt valstī nepieciešams izveidot vienotu rehabilitācijas sistēmu ārkārtējās situācijas pārvaldīšanā iesaistītajiem glābējiem, palīdzības un atbalsta sniedzējiem neatkarīgi no šo cilvēku resoriskās pakļautības.

24.5. Komisija iepazīnās ar Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas iesniegto prezentāciju, kurā tika vērsta uzmanība uz ārstniecības iestādes konstatētajiem iekšējiem un ārējiem apgrūtinājumiem un neskaidrībām, tai skaitā uz informācijas apmaiņu starp institūcijām un to, cik ātri jāsniedz informācija par cietušajiem, kas un kādā formā drīkst sniegt informāciju par cietušajām personām, to personas datiem, diagnozi un stāvokli.

24.5.1. Komisija secina, ka valstī nav vienotas prakses un reglamentācijas attiecībā uz informācijas sniegšanas/nesniegšanas kārtību ārkārtējās situācijās (to skaitā dažāda veida

³⁸⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.pants.

katastrofu un sevišķi bīstamu infekcijas slimību uzliesmojumu gadījumos). Sakarā ar to, ka nav viennozīmīgas izpratnes par publiskas informācijas sniegšanu par cilvēku upuriem un cietušajiem, ir nepieciešams noteikt, kam, kādā apmērā un kādā veidā tā ir sniedzama, tādēļ likumdošanas aktos ir jāizdara korekcijas attiecībā uz informācijas sniegšanas kārtību, iespējams, pieņemot īpašu likumu vai arī noteikumus par kārtību, kādā sabiedrībai savlaicīgi tiek paziņots par cilvēku upuriem. Piemēram, pat ikdienā zvanot Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam, lai noskaidrotu, uz kuru slimnīcu nogādāts konkrētais zināmais tuvinieks, minētais dienests šādu informāciju nesniedz, taču norāda, ka jāzvana uz slimnīcām. Zvanot uz slimnīcām, kamēr tiek atrasta īstā, paiet ilgs laiks, līdz kāda slimnīca apstiprina informāciju par šajā slimnīcā ievietoto pacientu.

24.5.2. Zolitūdes traģēdijas seku novēršanas kontekstā atklājušās arī ar operatīvo ārējo informāciju un tās apmaiņu saistītas problēmas:

– pirmā informācija par notikumu tika iegūta no plašsaziņas līdzekļiem, tikai pēc tam sekoja Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Rīgas vecākā dežūrārsta informācija;

– nebija skaidrs, kas ir Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta atbildīgā kontaktpersona;

– netika saņemta informācija no Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (vai citām atbildīgajām pārvaldības institūcijām) par to, ka cietušo vairs nebūs.³⁸⁵

24.5.3. Līdz ar to Komisija atkārtoti uzsver, ka nepieciešams būtiski uzlabot savstarpējo komunikāciju, operatīvu informācijas apkopošanu un tās apriti starp katastrofu pārvaldībā iesaistītajiem dienestiem, institūcijām un organizācijām tālākai vienotai komunikācijai ar presi un sabiedrību. Zolitūdes traģēdijas laikā iedzīvotāji un arī institūciju pārstāvji savlaicīgāku objektīvu un analizētu informāciju regulāri ieguva no plašsaziņas līdzekļiem – televīzijas, radio un ziņu portāliem, nevis no glābšanas dienestu un pašvaldības pilnvaroto pārstāvju sniegtajiem paziņojumiem. Nepietiekamā skaitā izveidotie dienestu informatīvie tālruņi bija pārslogoti, lielu zvanu plūsmu pieņemšanai tehnoloģiski nenodrošināti, tādēļ grūti sazvanāmi. Iedzīvotāji jau Zolitūdes seku likvidēšanas laikā aktīvi iesaistījās diskusijās, apmainījās ar informāciju par katastrofu un tās sekām, izmantojot sociālos tīklus atbilstoši mūsdienu tehnoloģiskajām iespējām, un izteica priekšlikumus konstatēto un fiksēto trūkumu novēršanai.

Rīgas dome pēc notikušās Zolitūdes traģēdijas nesusauca Rīgas pilsētas Civilās aizsardzības komisiju, netika paziņoti arī komisijas locekļi. Neraugoties uz to, ka bija notikusi katastrofa ar

³⁸⁵ Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas pārskats (prezentācija) par gūto pieredzi Zolitūdes traģēdijā.

Pieejams: <http://zolitude.saeima.lv/raksti/522-27042015-sdes-prezencijas>

smagām sekām, Civilās aizsardzības komisijas sēdes arī turpmāk netika rīkotas. Šai komisijai normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus fragmentāri un pēc pašu iniciatīvas veica atsevišķas domes amatpersonas un dienestu pārstāvji. Pašvaldības Civilās aizsardzības komisijas locekļu apmācība pirms Zolitūdes traģēdijas nebija organizēta un veikta. Tagad VUGD regulāri veic šādu apmācību, un Izmeklēšanas komisija to atzinīgi novērtē.

24.6. Pēc Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (turpmāk nodaļā – NMPD) uzklaušanās (kā arī pēc Komisijas norādījumiem NMPD par tās direktora A.Ploriņa izvairīšanos ierasties uz Komisijas sēdi un nepieciešamās informācijas savlaicīgu nesniegšanu) **Komisija secina, ka NMPD sniedza savlaicīgu un kvalitatīvu neatliekamo medicīnisko palīdzību pilnā apmērā, bet netika nodrošināta visu cietušo reģistrācija.** Pārkāpjot noteikto kārtību, sākot ar devīto no gruvešiem iznesto mirušo, netika veikta medicīniskā apskate ar medicīniskās dokumentācijas noformēšanu. Netika ievērotas šādas procedūras: “Cietušo šķirošanas kārtība pirmslimnīcas etapā katastrofās un ārkārtējās medicīniskajās situācijās notikuma vietā”, “Vadības ārsta nozīmēšanas un darbības kārtība notikuma vietā” un “NMP brigāžu operatīvā vadība situācijās ar daudz cietušajiem un ārkārtējās situācijās”. **Komisija konstatēja arī trūkumus NMPD darbībā, proti, netika organizēta operatīvās vadības grupas locekļu apziņošana un sasaukšana, kā arī netika nodrošināta savlaicīga un pilnvērtīga ārstniecības iestāžu apziņošana un informācijas sniegšana par cietušajiem un paaugstinātās gatavības režīma atsaukšanu slimnīcām, kā arī Ārlietu ministrijas informēšana par hospitalizētajiem ievainotajiem ārzemniekiem.** Pēc Traģēdijas NMPD ir izvērtējis savu darbību, bet nav sagatavojis un noteiktajos termiņos iesniedzis priekšlikumus par nepieciešamajiem grozījumiem tādos ārējos normatīvajos darbību reglamentējošos dokumentos kā Katastrofu medicīnas sistēmas organizācijas noteikumi,³⁸⁶ Valsts katastrofu medicīnas plāns, Valsts civilās aizsardzības plāns un Fizisko personu datu aizsardzības likumā.

24.7. Analizējot VUGD sniegto informāciju, Komisija noskaidroja, ka iepriekš paredzētā finansējuma nepieejamības dēļ līdz šim valstī nav izveidots portāls “112”, kas bija paredzēts kā centrālais elektroniskās informācijas avots iedzīvotājiem un tūristiem dažāda veida krīžu situācijās. Portālā bija paredzēts ietvert arī izglītojošus pasākumus par rīcību krīzes situācijā un iedzīvotāju operatīvu informēšanu. **Šāda portāla izveidē nepieciešams izvērtēt modernu risinājumu izmantošanu, kā arī portāla sadarbības un integrācijas iespējas ar nevalstisko sektoru un plašsaziņas līdzekļiem,** jo pēc Zolitūdes traģēdijā bojāgājušo saraksta publicēšanas Valsts policijas

³⁸⁶ Ministru kabineta 13.12.2011. noteikumi Nr.948 “Katastrofu medicīnas sistēmas organizēšanas noteikumi” (spēkā no 17.12.2011.)// Latvijas Vēstnesis, 16.012.2011., Nr.198.

un VUGD mājaslapās šīs mājaslapas nespēja darboties lielā apmeklētāju skaita dēļ.³⁸⁷ Šo funkciju brīvprātīgi un kvalitatīvi spēja nodrošināt nevalstiskā organizācija “Nekropole.info”, publicējot informāciju savā mājaslapā.

24.8. Komisija ir ieguvusi informāciju par to, ka Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskajā fakultātē neklātienēs un maģistrantūras studentiem nav budžeta vietu, lai gan šī mācību iestāde ir uzvarējusi iepirkuma konkursā par policistu apmācību. Pēc Policijas akadēmijas likvidēšanas šī Latvijā ir vienīgā augstskola, kur tiek mācīta studiju programma “Operatīvais darbs”. Minētajā universitātē tiek mācīta arī studiju programma “Krīžu komunikācija”. **Liels un valstiski svarīgs ieguldījums tiesībaizsardzības iestāžu personāla kvalifikācijas un prestiža celšanā būtu tas, ka Iekšlietu ministrija un Izglītības un zinātnes ministrija sākotnēji kaut nelielai tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku daļai nodrošinātu iespēju iegūt valsts apmaksātu augstāko izglītību.** Izvērtējusi operatīvo dienestu gatavību ārkārtējām situācijām, **Komisija secināja, ka koledžām un augstākajām mācību iestādēm, īpaši tām, kuras gatavo nākamās tiesībaizsardzības iestāžu un pārvaldes darbiniekus, ir jāizvērtē nepieciešamība ieviest tādas studiju programmas kā, piemēram, “Rīcība ārkārtēju situāciju un katastrofu gadījumos”, “Katastrofu seku likvidācijas pārvaldība”, “Krīžu komunikācija” u.c.**

24.9. Komisija ir ieguvusi informāciju par to, ka ne visās mācību iestādēs, saskaņā ar **Civilās aizsardzības likuma prasībām, tiek organizēta apmācība civilās aizsardzības jomā.**³⁸⁸ Lai sekmētu sabiedrības informētību par nepieciešamo rīcību krīzes situācijās un katastrofās, 2014.gada 16.jūnijā ministriju valsts sekretāru sanāksmē tika darīts zināms Izglītības un zinātnes ministrijas sagatavotais informatīvais ziņojums par civilās aizsardzības kursa izmaksām, ieviešanas grafiku vispārējās un profesionālajās izglītības iestādēs. Tas paredz līdz 2018.gadam ieviest mācību kursu “Cilvēkdrošība”, lai veicinātu sabiedrības izpratni par rīcību dažādos negadījumos.

24.10. Komisija pievienojas atsevišķu ekspertu viedoklim, ka savulaik pieņemtais valdības lēmums nodot civilās aizsardzības sistēmu, kas ir nacionālās drošības sistēmas sastāvdaļa, un arī šīs sistēmas pārvaldību no Ministru prezidenta tiešās atbildības līmeņa vienas ministrijas padotības iestādes struktūrvienībai vēsturiski nav bijis saprātīgs. **Iekšlietu ministrijas VUGD Civilās aizsardzības pārvaldei, kurā ir tikai daži darbinieki, nav tiešas komunikācijas un pieejas iespēju ne vien Ministru prezidentam, bet arī iekšlietu ministram.** Pārvaldei nav mandāta pārbaudīt citu ministriju, pašvaldības vadītāju un atbildīgo amatpersonu rīcības gatavību.

³⁸⁷ Delfi. Finansējuma trūkuma dēļ neveido portālu krīžu situācijām “112”, 24.10.2014. Pieejams:

<http://goo.gl/rF2UJE>.

³⁸⁸ Rīgas Tehniskās universitātes Darba un civilās aizsardzības institūta sniegtā [informācija](#).

24.11. Komisija secina, ka no valsts budžeta kopš 2009.gada nav piešķirti līdzekļi valsts līmeņa civilās aizsardzības komplekso mācību organizēšanai. Mācības netiek plānotas un organizētas arī ministrijās to centrālajam aparātam un atbildīgajām amatpersonām. Uz Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku praktiskajām un štāba mācībām ministriju **atbildīgo amatpersonu vietā tiek deleģēti zemākā ranga ierēdņi.** Tas neveicina ministriju vadības izpratni par ārkārtēju notikumu seku pārvaldību un sagatavotību tai. **Ir nepieciešams organizēt mācības par ārkārtēju situāciju un katastrofu pārvaldību visām ministrijām un pašvaldībām, un visās šajās mācībās ir reāli jāpiedalās atbildīgajām amatpersonām, lēmumu pieņemšanā izmantojot Eiropas un citu valstu pieredzi un praksi.**

24.12. Lai sekmētu sabiedrības informētību par nepieciešamo rīcību civilās drošības krīžu un katastrofu situācijās, kā arī nodrošinātu profesionālu vadību šo krīžu situāciju pārvarēšanai, Izglītības un zinātnes ministrijai ir jāpalielina no valsts budžeta apmaksātu studiju vietu skaits augstākās izglītības studiju virzienam “Iekšējā drošība un civilā aizsardzība” un studiju jomai “Civilā drošība”, tādējādi īstenojot valsts stratēģiju tās civilās drošības paaugstināšanai. Par nepieciešamību palielināt budžeta vietu skaitu liecina arī fakts, ka šajā mācību gadā Rīgas Tehniskās universitātes profesionālo bakalauru studiju programmā “Drošības inženierija” 15 studentu vietā uzņemts 21 students (pat “demogrāfiskās bedres” situācijā, kad studentu skaits valstī samazinās), kas nozīmē, ka Latvijā pieaug izpratne un interese par minēto studiju virzienu un jomu.³⁸⁹ Papildus iepriekš minētajam Izmeklēšanas komisija rosina Aizsardzības ministriju pievērst lielāku uzmanību sabiedrības un civilo dienestu informēšanai par NATO ikgadējām krīzes vadības mācībām.

25. Tragēdijas izgaismotais morāles jautājums

25.1. Noslēgumā Komisija uzskata par nepieciešamu norādīt uz to, ka Zolitūdes tragēdijas cēloņi pamatā ir morālas dabas. Tragēdija notika apzinātas un oficiāli akceptētas cilvēku rīcības rezultātā bez jebkādas nepārvaramu dabas spēku, nekontrolējama apstākļu vai riska faktoru ietekmes.

25.2. Izmeklēšanas komisijas noskaidrotie un ziņojumā minētie daudzie trūkumi normatīvajos aktos un to praktiskajā īstenošanā liecina, ka sabiedrībā ilgstoši akceptētie morāles defekti ietekmē ne tikai vienu konkrēto būvniecības nozari, bet arī likumdevēju, izpildu varu un ierēdniecību. Garīgu krīzi pamanīt ir daudz grūtāk nekā ekonomisku. Demoralizācijas process ir cauraudis visu

³⁸⁹ Rīgas Tehniskās universitātes Darba un civilās aizsardzības institūta sniegtā informācija. Pieejams: http://zolitude.saeima.lv/attachments/499_Jemeljanova_priek%C5%A1likums.pdf

Latvijas sabiedrību un sasniedzis tādu līmeni, ka apdraud cilvēku dzīvību gan šodien, gan nākotnē. Diemžēl pašnāvniecisko valstiska mēroga zagšanas, korupcijas un melošanas praksi līdz šim sekmīgi apkarot nav spējušas nekādas demokrātiskas varas institūcijas.

25.3. Tāpēc Komisija atzīst, ka sakārtot likuma normas pēc notikušā ir nepieciešams, taču uzsver, ka ar to ir un būs par maz. Ja nemainīsies sabiedrības izpratne par morāli, vispārpieņemtajām cilvēciskajām vērtībām un to ietekmi uz materiālo realitāti, arī turpmāk pastāv risks piedzīvot bezjēdzīgas traģēdijas nekompetentu vai negodīgu būvniecības vai kādas citas nozares darbinieku vainas dēļ. Likuma varu pret naudas varu var īstenot tikai pati sabiedrība, taču latviešu tradicionālajā kultūrā morāles principi arvien ir uzticēti nevis likumdošanai, bet cilvēkam pašam. Diemžēl šodienas apstākļos liela Latvijas iedzīvotāju daļa ir pakļauta koruptīvās sistēmas nosacījumiem un eksistenciāli atkarīga no tās.

25.4. Līdzīgas traģēdijas atkārtošanos var novērst vienīgi būtiskas pārmaiņas sabiedrības domāšanā un attieksmē pret morāli – vienošanās par atbilstošu saprātīgu principu, normu un vērtību kopuma atzīšanu un ievērošanu. Tad dažādu procesu norisei un speciālistu darbam lielākoties tikai formāli būtu nepieciešama ārēja uzraudzība un kontrole.

25.5. Šādam pamatmērķim – izaudzināt morāli pilnvērtīgu indivīdu, kam, cita starpā, nav svešs jēdziens “ētika”, – jāvirza arī reformas izglītības un audzināšanas sistēmā. Cilvēka fiziskais ķermenis kopā ar *ego* aug un attīstās pats, kamēr garīgajā ķermenī, lai tas neizaugtu kropls, ir ļoti daudz jāiegulda. No valsts un sabiedrības tas prasa lielākus ieguldījumus cilvēkā nekā likumdošanā. Sabiedrība, kura nevēlas celt augstāk morāles latiņu, ir spiesta celt jaunus cietumus. Izdarīt pēdējo parasti ir daudz vieglāk nekā pirmo. **Vēsture liecina, ka ilgstoša sabiedrības demoralizācija noved pie valsts sabrukuma.**

Kopsavilkums

Komisija, izvērtējusi Zolitūdes traģēdiju veicinošas nepilnības valsts un pašvaldību iestāžu darbā un normatīvajā regulējumā, secina, ka valsts un pašvaldību īstenotā politika būvniecības jomā, iespējams, ir novedusi pie Traģēdijas, jo:

- likvidējot Valsts būvinspekciju, valstī ievērojami samazinājās būvniecības kontrole un tika zaudēta iespēja realizēt vienotu valsts politiku būvniecībā. Valsts īstenota būvniecības kontrole tika atjaunota tikai pēc Zolitūdes traģēdijas, kad tika izveidots Būvniecības valsts kontroles birojs, mēģinājumi atjaunot valsts īstenotu būvniecības kontroli līdz Zolitūdes traģēdijai atdūrās pret naudas trūkumu;
- Rīgas pilsētas pašvaldībā pastāvošā būvniecības uzraudzības sistēma bija neefektīva un nevajadzīgi sadrumstalota;
- spēkā esošā būvspeciālistu sertifikācijas kārtība un būvizstrādājumu tirgus uzraudzības sistēma neveicināja drošu būvniecību;
- spēkā esošajos normatīvajos aktos bija vairāki trūkumi, kas traucēja noteikt būvniecības procesa dalībnieku atbildību, vienlaikus apgrūtinot kontrolējošo institūciju darbu.

Komisija ir formulējusi virkni priekšlikumu normatīvā regulējuma un valsts un pašvaldību iestāžu darba uzlabošanai:

- būvniecības nozares mērķtiecīgai vadīšanai Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām ir jāizstrādā būvniecības politikas plānošanas dokuments tuvākajiem gadiem;
- jāizstrādā un jāpieņem grozījumi Būvniecības likumā, pastiprinot prasības būvprojektu ekspertīzei un būvju ekspluatācijas drošībai, kā arī palielinot būvniecības procesa dalībnieku atbildību visā būvniecības procesā. Būvniecības likumā un tam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos ir jāprecizē publiskas ēkas jēdziens, jānosaka pienākums informēt sabiedrību par būvatļaujas nosacījumu izpildi, jānovērš terminoloģiskas neprecizitātes, kā arī jāveic vairāki citi uzlabojumi;
- ir nepieciešams noteikt, ka galvenā atbildība par neatbilstoša būvizstrādājuma iestrādāšanu būvē jāuzņemas būvdarbu veicējam (ģenerāluzņēmējam). Ir jānosaka administratīvā atbildība par atsevišķu prasību neizpildīšanu, kā arī jāprecizē kārtība, kādā būvvalde atļauj turpināt būvdarbus, kad tie ir apturēti. Internetā jāizveido datubāze, kurā būtu pieejama informācija par būvizstrādājumu atbilstību apliecināšu dokumentāciju, par kritērijiem, pēc

- kuriem tā jāvērtē, kā arī cita nepieciešamā informācija. Jāpalielina arī Patērētāju tiesību aizsardzības centra kapacitāte;
- publiskā iepirkuma procedūrā dominējošais zemākās cenas kritērijs, nekvalificētu apakšuzņēmēju algošana iepirkuma prasību izpildei, iepirkuma līgumu nesankcionēta grozīšana pēc uzvaras konkursā būtiski samazina būvju kvalitāti un drošumu. Nepieciešams izstrādāt vadlīnijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma izvērtēšanai, paaugstināt iepirkuma speciālistu kvalifikāciju, kā arī ieviest drošības naudas iemaksu par sūdzību izskatīšanu Iepirkumu uzraudzības birojā. Lielāko iepirkumu veikšanai ieteicams izveidot centralizētas iepirkuma institūcijas;
 - Būvniecības informācijas sistēma pašreizējā attīstības stadijā nenodrošina informāciju par būvniecības procesā esošajiem objektiem, tādēļ ir nepieciešams nekavējoties rast resursus informācijas sistēmas tālākai attīstīšanai, tādējādi samazinot birokrātiju un efektīvizējot uzraugošo institūciju darbu;
 - būvspeciālistu profesionālās augstākās izglītības programmās jāsamazina nespecializācijas priekšmetu īpatsvars, jāizstrādā mehānisms, kā ierobežot augstskolu administratīvos tēriņus, jānosaka, ka studentiem izvēloties izvēles priekšmetus, tie jāizvēlas kādā konkrētā būvspeciālista specializācijas jomā;
 - būvspeciālistu sertifikācijas funkcija ir jādeleģē ar Būvniecības likumu, nevis ar deleģēšanas līgumiem. Sertifikācijas institūcijām jāparedz tiesības anulēt sertifikātus gadījumos, kad tās konstatē rupjus profesionālās darbības pārkāpumus. Normatīvajos aktos ir jānoteic, ka būvprojekta ekspertīzes veicējiem ir jābūt pieredzei to būvju projektēšanā, kurām ekspertīze noteikta kā obligāta, un attiecībā uz šiem speciālistiem jāietver prasība par profesionālās darbības un ētikas pārkāpumu neesamību;
 - Traģēdijas ietekmē izveidotā Būvniecības valsts kontroles biroja funkcijas būtu paplašināmas, jo šā biroja izveide veicina drošu būvniecību, bet tā finansējums būtu jāpalielina;
 - ir jāstiprina pašvaldību būvvalžu kapacitāte un jāpaplašina to pilnvaras, tajā pašā laikā jācenšas būtiski nepalielināt tām uzdoto funkciju apjomu. Ir jāveicina apvienoto būvvalžu veidošana un jāpalielina metodiskās palīdzības apjoms pašvaldību būvvaldēm;
 - nepieciešams normatīvi noteikt atbildību un sankcijas par vides pieejamības prasību neievērošanu visās būvniecības procesa stadijās;
 - jāizstrādā un jāpieņem lobēšanas atklātības likums, lai nodrošinātu lobēšanas procesa atklātību un lobētāju vienlīdzību, jāievieš publisks lobētāju reģistrs, tādējādi veicinot

- normatīvo aktu kvalitatīvu izstrādi. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam jāuzņemas korupcijas apkarošana arī privātajā sfērā. Tāpat ir nepieciešams ieviest identifikācijas kartes visiem būvniecībā nodarbinātajiem, lai panāktu būvdarbu drošu izpildījumu un samazinātu ēnu ekonomikas īpatsvaru būvniecībā;
- Saeimā jāizveido likumdošanas analītiskais dienests, ietverot tajā pirmslikumdošanas (*ex ante*) un pēclikumdošanas (*ex post*) novērtēšanas sistēmu;
 - katastrofu pārvaldīšanas koordinācijā starp valsts un pašvaldību iestādēm pastāv neskaidrības, tādēļ nepieciešams noteikt skaidru un vienveidīgu kompetento iestāžu rīcību ārkārtējās situācijās, precizējot hierarhiju starp iesaistītajām pusēm un vienlaikus palielinot pašvaldību uzdevumus katastrofu seku novēršanas procesā. Nepieciešams arī optimizēt pašvaldību civilās aizsardzības komisiju skaitu, lai palielinātu pašvaldību finansiālās iespējas reaģēt uz iespējamām katastrofām;
 - Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta materiāltehniskais nodrošinājums ir zems. Nepieciešams ne tikai steidzami atjaunot un modernizēt vairākus ugunsdzēsības depo un speciālo tehnisko aprīkojumu glābējiem, bet arī veicināt iedzīvotāju ar īpašām prasmēm apzināšanu un iesaistīšanu glābšanas darbos. Jāmodernizē civilās trauksmes apziņošanas sistēma, ieviešot šūnu apraides sistēmu iedzīvotāju informēšanai ārkārtējos gadījumos;
 - jānodrošina sabiedrībai iespēja ziņot par konstatētajiem tiesību un ētikas normu pārkāpumiem, ieviešot efektīvu trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības mehānismu. Šim nolūkam valsts iestādēm jānodrošina “vienas pieturas princips”, personai ziņojot par pārkāpumiem, jāparedz konfidenciāli ziņošanas kanāli, skaidri jānosaka iesniegumu izskatīšanas kārtība, jāveicina sabiedrības informētība par trauksmes celšanas iespējām un uzticēšanās valsts reaģēšanai uz iesniegumiem, nodrošinot nepieciešamo tiesisko aizsardzību un juridisko palīdzību trauksmes cēlējiem. Atsevišķs likums trauksmes cēlēju aizsardzībai nav nepieciešams;
 - nepieciešams noteikt skaidras vadlīnijas sociālās palīdzības sniegšanai ārkārtējās situācijās; valstij jāuzņemas koordinējošā loma palīdzības sniegšanā, sniedzot palīdzību visiem tiem, kuriem tā ir vajadzīga, kā arī novēršot palīdzības pārklāšanos. Veselības ministrijai jāizstrādā valsts mēroga plāns medicīniskās palīdzības sniegšanai traumatizējošu notikumu un katastrofu gadījumos dažāda apjoma cietušo grupām, izveidojot kompetentu krīžu speciālistu sarakstu. Tieslietu ministrijai jāizstrādā grozījumi normatīvajos aktos, pielāgojot personas datu aizsardzības prasības ārkārtēju situāciju vajadzībām, bet Labklājības

- ministrijai jānosaka principi, pēc kuriem arī citas sabiedrības grupas, piemēram, Talsu traģēdijā cietušie un bojāgājušo tuvinieki, varētu pretendēt uz nodokļu atvieglojumiem;
- ja nemainīsies sabiedrības izpratne par morāli, vispārpieņemtajām cilvēciskajām vērtībām un to ietekmi uz materiālo realitāti, arī turpmāk pastāv risks piedzīvot bezjēdzīgas traģēdijas nekompetentu vai negodīgu būvniecības vai kādas citas nozares darbinieku vainas dēļ.

Izmeklēšanas komisija, izvērtējusi tai pieejamo informāciju par Valsts policijas veikto izmeklēšanu, secina, ka

- pašreizējā kriminālprocesa stadijā nav pamata pārmest Valsts policijai lēnu izmeklēšanu. Par izmeklēšanas kvalitāti varēs spriest tikai pēc tiesas procesa noslēguma.

Izmantoto avotu saraksts

A. Literatūras avoti

1. Monogrāfijas

1. Auers D. Parlamentārās izpētes kapacitātes salīdzinājums Baltijas jūras reģionā. Grām.: Priekšlikumi Latvijas publiskās varas pilnveidošanai. Ekspertu grupas pārvaldības pilnveidei materiāli. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2015.
2. Bramanis J. Būvniecības tiesību attīstības problemātika Latvijā. [Promocijas darbs](#). 2013.
3. Ilustrētā svešvārdu vārdnīca. Rīga: izdevniecība "AVOTS", 2005.
4. Kalniņš V. Parlamentārā lobēšana starp pilsoņa tiesībām un korupciju. – Rīga, 2005.
5. Kriviņš A. Korupcijas novēršana un apkarošana publisko iepirkumu jomā. Rīga: "Izdevniecība Drukātava", 2015.
6. Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Latvijas Vēstnesis, 2011, 144.–148.lpp.
7. Balodis R., Pleps J. *Financial Crisis and the Constitution in Latvia*. Grām. *Constitution in the Global Financial Crisis. A Comparative Analysis (Ed. Xenophon Contiades). Centre for European Constitutional Law. Greece, ASHGATE 2013. p.115.–140.*

2. Periodika

8. Balodis R. Parlamentāru (parlamentārisku) izmeklēšanas komisiju statuss un to loma valsts pārvaldībā. Jurista Vārds, 12.05.2015., Nr.19. Pieejams: http://zolitode.saeima.lv/attachments/499_Jurista%20Vards%2012052015.pdf
9. Čepāne I. Jaunā Būvniecības likuma kroplības. Jurista Vārds, 08.04.2014., Nr.14.
10. Dzedulis Z. Ieved sliktus būvmateriālus. Latvijas Avīze, 29.02.2012.
11. Dzedulis Z. Valsts sāk uzraudzīt būvniecību. Latvijas Avīze, 01.07.2015.
12. Gailīte D., Litvins G. Publiskais iepirkums Latvijā: starp "gandrīz labi" un "ļoti labi". Lietpratēju diskusija žurnāla "Jurista Vārds" redakcijā. Jurista Vārds, 30.06.2015., Nr.25.
13. Kesnere R. Nozare ar jauno regulējumu nav apmierināta. Diena, 22.10.2015.
14. Ķirsons M. Lobisma jomā spiež uz deputātu godaprātu. Dienas Bizness, 06.07.2015.
15. Lasmanis J. Būvniecības uzraugiem instrumentu vietā publicitāte. Neatkarīgā Rīta Avīze, 08.09.2015.
16. Mače Z. *Maxima* lietas pirmais izrāviens. Žurnāls "Ir", 2014.gada 20.–26.novembris, Nr.47. Pieejams: http://www.saeima.lv/zolitode/publikacijas/IR_22012015.pdf.

17. Riekstiņa M. Visvairāk sūdzas par vietējās varas lēmumiem. Diena, 04.08.2015. Pieejams: http://zolitode.saeima.lv/attachments/534_Diena%2004082015.pdf.
18. Stepiņa K. Policisti stutē apsardzi. Dienas Bizness, 06.10.2015.
19. Vai Saeimai nepieciešams likumdošanas analīzes dienests. Jurista Vārds, 20.10.2015., Nr.41
20. Veģe I. Būvinspekcijas vadītājs: pamatā veicām fiziskas pārbaudes. Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai, 11.12.2013.

3. Raksti internetā

21. Bērtule. A Apsver iespēju mainīt trauksmes sistēmu Latvijā. LSM.lv, 12.06.2013. Pieejams: <http://goo.gl/3PCfqM>.
22. Delfi. Finansējuma trūkuma dēļ neveido portālu krīžu situācijām “112”, 24.10.2014. Pieejams: <http://goo.gl/rF2UJE>.
23. Delfi. *Maxima* apsargi nestrādā, profesionāli paziņo bijušais drošībasnieks. 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/HrORaB>.
24. Delfi. Prezidents: jautājums par VUGD tehnisko nodrošinājumu ir primāri risināms. 24.07.2013. Pieejams: <http://goo.gl/Whnwdf>.
25. Delfi.lv. Piešķir līdzekļus kompensācijas izmaksai Talsu traģēdijā cietušajam Ručevskim. 14.01.2014. Pieejams: <http://goo.gl/MOU5Ro>.
26. Delfi.lv. VUGD: Noslēgušās gadiem ilgās tiesvedības Talsu traģēdijas upuriem. 01.08.2013. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/vugd-noslegusas-gadiem-ilgas-tiesvedibas-ar-talsu-tragedijas-upuru-tuviniekiem.d?id=43530265>
27. Dzērve L., Roķis K. Policija nodod prokuratūrai Zolitūdes traģēdijas lietu. LSM.lv, 07.04.2015. Pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/policija-nodod-prokuraturai-zolitudes-tragedijas-lietu.a124448/>
28. Eksperti: Līdz ar analīzes dienestu Saeimai būtu grūtāk pieņemt nepamatotus lēmumus. 14.08.2015. Pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/eksperti-lidz-ar-analizes-dienestu-saeimai-butu-grutak-pienemt-nepamatotus-lemumus.a141581/>
29. Leitāns I., Roķis K. Regulējumu trauksmes cēlēju aizsardzībai apņemas izstrādāt līdz gada beigām. 20.01.2015. Pieejams: <http://goo.gl/ilu4tF>.
30. TVNET.LV Būvinženieru savienības vadītājs: Likvidējot būvinspekciju, likvidēta būvprojektu valsts ekspertīze. 25.11.2013. Pieejams: <http://www.tvnet.lv/zinas/viedokli/487636-buvinzenieru-savienibas-vaditajs-likvidejot-buvinspekciju-likvideta-buvprojektu-valsts-ekspertize>
31. Kapitāls. Kā Polijas varas iestādes rīkojās pēc *Maxima* traģēdijai līdzīgās 2006.gada janvāra traģēdijas Katovicē. 25.11.2013. Pieejams: <http://goo.gl/VCWrCe>.

32. Kodis M. Speciāli no Polijas: Pēc izstāžu zāles sabrukšanas jau astoņus gadus turpinās tiesvedība. 01.12.2013. Pieejams: <http://goo.gl/vo7WoD>.
33. Kozlovska A. Ja Priedaines ielas dzīvojamās ēkas īpašnieki piekritīs zemes maiņai, tiem ēka būs jānojauc. LETA, 05.06.2015. Pieejams: <http://goo.gl/bgEWYA>.
34. Lešinska A. Par politikas veidošanu būvniecības nozarē. Pieejams: <http://providus.lv/article/par-politikas-veidosanu-buvniecibas-nozare>
35. LTV: Zolitūdes izmeklēšanas komisijas pirmā vēstule – fondam “ Ziedot.lv”. Pieejams: <http://goo.gl/IRUQy1>
36. Raudzeps R., Repšs A. Jauni grozījumi Publisko iepirkumu likumā. *Sorainen*: Oktobris, 2014. Pieejams: <http://www.sorainen.com/UserFiles/File/Publications/lv.HTML>.
37. Skuja A., Krops J. Saeima spriež par nepieciešamību ieviest regulējumu lobistiem. LSM.lv, 09.07.2015. Pieejams: <http://lr1.lsm.lv/lv/raksts/pecpusdiena/saeima-spiez-par-nepieciessamibu-ievies-regulejumu-lobistiem.a54185/>
38. Šaboha I. Ja skan trauksmes sirēnas. Latvijas Vēstneša portāls par likumu un valsti, 06.09.2012. Pieejams: <http://www.lvportals.lv/visi/skaidrojumi/250740-ja-skan-trauksmes-sirenas/>.
39. Tomsons A., Ābola I. Ilma Čepāne: jaunais Būvniecības likuma regulējums ir vēl liberālāks. 03.12.2013. Pieejams: <http://goo.gl/78uX9d>
40. TVNET.LV Zolitūdes traģēdijas sabiedriskā komisija izjukusi - atkāpušies trīs tās dalībnieki. 19.12.2013. Pieejams: <http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/490903-zolitudes-tragedijas-sabiedriska-komisija-izjukusi-atskapusies-tris-tas-dalibnieki>
41. TVNET/De Facto. Kā patiesībā notika režisora Kristapa Streiča glābšana. 09.10.2011. Pieejams: <http://goo.gl/WMvQK>.
42. Valsts policija. Kriminālvajāšanai nodots vēl viens Zolitūdes traģēdijas kriminālprocess. 16.04.2015. Pieejams: <http://www.vp.gov.lv/?id=69&said=69&yrId=2015&reId=14633>
43. Valtmane E. LPS norāda uz nepilnībām sabiedrisko ēku uzskaitē. LETA, 03.02.2015. Pieejams: <http://goo.gl/YtxEa1>,
44. VUGD. Iedzīvotāji atzīst medijus par visefektīvāko veidu apziņošanai civilās trauksmes gadījumā. 12.06.2013. Pieejams: <http://goo.gl/rgDc5L>
45. VUGD. No 148 pārbaudītajām trauksmes sirēnām darbības traucējumi konstatēti 16 sirēnām. 04.06.2015. Pieejams: <http://www.vugd.gov.lv/lat/aktualitates/zinas/11000-no-148-parbauditajam-trauksmes-sirenam-darbibas-traucejumi-konstateti-16-sirenam>
46. *Online*, 27.10.2011. <http://goo.gl/UdpMaI>.
47. *The Canadian Press*. Robert Wood, Elliot Lake mall inspector, charged with criminal negligence. 31.01.2014. <http://goo.gl/o8l7RB>.
48. *Die Welt*. Falscher Leim verursacht Einsturz. 20.07.06. <http://goo.gl/prcCMd>.

49. *Gunkel C. Und wo sind die Mitschuldigen? Frankfurter Allgemeine*, 18.11.2008.
<http://goo.gl/jAUfn1>.
50. *Stübinger S. Neuer Freispruch im Fall Bad Reichenhall 2:1 für Traunstein gegen Karlsruhe. Legal Tribune*
51. *Sueddeutsche Zeitung. Freispruch für den "Statikpapst"*. 27.10.2011.
<http://goo.gl/bsqFwu>.
52. *Wedemeyer G. Wer hat Schuld am Tod meiner Mutter? Stern.de*, 28.01.2008.
<http://goo.gl/kUWWB4>.

B. Komisijas sarakste

1. Būvniecības jomas normatīvais regulējums un uzraudzības sistēma

53. *AS LNK industries* 18.02.2015. [vēstule Nr.37/02-2015.](#) „Ierosinājumi būvniecības procesa uzlabošanai”.
54. Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra 09.02.2015. [vēstule Nr.BKC 12/01](#).
55. Būvniecības valsts kontroles biroja 09.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-1/139](#) uz Izmeklēšanas komisijas uzdotajiem jautājumiem.
56. Būvniecības valsts kontroles biroja 09.09.2015. [vēstule Nr. 10-2.1-15/70](#) Izmeklēšanas komisijai „Par Būvniecības valsts kontroles biroja kompetenci”.
57. Būvniecības valsts kontroles biroja 30.06.2015. [atbildes vēstule Nr.1-1/380](#) uz Izmeklēšanas komisijas 14.05.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-89-12/15.
58. Cēsu novada būvvaldes 16.04.2015. [atbildes vēstule Nr.4/1368](#) uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
59. Eiropas Savienības tiesas tiesneša Egila Levita 24.08.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.
60. Ekonomikas ministrijas 08.01.2015. [vēstule Nr.1-1-150](#) par atbildēm uz Izmeklēšanas komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr.233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem.
61. Ekonomikas ministrijas 09.07.2015. [atbildes vēstule](#) Nr. 1-1-5797 uz Izmeklēšanas komisijas 16.06.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-102-12/15.
62. Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. [atbildes vēstule Nr.1-1-428](#) par atbildēm uz Izmeklēšanas komisijas 29.12.2014. [vēstulē Nr. 233.9/18-14-12/14](#) uzdotajiem jautājumiem.
63. Ekonomikas ministrijas 18.06.2015. [atbildes vēstule Nr.412-1-5018](#). uz 15.06.2015. Izmeklēšanas komisijas vēstuli.
64. Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-1-6098](#) uz Izmeklēšanas komisijas 14.05.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-89-12/15.

65. Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. [vēstule](#) Nr. 1-1-6097 „Par Patērētāju tiesību aizsardzības centra priekšlikumiem”.
66. Gulbenes novada būvvaldes 15.04.2015. [atbildes vēstule Nr.BV 2.11./15/23](#) uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
67. Ikšķiles novada būvvaldes 18.04.2015. [atbildes vēstule Nr.6-20/80](#) uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
68. Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” 18.05.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.
69. Jāņa Bramaņa 01.06.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.
70. Jelgavas pilsētas būvvaldes 18.02.2015. [atbildes vēstule Nr.26/4-3](#) uz Izmeklēšanas komisijas 20.01.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-15-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
71. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 10.09.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai „Par izmeklēšanas komisijas galaziņojuma projektu”.
72. Ķekavas novada būvvaldes 16.04.2015. [atbildes vēstule Nr. BŪV/4-12.1/15/66](#) uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
73. Latvijas Arhitektu savienības 16.02.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.
74. Latvijas Pašvaldību savienības 03.09.2015. [vēstule](#) Nr. 0820152693/A1815 Izmeklēšanas komisijai „Par LPS viedokli saistībā ar Valsts būvinspekcijas reorganizāciju”.
75. Latvijas Pašvaldību savienības 21.04.2015. [vēstule Nr.0420151227/A789](#) Izmeklēšanas komisijai „Par priekšlikumiem Publisko iepirkumu likumā būvniecības nozarē”.
76. Latvijas Pašvaldību savienības 31.07.2015. [vēstule Nr. 0720152471/A1683](#) Izmeklēšanas komisijai „ Par Patērētāju tiesību aizsardzības centra priekšlikumiem”.
77. Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 06.07.2015. [atbildes vēstule Nr.2020/V10-138](#) uz Izmeklēšanas komisijas 14.05.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-35-12/15.
78. Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras 20.09.2015. [atbildes vēstule](#) uz Izmeklēšanas komisijas vēstuli Nr. 233.9/18-133-12/15.
79. Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesores, 11. Saeimas Juridiskās komisijas vadītājas I. Čepānes 29.09.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai.
80. Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 27.02.2015. [atbildes vēstule Nr.1-31-630](#) uz Izmeklēšanas komisijas 19.02.2015. vēstuli Nr. 233.9/18- 35-12/15.
81. Liepājas pilsētas būvvaldes 18.02.2015. [atbildes vēstule Nr.24643/2.2.1./322860](#) uz Izmeklēšanas komisijas 20.01.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-12-12/15 uzdotajiem jautājumiem.

82. Ogres novada būvvaldes 14.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-10.1/82](#). uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
83. Olaines novada būvvaldes 15.04.2015. [atbildes vēstule Nr.7.3./1574](#). uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
84. Patērētāju tiesību aizsardzības centra 01.07.2015. vēstule Nr.4.2.–5/477 ” Par priekšlikumiem normatīvo aktu pilnveidošanai”.
85. Rēzeknes novada būvvaldes 16.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1.7.1.46](#). uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
86. Rīgas pilsētas būvvaldes 01.06.2015. [vēstule Nr.BV-15-7423-nd](#) Izmeklēšanas komisijai „Par grozījumiem Būvniecības likumā attiecībā uz aizliegumu veikt būvniecību”.
87. Rīgas Tehniskās universitātes 04.06.2015. [atbildes vēstule Nr.0400-2.2.1/57](#) uz Izmeklēšanas komisijas 14.05.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-89-12/15.
88. Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS 27.04.2015. [vēstule Nr.2015/AL-008](#) Izmeklēšanas komisijai „Par Būvniecības valsts kontroles biroja lomu un vietu”.
89. Salaspils novada domes 14.07.2015. vēstule Nr.ADM/1-18/15/1685 Izmeklēšanas komisijai.
90. Tukuma novada būvvaldes 17.04.2015. [atbildes vēstule Nr.6-2/1721/1603](#). uz Izmeklēšanas komisijas 18.03.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-74-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
91. Valda Dombrovska 12.03.2015. [vēstule](#) par atbildēm uz Komisijas 16.02.2015. [vēstulē Nr.233.9/18-27-12/15](#) uzdotajiem jautājumiem.
92. Valsts policijas 09.06.2015. [atbildes vēstule](#) Nr.20/2/618949 uz Izmeklēšanas komisijas vēstuli Nr. 233.9/18-99-12/15.
93. Ventspils pilsētas būvvaldes 23.03.2015. [atbildes vēstule Nr. 9-11/167](#) uz Izmeklēšanas komisijas 20.01.2015. vēstulē Nr. 233.9/18-18-12/15 uzdotajiem jautājumiem.

2. Valsts un pašvaldību dienestu gatavība rīcībai ārkārtējās situācijās un Tragēdijas seku novēršana

94. Latvijas Tirgotāju asociācijas 03.12.2014. [vēstule Nr.ak-120301](#) Izmeklēšanas komisijai „Par tirdzniecības darbinieku drošību darba vietās”.
95. Biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” 01.07.2015. [vēstule Nr.4.4/21](#), „Par trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmas izveidi”.
96. Biedrības “Zolitūde 21.11.” 20.07.2015. [vēstule](#) Izmeklēšanas komisijai “Par Zolitūdes traģēdijā cietušo sociālo atbalstu”.
97. Būvniecības valsts kontroles biroja 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-3/504](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-106-12/15.

98. Cēsu novada pašvaldības 28.07.2015. [atbildes vēstule Nr.4/2795](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-144-12/15.
99. Daugavpils pilsētas domes 15.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1.2.-4/1627](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-111-12/15.
100. Ekonomikas ministrijas 30.07.2015. [atbildes vēstule Nr.411-1-6295](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-107-12/15.
101. Fonda “Ziedot.lv” 21.07.2015. [vēstule](#) Nr.6.4/15/89 Izmeklēšanas komisijai.
102. Iekšlietu ministrijas 12.08.2015. [vēstule Nr.1-28/1896](#) Izmeklēšanas komisijai „Par pašvaldību uzdevumiem ārkārtas situācijās”.
103. Iekšlietu ministrijas 14.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/978](#) par atbildēm uz Izmeklēšanas komisijas 10.03.2015. vēstulē Nr.233.9/18-57-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
104. Iekšlietu ministrijas 18.03.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/752](#) par atbildēm uz Izmeklēšanas komisijas 10.03.2015. vēstulē Nr.233.9/18-57-12/15 uzdotajiem jautājumiem.
105. Jēkabpils pilsētas pašvaldības 16.07.2015. [atbildes vēstule Nr.2.7.29./149](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-112-12/15.
106. Jūrmalas pilsētas domes 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.11-18/3068](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-121-12/15.
107. Krīžu un konsultāciju centra ”Skalbes” 07.07.2015. [atbildes vēstule Nr.44](#) uz Izmeklēšanas komisijas 29.04.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-85-12/15.
108. Ķekavas novada domes 21.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-7/15/1737](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-122-12/15.
109. Latvijas Drošības biznesa asociācijas 19.05.2015. [vēstule Nr.10/15](#) Izmeklēšanas komisijai.
110. Latvijas Pašvaldību savienības 22.04.2015. [vēstule Nr.0420151250/A801](#) Izmeklēšanas komisijai „Par pašvaldību tiesībām izsludināt ārkārtas situācijas”.
111. Liepājas pilsētas domes 23.07.2015. [atbildes vēstule Nr.334907/2.1.9./334150](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-109-12/15.
112. Limbažu novada domes 20.07.2015. [atbildes vēstule Nr. 4-13.3/15/815](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-115-12/15.
113. Nacionālo bruņoto spēku 23.07.2015. [atbildes vēstule Nr.02-940](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-128-12/15.
114. Ogres novada pašvaldības 23.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-10.1/252](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-119-12/15.

115. Rēzeknes pilsētas domes 17.07.2015. [atbildes vēstule Nr.3.1.1.18/1127](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-123-12/15.
116. Rīgas domes 27.07.2015. [atbildes vēstule Nr.RD-15-1872-nd](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-118-12/15.
117. Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra 19.05.2015. [atbildes vēstule Nr. 01-09/8193](#) uz Izmeklēšanas komisijas 27.04.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-81-12/15.
118. Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un Psihoterapijas klīnikas 19.05.2015. [atbildes vēstule Nr. 06-4/2015](#) uz Izmeklēšanas komisijas 27.04.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-80-12/15
119. Talsu novada pašvaldības 03.08.2015. [atbildes vēstule Nr.12-31/3543](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-113-12/15.
120. Valsts policijas 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.20/2-23002](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-108-12/15.
121. Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra 12.05.2015. [atbildes vēstule Nr. 409-2015/L8.-5](#) uz Izmeklēšanas komisijas 16.04.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-77-12/15
122. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 10.08.2015. [vēstule Nr.22-1.22/1227](#) Izmeklēšanas komisijai „Par atbildīgo glābšanas dienestu gatavību krīzes situācijai”.
123. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 17.07.2015. [atbildes vēstule Nr.22-1.22/1121](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-105-12/15.
124. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 24.04.2015. [atbildes vēstule Nr.22/1.22/564](#) uz Izmeklēšanas komisijas 16.04.2015. vēstuli.
125. Ventspils pilsētas domes 22.07.2015. [atbildes vēstule Nr.1-08/2823](#) uz Izmeklēšanas komisijas 08.07.2015. vēstuli Nr. 233.9/18-110-12/15.

C. Juridiskās prakses materiāli

1. Tiesu nolēmumi

126. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 19.04.2012. spriedums lietā Nr. 49382/06 *Gorgiev v former Yugoslav Republic of Macedonia*.
127. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 30.11.2004 spriedums lietā Nr. 48939/99 *Oneryildiz v. Turkey*.
128. Eiropas Savienības Tiesas spriedums lietā C-465/11 *Forposta SA pret Poczta Polska SA*.
129. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 01.07.2010. [spriedums](#) lietā Nr.SKA – 107/2010.

2. Normu radīšanas dokumenti

2.1.Likumprojekti un Ministru kabineta noteikumu projekti

130. Likumprojekts "Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums". Pieejams: <http://goo.gl/2azwvG>.
131. Likumprojekts „Psihologu likums”. Pieejams: <http://goo.gl/vuhZVD>
132. Lobēšanas atklātības likumprojekts. 2014.gada 13.janvāra redakcija. Pieejams: <http://goo.gl/9VLUUI> un <http://goo.gl/ljtQRg>.
133. Noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumos Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi"". Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40350435> .
134. Noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumos Nr.529 "Ēku būvnoteikumi"". Pieejams: <https://goo.gl/j0brvl>.
135. Noteikumu projekts "Ugunsdrošības noteikumi". Pieejams: <http://goo.gl/OZhXtc>.

2.2. Normatīvo tiesību aktu anotācijas

136. Likumprojekta „Grozījumi būvniecības likumā” (Nr. 1319/Lp9) anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/webAll?OpenView&count=30&start=1291>
137. Likumprojekta „Grozījumi būvniecības likumā” (VSS-1706) anotācija. Pieejama: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?page=2&dateFrom=2008-10-14&dateTo=2008-10-20&text=grozijumi+buvniecibas+likuma&org=0&area=0&type=0>
138. Ministru kabineta noteikumu projekta "Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi" (VSS-289TA-1352) anotācija. Pieejama: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40318192&mode=mk&date=2015-07-28>

2.3. Protokoli un stenogrammas

139. Devītās Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas 04.06.2009. sēdes protokols Nr. 260.
140. Devītās Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas 10.06.2009. sēdes protokols Nr. 263.
141. Devītās Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas 04.06.2009. sēdes protokols Nr. 69.
142. Latvijas Būvniecības padomes 27.04.2015. [sēdes protokols](#) Nr.6.
143. Latvijas Republikas 11. Saeimas ziemas sesijas 2013. gada 14. marta sēdes (11.sēde) stenogramma.
144. Ministru kabineta 12.04.2011. sēdes protokols Nr.24.
145. Ministru kabineta 26.05.2009. sēdes protokols Nr.33.
146. Valsts kontroles padomes 15.12.2010. [sēdes protokols](#) Nr. 69, 9.lpp.

D. Tiesību akti

1. Latvijas Republikas Satversme

147. Latvijas Republikas Satversme: pieņemta 15.02.1922. (spēkā no 07.11.1922.)// Likumu un Valdības Rīkojumu Krājums, 1922, 12.burtnīca, Nr.113; Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr.43.

2. Likumi

148. Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums: pieņemts 13.10.2011. (spēkā no 16.11.2011.)// Latvijas Vēstnesis, 02.11.2011., Nr.173.

149. Apsardzes darbības likums: pieņemts 13.02.2014. (spēkā no 20.03.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 06.03.2014., Nr.47.

150. Būvniecības likums: pieņemts 09.07.2013. (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 30.07.2013., Nr.146.

151. Būvniecības likums: pieņemts 10.08.1995. (zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 30.08.1995., Nr.131.

152. Civilās aizsardzības likums: pieņemts 05.20.2006. (spēkā no 01.01.2007.)// Latvijas Vēstnesis, 26.10.2006., Nr.171.

153. Civillikums: pieņemts 28.01.1937. (spēkā no 01.01.1938.; atjaunots spēkā ar 14.01.1992 likumu)// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, Nr. 4/5

154. Darba aizsardzības likums: pieņemts 20.06.2001. (spēkā no 01.01.2002.)// Latvijas Vēstnesis, 06.07.2001., Nr.105.

155. Darba likums: pieņemts 20.06.2001. (spēkā no 01.06.2002.)// Latvijas Vēstnesis, 06.07.2001., Nr.105.

156. Elektronisko sakaru likums: pieņemts 28.10.2004. (spēkā no 01.12.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 17.11.2004., Nr.183.

157. Fizisko personu datu aizsardzības likums: pieņemts 23.03.2000. (spēkā no 20.04.2000.)// Latvijas Vēstnesis, 06.04.2000., Nr.123/124.

158. Grozījumi Būvniecības likumā: pieņemts 12.06.2009. (zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 26.06.2009., Nr.97.

159. Grozījumi Būvniecības likumā: pieņemts 24.04.2014. (spēkā no 01.05.2014.)// Latvijas Vēstnesis 30.04.2014., Nr.84.

160. Grozījumi Krimināllikumā: pieņemts 13.12.2012. (spēkā no 01.04.2013.)// Latvijas Vēstnesis, 27.12.2012., Nr.202.

161. Grozījumi Krimināllikumā: pieņemts 25.09.2014. (spēkā no 29.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 15.10.2014., Nr.204.

162. Grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli": pieņemts 28.11.2013. (spēkā no 30.11.2013.)// Latvijas Vēstnesis, 29.11.2013., Nr.234.

163. Grozījumi Publisko iepirkumu likumā: pieņemts 02.10.2014. (spēkā no 16.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 15.10.2014., Nr.204.
164. Iesniegumu likums: pieņemts 27.09.2007. (spēkā no 01.01.2008.)// Latvijas Vēstnesis, 11.10.2007., Nr.164.
165. Informācijas atklātības likums: pieņemts 09.10.1998. (spēkā no 20.11.1998.)//Latvijas Vēstnesis, 06.11.1998., Nr.24.
166. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums: pieņemts 18.04.2002. (spēkā no 01.05.2002.)// Latvijas Vēstnesis, 30.04.2002., Nr.65.
167. Krimināllikums: pieņemts 17.06.1998. (spēkā no 01.04.1999.)// Latvijas Vēstnesis, 08.07.1998., Nr.199/200.
168. Kriminālprocesa likums: pieņemts 21.04.2005. (spēkā no 01.10.2005.)// Latvijas Vēstnesis, 11.05.2005., Nr.74.
169. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: pieņemts 07.12.1984. (spēkā no 01.07.1985.)// Ziņotājs, 20.12.1984., Nr.51.
170. Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums: pieņemts 08.05.2003. (spēkā no 01.06.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 22.05.2003., Nr.76.
171. Publisko iepirkumu likums: pieņemts 06.04.2006. (spēkā no 01.05.2006.)// Latvijas Vēstnesis, 25.04.2006., Nr.65.
172. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums: pieņemts 25.08.2010. (spēkā no 04.09.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 03.09.2010., Nr.140.
173. Saeimas kārtības rullis: pieņemts 28.07.1994. (spēkā no 01.09.1994.)// Latvijas Vēstnesis, 18.08.1994., Nr.96.
174. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums: pieņemts 31.10.2001. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 19.11.2002., Nr.168.
175. Tiesībsarga likums: pieņemts 06.04.2006. (spēkā no 01.01.2007.)// Latvijas Vēstnesis, 25.04.2006., Nr.64.
176. Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums: pieņemts 24.10.2002. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 13.11.2002.
177. Valsts pārvaldes iekārtas likums: pieņemts 06.06.2002. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 21.06.2002., Nr.94.
178. Valsts sociālo pabalstu likums: pieņemts 31.10.2002. (spēkā no 01.01.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 19.11.2002., Nr.168.

3. Ministru kabineta noteikumi

179. Ministru kabineta 01.04.1997 noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi”.(zaudējis spēku)// Latvijas Vēstnesis, 04.04.1997., Nr. 88.

180. Ministru kabineta 20.03.2001. noteikumi Nr.141 "Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu" (spēkā no 05.04.2001.)// Latvijas Vēstnesis, 04.04.2001., Nr.54.
181. Ministru kabineta 17.02.2004. noteikumi Nr.82 "Ugunsdrošības noteikumi" (spēkā no 21.02.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 20.02.2004., Nr.28.
182. Ministru kabineta 03.02.2004. noteikumi Nr.61 "Kārtība, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic un vada ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus" (spēkā no 07.02.2004.)// Latvijas Vēstnesis, 06.02.2004., Nr.20.
183. Ministru kabineta 20.01.2009. noteikumi Nr.60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām" (spēkā no 12.02.2009.)// Latvijas Vēstnesis, 11.02.2009., Nr.23
184. Ministru kabineta 28.04.2009. noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās" (spēkā no 01.01.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 06.05.2009., Nr.69.
185. Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumi Nr.1486 "Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtogrāmatvedības uzskaiti" (spēkā no 01.01.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 28.12.2009., Nr.203.
186. Ministru kabineta 18.05.2010 noteikumi Nr.461 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" (spēkā no 01.06.2010.)// Latvijas Vēstnesis, 28.05.2010., Nr.84.
187. Ministru kabineta 21.06.2011. noteikumi Nr.458 "Noteikumi par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam ugunsgrēku dzēšanai un glābšanas darbiem nepieciešamajām iekārtām, speciālo un tehnisko aprīkojumu, kā arī tā normām" (spēkā no 29.06.2011.)// Latvijas Vēstnesis, 28.06.2011., Nr.98.
188. Ministru kabineta 13.12.2011. noteikumi Nr.948 "Katastrofu medicīnas sistēmas organizēšanas noteikumi" (spēkā no 17.12.2011.)// Latvijas Vēstnesis, 16.012.2011., Nr.198.
189. Ministru kabineta 02.09.2014. noteikumu Nr.529 "Ēku būvnoteikumi". (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 01.10.2014., Nr.194.
190. Ministru kabineta 02.12.2014. noteikumi Nr.742 "Apsardzes sertifikātu izsniegšanas noteikumi" (spēkā no 12.12.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 11.12.2014., Nr.247.
191. Ministru kabineta 25.03.2014. noteikumi Nr.156 "Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība" (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 27.03.2014., Nr.62.
192. Ministru kabineta 07.10.2014. noteikumi Nr.610 "Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi" (spēkā no 15.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 14.10.2014., Nr.203.
193. Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumi Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi". (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 26.09.2014., Nr.191.

194. Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumi Nr.502 "Noteikumi par būvspeciālistu un būvdarbu veicēju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu" (spēkā no 01.10.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 02.09.2014., Nr.172.
195. Ministru kabineta 26.08.2014. noteikumi Nr.512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu" (spēkā no 12.09.2014.)// Latvijas Vēstnesis, 11.09.2014., Nr.179.
196. Ministru kabineta 30.06.2015. noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves"" (spēkā no 01.07.2015.)// Latvijas Vēstnesis, 30.06.2015., Nr.125.

4. Ministru kabineta rīkojumi

197. Ministru kabineta 11.12.2013. rīkojums Nr.612 "Par sabiedrisko komisiju 2013.gada 21.novembra Zolitūdes traģēdijas apstākļu izvērtēšanai" // Latvijas Vēstnesis, 13.12.2013., Nr.244.
198. Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojums Nr. 181 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu biedrībai "Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība"" // Latvijas Vēstnesis, 15.04.2015., Nr.73.
199. Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojums Nr. 182 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu biedrībai "Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija"" // Latvijas Vēstnesis, 15.04.2015., Nr.73.
200. Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojums Nr. 183 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu biedrībai "Latvijas Arhitektu savienība"" // Latvijas Vēstnesis, 15.04.2015., Nr.73.
201. Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojums Nr. 184 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu biedrībai "Latvijas Būvinženieru savienība""// Latvijas Vēstnesis, 15.04.2015., Nr.73.
202. Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojums Nr. 185 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu biedrībai "Latvijas Elektriķu brālība""// Latvijas Vēstnesis, 15.04.2015., Nr.73.
203. Ministru kabineta 14.04.2015. rīkojums Nr. 186 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu Latvijas Dzelzceļnieku biedrībai” // Latvijas Vēstnesis, 15.04.2015., Nr.73.
204. Ministru kabineta 29.05.2009. rīkojums Nr.352 "Par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju" // Latvijas Vēstnesis, 03.06.2009., Nr. 86.
205. Ministru kabineta 30.08.2002. rīkojums Nr.478 "Par būvniecības nacionālo programmu" // Latvijas Vēstnesis, 04.09.2002., Nr.125.

206. Ministru kabineta 31.07.2015. rīkojums Nr. 419 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu Latvijas Melioratoru biedrībai” // Latvijas Vēstnesis, 03.08.2015., Nr.149.
207. Ministru kabineta 31.07.2015. rīkojums Nr. 420 „Par būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības deleģēšanu Latvijas Jūrniecības savienībai” // Latvijas Vēstnesis, 03.08.2015., Nr.149.

E. Citi avoti

208. Būvniecības nozares attīstības [pamatnostādņu](#) 2009.–2013.gadam projekts (informatīvā daļa). Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40090795&mode=mkk&date=2009-01-12>
209. Iekšlietu ministrijas 17.06.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1481](#) uz Saeimas deputātu 11.06.2015. jautājumu Nr.73/J12.
210. Iekšlietu ministrijas 28.04.2015. [atbildes vēstule Nr.1-28/1130](#) uz Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 01.04.2015. vēstuli Nr.9/6-142-52-12/15.
211. Ministru kabineta 07.08.2012. atbildes vēstule Nr.18/TA-1471 uz 11. Saeimas Pieprasījumu komisijas vēstuli Nr.9/11-2-n/45-11/12. Pieejama: Saeimas arhīvā.
212. Patērētāju tiesību aizsardzības centra darbības stratēģija 2014.–2016.gadam. Pieejams: <http://www.ptac.gov.lv/lv/content/ptac-strategija>
213. Pārresoru koordinācijas centra informatīvajā ziņojumā “Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu”.Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40339569&mode=mk&date=2014-11-12>
214. Putniņš T., Sauka A. Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009-2014. (SSE Riga Ilgtspējīga biznesa centrs.) Pieejams: http://www.sseriga.edu/files/content/sseriga_enu_ekonomikas_indekss_2009_2014.pdf
215. Rīgas Tehniskās universitātes programmas “Būvniecība” metodiskās komisijas 12.12.2014. [vēstule](#) „Atbildot uz būvniecības nozares nevalstisko organizāciju jautājumiem par būvniecības specialitātes studentu sagatavošanu RTU”.
216. Tiesībsarga J.Jansona 23.02.2015. atzinums pārbaudes lietā Nr.2013-159-22. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/files/content/atzinumi/Atzinums%20lieta%20Nr.%202013-159-22.pdf>
217. Valsts kontroles 26.11.2010. revīzijas ziņojums Nr.5.1-2-7/2010 “Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”. Pieejams: http://www.lrvk.gov.lv/uploads/reviziju-zinojumi/2010/5.1%E2%80%932%E2%80%937_2010/zin_buvnieciba_26nov2010.pdf
218. Valsts kontroles 30.04.2015. revīzijas ziņojums “Par Veselības ministrijas 2014.gada pārskata sagatavošanas pareizību”. Pieejams:

<http://www.tiesibsargs.lv/files/content/atzinumi/Atzinums%20lieta%20Nr.%202013-159-22.pdf>

219. Social identity cards in the European construction industry. Pieejams:

<http://www.fiec.eu/en/cust/documentview.aspx?UID=c6c28629-f220-4072-ac77-c5fe4cecef91>.

Saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 13. panta otrās daļas otro teikumu, mēs ar savu parakstu apliecinām, ka šis dokuments ir 2015. gada 27. oktobra Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisijas sēdē, ar astoņām balsīm „par” (R. Balodis, I. Rībena, I. Sudraba, K. Krēsliņš, K. Seržants, J. Vectirāns, M. Šics, A. Kaimiņš), ar divām balsīm „pret” (I. Dālderis, A. Loskutovs), un diviem komisijas locekļiem atturoties (Z. Tretjaka, I. Zujevs) pieņemtais komisijas galaziņojums.

Komisijas priekšsēdētājs R. Balodis

Komisijas sekretārs K. Krēsliņš